

PREFACE.

THE want of a really good and serviceable School Persian Grammar is still felt, and it has been the aim of the writer of the present work to meet it. As the book is intended for the students of the fifth, sixth and seventh standards of the High Schools, the writer has endeavoured to combine simplicity with exhaustiveness.

It scarcely needs to say that the writer has followed the system adopted by the best writers of English Grammar, often borrowing their rules *ad verbatim* whenever he has found them applicable in Persian Grammar. In short, he has tried his utmost to make the work as instructive as he possibly could. He hopes that in this new work the students will find many useful things to render their knowledge of Persian Grammar more solid and substantial than it has hitherto been.

Bombay, 18th January, 1909.

CONTENTS.

	PAGE.
Introduction	1

PART I.

Orthography	1
Abjad Notation	12

PART II.—*Etymology.*

CHAPTER I.—*The Noun.*

A. Classification	16
B. Inflexion	22
Formation of Arabic Plurals	27
Varieties of Izafat	38
C. Derivation	40

CHAPTER II.—*The Adjective.*

A. Classification	41
B. Inflexion	48
C. Derivation	45

CHAPTER III.—*The Pronoun.*

A. Classification	48
B. Inflexion	52

CHAPTER IV.—*The Verb.*

A. Classification	55
B. Inflexion	57
C. Derivation	68
Derivation of Arabic Words	71

CONTENTS.

CHAPTER V.—*The Particle.*

The Adverb.

A. Classification	78
B. Inflexion	80
C. Derivation	80

The Preposition.

Classification 81

The Conjunction.

Classification 82

The Interjection.

Classification 83

The Articles.

Classification 84

Characteristic uses of Lotfers	85
--------------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	----

PART III.—Syntax and Analysis.

Rules of Syntax 94

Chapter I.—Syntax of the Noun 94

II.—Syntax of the Adjective 96

III.—Syntax of the Pronoun 97

„ IV.—Syntax of the Verb 100

V.—Syntax of the Adverb, the Preposition and the

Conjunction 102

„ VI.—Figures of Syntax 108

Chapter I.—Analysis of Sentences 106

„ II.—Kinds of Sentences 106

Persian Proverbs 109

Persian Idioms 128

PERSIAN GRAMMAR.

INTRODUCTION.

1. علم نكوه or علم زبان آموزي is the expression for Grammar in Persian. It is divided into four parts علم اصلا — علم صرف — علم نكوه — علم عروض and علم عروض.
2. درست نویسی and درست خوانی (Orthography) treats of املا.
3. تصریف (inflection), and تشقیق (derivation) of words. (Etymology) صرف.
4. ترتیب الفاظ در عبارت (Syntax) treats of the correct mode of arranging words into sentences. نحو.
5. عروض (Prosody) treats of the laws of versification.

PART I.—ORTHOGRAPHY.

حروف تہجی

(*Letters of the Alphabet.*)

6. The Persian language is written and read from the right side. There are thirty-two letters in the modern Persian Alphabet, all of which are consonants. Only three of them ی—و—ا are used in the two-fold capacity of vowels and consonants.

Observation. 1.—The word تہجی is derived from *تھا* (to compose), and the expression حروف تہجی means, in its primary signification, *letters composing a word*.

Obs. 2.—The Persian for consonants is حروف صلیح (literally, *sound letters*), and that for vowels, حروف علت (literally *defective letters*).

ا ب پ ت ث ج چ ح خ د ذ ر ز س ش م ن ی ط ط غ ف ق ک ی
ل م ن و ی (ک)

7. In printing, lithographing or writing Persian, the letters of the alphabet (ا—د—ذ—ر—ز—ژ—ط—ظ and و excluded) do not retain their whole forms; only the first part of each of them with its distinguishing point or points is used. Besides, they are in words or syllables joined together both before and after one another, with the exception of ا—د—ذ—ر—ز—ژ, which can be linked with any one of the other twenty-five letters preceding them, but never with any letter following them.

8. Most of the letters in the Persian Alphabet are uniform (متشابه or متماثل), that is to say, they resemble one another in form though they differ in diacritical points. The following sets of letters are uniform:—

ب پ ت ث — ج چ ح خ — د ذ — ر ز ژ — س ش — م ن ی — ط ظ — ع
غ — ک ی

9. The alphabet of the modern Persian language is an admixture of Persian and Arabic letters. Of the thirty-two letters, four are old Persian called فارسی or عجمی, and they are ب — چ — ژ and گ; eight are Arabic, called تازی or عربی, and they are ث — ح — ی — ن — ی — ط — ظ — ع and ق. The remaining twenty are common to both.

حرکات و حروف علت

(VOWEL SIGNS AND VOWEL LETTERS.)

10. As it has been already noticed, only three of the letters are used in the two-fold capacity of consonants and vowels. They are ا — ی — و. They are always regarded as long vowels, *ah* having the sound of *ā* in the word *fall*, *uaw* having the sound of *u* in the word

bull, or that of *ö* in the word *move*, and *ya* having the sound of *ē* in the word *me*, or that of *ee* in the word *meet*.

11. Besides, there are three signs indicating three short vowels, called **اَعْرَابُ ثَلَاثُ** or **حَرَكَاتُ ثَلَاثُ** (the three accents or movements).

They are **زَبَر** — **پِش** and **فَتْح**. In Arabic they are called **جَر** or **نَصَب** and **رَفْع** or **ضَمَّة** respectively.

The short vowel **زَبَر** is written over a consonant; as **بُ**. It has the sound of *u* in the word *tub* more correctly than the sound of the vowel *a* in English; as **بُ**. A consonant marked with **زَبَر** is called in Arabic **مَنْصُوب** or **مَفْتُوح**.

The short vowel **پِش** is written below a consonant; as **بِ**. It has the sound of *e* in the word *prey* or *there*; as **بِ**. A consonant marked with **پِش** is called in Arabic **مَكْسُور** or **مَجْرُور**.

The short vowel **فَتْح** is written, like **زَبَر**, above a consonant; as **بُ**. It has the sound of *o* in the word *note*; as **بُ**. A consonant marked with **فَتْح** is called in Arabic **مُضَمُّوم** or **مَرْفُوع**.

Obs. 1.—The Arabic terms **جَر** — **نَصَب** and **رَفْع** are not so often used for **زَبَر** — **پِش** as **كُسْرَة** and **فَتْحَة** are.

Obs. 2.—A consonant is never followed by a long vowel, unless it is previously marked with a corresponding short vowel. *Alef* and *Zabar* are corresponding homogeneous vowels, though the former is called long, and the latter, short. Similarly **و** and **پِش**, and **ی** and **زَبَر** are homogeneous.

Obs. 3.—When a consonant is followed by *alef*, it is marked with *zabar*, when it is followed by *waw*, it is marked with *pish*, and when it is followed by *ya*, it is marked with *zir*; as, **ا + بُ = با** — **و + بِ = بو** and **ی + ب = بی**.

Obs. 4.—A consonant marked with any one of the three short vowels is generally termed **مُحَرَّکَة** (marked with one of the **حَرَكَاتُ ثَلَاثُ**).

12. A syllable in Persian consists of either one, or two letters. A syllable of one letter is either accented or unaccented with a short vowel; but a syllable of two letters has always the first letter accented with a short vowel, and the second always unaccented. A syllable of one letter is short, while that of two letters is long.

13. Words in Persian or Arabic are monosyllabic (یک حرکتی or یکهجائی), dissyllabic (دو حرکتی or دو هجائی), trisyllabic (سه حرکتی or سه هجائی) or polysyllabic (کثیرالحرکات or کثیرالهجائی); — پُر — در — دربار — داشتن — پرورش — مُلک — حریف — نوس — مجلس — کردن — مُعَدِّد — زبانه — آشکارا — سرفرازی — فیروزی.

Obs. 1.—The first letter of every word in the language stands always with a short vowel, while the last stands without any short vowel.

Obs. 2.—In dissyllabic words, if the long syllable is followed by a short one, the short syllable, which consists of but one letter without any short vowel, is not fully sounded; as شکر — شع — جمع. The letter ع in the first two words, and the letter ر in the last have no perceptible sounds of their own.

کلمات ثقیف

14. There are no diphthongs or 'double vowel sounds in pure Persian. The language has got only six vowel sounds — the three long and the three short. But the pronunciation given by the Persians of certain Arabic words, like مَوْسَر — حَبْرَت — قَوْل, introduced into their language, gave rise to three diphthongs و — ی, ی — ا, and ا — و. In Persian words, the long vowels ا — و — ی are never used with consonants marked with heterogeneous short vowels; and accustomed as the Persians are to read as vowels ا — و — ی preceded by consonants, they would always like to read the above words as *qool*, *hirut* and *moossar*. But knowing that the words are of Arabic origin, they

10

are constrained to utter the vowel sounds of the accents over the initials of the words along with those of ا — و — ی.

N. B.— The letter و in مؤثر is the changed form of ا, the root of the word being اثر.

REMARKS ON THE READING OF A FEW CHARACTERISTIC LETTERS.

ث

15. The fifth letter ث of the Persian alphabet is read by the Arabs as *th* in the word *thin* in English; but the Persians seldom read it so. They read it as *s*.

ن

✓ 16. In the middle of a Persian or Arabic word, if the letter ن, without any primitive vowel, is followed by ب, it is read as م, as انبيا — طنبر — پنبه — جنبدن. The letter ن with the sound of م is termed in grammar نون غنة.

Obs.—In case the words have ن and ب as penultimate and ultimate letters respectively, the ultimate and the penultimate letters are altogether dropped in reading as well as writing, and the words are written and read with م instead; as, كرنب is written for كرنب, دم, for دنب, كلم or كرم, for كرنب or كرنب.

و

✓ 17. In the words of Persian origin only, when the letter و is preceded by خ and followed by ا or ی, it loses its sound entirely; as خواب is read *khab* and not *khwab*, خویش is read *kheesh*, خواستن is read *khashtun*, خواهر is read *khaahur*. The letter و, omitted in reading, is termed in grammar واورسی or واور معدول.

The letter و often parts with its own character of a long vowel, and takes that of its corresponding homogeneous short vowel پیش; as خود is read *khod* and not *khud*; خورش is read *khorash*. This و is termed in grammar واو اشمام ضم, as opposed to واو معروف (known as a long vowel) in the word خوب (*khub*).

✓ 18. When the letter *z*, coming at the end of a word, is preceded by a long vowel, it has the perceptible sound of a consonant; as *کوه* is read *koo*h, *شاه* is read *shah*, *سپهر* is read *speer*. The letter *z*, when it is aspirate, is termed in grammar *زای عطره*, *زای عطره*, or *زای عطره*.

But when the letter *z* coming at the end of a word is preceded by a consonant, its sound is imperceptible; as, *نام*, *نام*. The imperceptible *z* is termed in grammar *زای مخفی*.

Obs.—The letter *z*, however, at the end of *و* and all its compounds, and also at the end of *نم*—*نم*—*نم* (nine) is sounded, though it is preceded by a consonant. But these words are taken as exceptions.

The imperceptible *z* at the end of Arabic words is often written and read as *ت*; as, *علامت* for *علامه*, *تعزیت* for *تعزیه*. This *z* is called in grammar *زای وقف*.

ی

✓ 19. When the letter *ی* is used as a long vowel, it is called *یای* *معروف* (the letter *ya* known to the Persians), as opposed to *یای* *مجهول*, which means the letter *ی* sounded like the short vowel *زیر* unknown to the Persians. The Indians and the Afghans read it as the short vowel *زیر*.

ORTHOGRAPHICAL SIGNS.

20. Besides consonants, vowels and short vowel-marks, the Persian alphabet contains a few orthographical signs, which require to be noticed. They are named *شدید* — *مده* — *همزه* — *تدوین* — *معلمه* and *مکرون*.

— شدید

21. The sign *شدید* is written thus — over a letter. In forming derivatives from Arabic roots, or in reading simple Persian words, when a consonant without a short vowel is followed by another

consonant of the same kind, it is omitted, and the consonant following it is marked with the sign تشدید to show that it is to be read twice without any vowel between, as, $\text{خر} + \text{رم} = \text{خرم}$; $\text{مد} + \text{دت} = \text{مدت}$; مت (for مو) + $\text{نفق} = \text{مفتق}$ (formed on the measure مفتعل from the root نفق). The letter marked with تشدید, which is required to be read twice, is termed حرف مشدد.

ـِ مدّه

22. The sign مدّه is the curved form of the vowel *alef*, and it is usually placed over the consonant *alef* requiring the vowel *alef* after it; as $\text{اب} = \text{آب}$, $\text{امد} = \text{آمد} = \text{ماااا}$. The consonant *alef* marked with مدّه is termed in grammar الف ممدوده, as opposed to الف مقصورة (the single *alef*).

Obs.—The Persians are accustomed to write مدّه always in the beginning of a word. Should it happen to be used in the middle of an Arabic word, they try to dispense with it.

ـِ همزه

23. The sign همزه, like مدّه, is the curved form of the letter *alef*. It is used

(1) Instead of two dots, over the consonant ی, when it is followed by the vowel ی in the middle of a Persian or Arabic word; as, $\text{ناید} - \text{پای} + \text{یدن} = \text{بوییدن}$ — $\text{بوی} + \text{یدن}$.

(2) Over the letter *z* at the end of a word to show that the final *z* is inaspirate, when the word is followed by an adjective, a noun in the possessive case, or ی (used as an indefinite article, or as the contracted form of the auxiliary verb هستی); as, $\text{خورد} - \text{خانه} = \text{خانه}$ — $\text{خورد} - \text{پند} = \text{پند}$ — $\text{پند} + \text{ی} = \text{پنده}$ — $\text{پنده} + \text{ی} = \text{رفته}$ — $\text{رفته} + \text{ی} = \text{رفته}$.

(3) Over ا — و — ی in Arabic derivatives to show that they are the changed forms of one another, when heterogeneous short vowels are above, below or before them; as, مُؤَنَر — مُؤَمَّن — نَائِب — نَائِب.

Any letter that is marked with مَزَع, is called in grammar حَرْف مَهْمُوز.

Obs.—The letter ی in these cases is always transformed into the short vowel زِير. As the sign زِير cannot be written below the inaspirate ع, it is placed below its substitute مَزَع.

تَنْوِين $\frac{ع}{\text{ـ}}$

24. The sign تَنْوِين is the short vowel زِير — زِير or بِدَش marked twice over or below the last letter of an Arabic word. تَنْوِين adds the sound of ع to the letter which is marked with it. It is mostly used in Arabic. In Persian, however, only the first vowel بِر marked twice over ا is used as a suffix forming adverbs from Arabic nouns; as, اِنْفَاقًا = اِنْفَاق + ا, فَوْرًا = فَوْر + ا, كَلًّا = كَل + ا. The letter marked with تَنْوِين is called حَرْف مَتَوْن. The letter ا forming adverbs in Persian is called اَلِيف تَنْوِين تَبْدِيزِي.

وَعْلَم $\frac{ع}{\text{ـ}}$

25. When two Arabic words, the first of which has its final letter marked with a short vowel, are joined together by the particle اَل to form a compound, the *alef* of the particle is omitted in reading. The *alef* to be omitted in reading is marked with the sign وَعْلَم (ع) to show that it is assimilated into the short vowel which precedes it; as, فِى الْجَمْلَةِ — ابْنِ اَلْمَلِكِ — مُلْكُ اَلْمَوْتِ = مُلْكُ + اَل + مَوْتِ = عَلَى الرَّحْمَتِ.

Obs.—The use of وَعْلَم is confined only to Arabic compound words used in Persian.

جزم or وقف , سکون

26. The sign سکون is placed over a letter to show the absence of a short vowel over or below it. It is often used in Arabic, but it is dispensed with in Persian; as, مَغْمُومٌ in which the second letter غ and the last letter م are marked with the sign سکون to show the absence of a primitive vowel over them. The letter marked with سکون is called ساکن, as opposed to متحرک, which is the term for a letter that is marked with a short vowel.

Obs.—The term موقوف (from وقف) is applied to the last letter of a word having no short vowel, while ساکن is applied to a letter without a short vowel in the middle of a word. The term مجزوم (from جزم) is more or less obsolete.

CLASSIFICATION OF LETTERS.

27. The letters of the Persian alphabet are classified from five points of view, (1) the names of the letters and their spellings, (2) possession or non-possession of dots, (3) place of dots, (4) number of dots, (5) the peculiarity of destroying the sound of ج, and (6) the organs of speech.

(1) The letters of the alphabet from the first point of view are classified into ملفوظی and مسروری.

مسروری letters are those which have their names written and read with two characters; as, ط — ز — را — خا — حا — ئا — تا — با .

ملفوظی letters are those which have their names written and read with three characters; as, شین — سین — ذال — دال — جیم — الف — واو — نون — میم — لام — کاف — قاف — فین — عین — ضاد — صاد .

The names of three of the ملفوظی letters واو — نون — میم have got the initial and the final letters of one and the same kind, and so they are called ملفوظی مکتوبی .

(2) From the second point of view the letters of the alphabet are classified into منقوطه or معجمه (letters having diacritical dots or points), and غير منقوطه or مهمله (letters having no diacritical dots or points); as, ب — ت — ث — ح — د — ر .

(3) From the third point of view the letters of the alphabet are classified into فوقاني (letters dotted above), and تحتاني (letters dotted below); as, ي — ج — ق — ف .

(4) From the fourth point of view the letters of the alphabet are classified into موحده (letters having one dot), مثلاث (letters having two dots), and ثلاثه (letters having three dots); as, ب — ج — ت — ق — ش .

(5) From the fifth point of view the letters of the alphabet are classified into شمسي and قمری .

حروف شمسي are those letters which destroy the sound of ل of the Arabic particle ال coming immediately before them, and impart to it their own sound; as, the letter ش of the word الشمس (the sun) destroys the sound of ل of the particle ال prefixed to it, and imparts its own sound to it. The word الشمس is read *ash, shams* and not *al,shams*. ص — ش — س — ز — ر — ذ — د — ث — ت شمسي letters are ن — ل — ظ — ط — ف . All these letters are given the name of شمسي, because they have got the same property of destroying the sound of ل coming before them, as the letter ش in the word شمس has got.

حروف قمری are those letters which do not destroy, but retain the sound of ل of the particle ال coming before them; as, the letter ق in the word القمر (the moon) does not destroy, but retains the sound of ل of ال prefixed to it. The word القمر is read *al,qamar* and not *aq,qamar*. The letters ا — ب — ج — ح — خ — ع — غ — ف — ق — ک — ی — و — م are called قمری, i. e., letters having the same

property of retaining the sound of **ل** of the particle **ال** coming before them, as the letter **ق** in the word **قمر** has got.

Obs.—As the classification of letters is taken from Arabic, the four old Persian letters are excluded ; but they can be classified from the first four points mentioned above.

(7) The letters of the alphabet are classified according to the organs of speech by which their sounds are produced.

The fourteen **شمسي** letters are divided into **حروف سني** (Dentals) and **حروف لسانيه** (Linguals).

(1) Dentals or teeth-sounds are **ن — ط — ض — د — ث — ت**.

(2) Linguals or tongue-sounds are **ص — ش — س — ز — ر — ذ — ل — ظ**.

Obs.—To the second group may be added the Persian letter **ژ**.

The fourteen **قمري** letters are divided into **شفويه** (Labials), **حلقيه** (Gutterals) and **حنكيه** (Palatals).

(1) Labials or lip-sounds are **ب — ف — م — و**.

Obs.—To these may be added the Persian letter **پ**.

(2) Gutterals or throat-sounds are **ء — ك — ق — غ — ع — خ — ح — ا**.

Obs.—To these may be added the Persian letter **گ**.

(3) Palatals or palate-sounds are **ي — ج**.

Obs.—To these may be added the Persian letter **چ**.

CHANGES OF LETTERS.

28. Persian Grammar has recognized the changes of four old Persian letters which are not found in the Arabic alphabet. When the Arabs first used Persian words containing any one of those four letters they were obliged to transform them with a view to make them suit their own language. The following are the changes of letters and transformations of words:—

30. This method of numerical reckoning by means of letters is generally known to the Arabs and Persians by the name of حساب اَبجد (Abjad notation) from the first of the eight words in which all the numerical letters are arranged. It is employed to form chronograms in prose or poetry denoting dates of civil, political or religious events. The numerical values of letters composing such chronograms being added up, give the date of the events. No orthographical signs are counted as letters, as no numerical value is assigned to them. The practice of commemorating events by chronograms, in which the date is expressed by numerical letters, has grown into a fashion in all Muhammadan countries where Persian or Arabic is the language of the people. A couple of chronograms are here explained by way of illustration.

The death of Hafiz, the celebrated poet of Shiraz and writer of those soul-stirring odes, took place in the Muhammadan year 791. This event with its date is recorded in the following poetic lines:—

چراغ اہل معنی خواجه حافظ .: کہ شمعی بود از نور نجلی
چو در خاک مصطفی یافت منزل .: بجز تاربخش از خاک مصطفی

The numbers denoted by the letters composing خاک مصطفی, being summed up, give the sum 791.

The death of Khairuddin, the well-known chieftain of Algiers and Tunis, took place in the Muhammadan year 952. This event with its date is recorded in the Arabic sentence مات رئیس البحر (the chieftain of the sea is dead). The numbers denoted by the letters composing this chronogram, being added together, give the sum 952.

N.B.—The orthographical sign — in the first instance and — in the second are not taken into account, since orthographical signs have no value assigned to them.

31. In writing geographical descriptions of places, Persian writers often record the length and breadth of cities and provinces in numerical letters as well as figures. The first nine letters are used for units, the second nine for tens, and the third nine for hundreds. To do this syllables are formed by placing the numerical letters denoting hundreds first, then those denoting tens, and, lastly, those denoting units; for instance, the value of ع is 10, and that of ا is one, the number 11, therefore, is expressed in numerical letters by the syllable ع . In the same way د = 14, ه = 19, ک = 22, س = 24, ز = 29, ص = 31, ل = 34, etc.

بشارا از اقلیم بیستم طولش سی و نمرهش و یک از بلد معتبره تورانست
خزین از اقلیم بیستم طولش صد و نمرهش و یک از بلدهن آل سبکتگین بوده

Obs.—As the Arabic notation is borrowed from the Arabs, no numerical value is assigned to the four Persian letters — پ — چ — ژ — گ ; but they are given the same values as their linked Arabic letters, پ — چ — ژ — گ , whenever any one of them occurs in a chain of letters.

METHOD OF DISTINGUISHING ARABIC FROM PERSIAN WORDS

32. The method of distinguishing Arabic from Persian words is not so difficult as it is supposed to be by the Persian students. The writer of these lines believes that (1) the knowledge of letters peculiar to Persian and Arabic, and (2) the knowledge of Arabic etymology and plurals would overcome the supposed difficulty. Nouns, pronouns, adjectives and verbs in Arabic can easily be distinguished by the knowledge of the said two things.

Explanation.—(1) If a word contains any one of the eight letters peculiar to Arabic (*vide* § 9), it should be regarded as a word of Arabic origin. No letter peculiar to Persian is admissible in such a word; as, عظوب — عبر — احمق — اثر — قبله — علم — نظر . On the other hand, if a word contains any one of the four letters peculiar to Persian

(vide § 9), it should be regarded as a word of Persian origin. No Arabic letter is admissible in such a word; as, *چون* — *پدر* — *گا* — *واله*.

Obs.—The Persian language has not got a word of Arabic or Persian origin having one of the letters peculiar to Arabic, and, at the same time, one of those peculiar to Persian. But when the modern Persian writers borrow words from the languages of Europe, they use letters peculiar to both the languages in writing them; as, *پٹر* — *امپرا طور*.

Explanation.—(2) In case of words composed of letters common to both Arabic and Persian, where students fail to apply the above method, the knowledge of Arabic etymology and plurals will remove the difficulty. If the words are of Arabic origin they must have been formed on some of the measures of Arabic etymology, or their Arabic plurals can be easily found. Should students fail to trace them to Arabic roots, or to find their Arabic plurals, they should without hesitation consider them to be words of the Persian language. For instance, the words *مجلس* — *تدبیر* — *امیر* — are formed on the measures — *فعل* — *امر* — *مفعول* — *تفعیل*, respectively. They have Arabic plural forms *امرا* — *بنده* — *فرشته* — *کمان*. On the other hand, the words *خنجر* — *نهاد* — *پیر* — *مجالس* are Persian words, because they are neither formed on any one of the measures of Arabic etymology, nor have they got Arabic regular or irregular plurals.

PART II.—ETYMOLOGY. صرف.

33. The words of the Persian language are divided into three general classes, called *اجزای کلام* (parts of speech). I. — *اسم* (noun), II. — *فعل* (verb), and III. — *حرف* (particle). Under *اسم* are included substantives, adjectives and pronouns (*ضمیر* — *صفت* — *اسم*). Under *حرف* are included adverbs (*حرف تمیز*), prepositions (*حرف جر*), conjunctions (*حرف عطف*), interjections (*حرف ندا*), and articles (*حرف تعریف و تنکیر*).

CHAPTER I.

I.—اسم THE NOUN.

A.—Classification. تقسیم

34. اسم is, in Persian, of two kinds—اسم عام (common noun) and اسم خاص (proper noun).

Note 1.—A common noun in Persian is used, as in other languages, as proper, when it is made to denote an individual; as ملکہ امیر عبدالرحمن—شہنشاہ یزد گرد—ویکتوریہ.

Note 2.—A proper noun, too, is used as common: (a) when it implies the possession of qualities which distinguish any particular one of a class, and (b) when it is pluralised; در مشاوت جمشید جی حاتم! کاسرہ ایران—قیاسرہ روم—فراعنہ مصر—نور منم زمان ہستی—بودہ

35. Common nouns are either اسم عام مجرد (simple), اسم جمع (collective), اسم ذات (abstract) or اسم مادہ (material).

36. اسم عام مجرد—Simple common nouns denote one individual as one object; as, شهر—کتاب—مود—زن. Under اسم عام مجرد are included اسم جنس (the appellative or generic noun), اسم فاعل (the noun of agency), اسم مکان (the noun of place), اسم آلت (the noun of instrument), and اسم تصغیر (the diminutive noun).

37. اسم جنس — The appellative or generic noun denotes the whole genus (جنس), species (نوع), variety (صنف) or single individuals (افراد); as, مور—مگس—طیور—بہایم—حبشی—انسان—حیوان.

38. اسم فاعل — The noun of agency denotes the doer of an action, as, رونده — گوینده.

Nouns of agency are نفریدی (simple) or ترکیبی (compound).

اسم فاعل تفریدی

Simple nouns of agency are formed (1) by adding the termination **نده** — **رس** — **رسیدن** to the imperative form of a verb; as, **خواننده** (reader or singer); (2) by adding the termination **ی** to the imperative form of a few verbs; as, **بین** — **دیدن** (knower); **جوین** — **جوی** (seeker); (3) by adding **ی** to nouns; as, **حکمتی**, **شکاری**, **جنگی**, **بختوری**, **خونی**.

Note.—The terminations **ی** and **نده** forming nouns of agency are termed in grammar **فاعلیت** and **فاعلیت**, respectively.

(4) By adding the suffixes **گر** (ملحقیات) — **چی** — **وان** or **بان** — **کار** to nouns, and in a few instances to adjectives; as, **آهنگر** (blacksmith); **زرگر** (goldsmith); **سوداگر** (trader); **تفنگچی** (musketeer); **جارچی** (crier); **خزانچی** (treasurer); **دربان** (door-keeper); **باغبان** (gardener); **آفریدگار** (Creator); **خدمتگار** (servant); **کشتیبار** (sailor); **جفاکار** (tyrant); **بدکار** (malefactor); **نیکوکار** (benefactor).

اسم فاعل ترکیبی

Compound nouns of agency are formed by adding the imperative form of a verb to a noun; as, **پیغمبر** (prophet); **جهان آفرین** (The Creator of the world); **خونریز** (murderer).

اسم امکان

39. **اسم مکان** — The noun of place denotes the place where some action is performed. It is (a) simple (تفریدی); as, **بام** — **باغ** — **خانه**, and (b) compound (ترکیبی), which is formed (1) by adding the suffixes **دان** — **سار** — **زار** — **بار** — **دان** to a noun; as, **گلزار** (flower bed); **کوهسار** (hilly region); **گلستان** (flower pot); **دریابار** (port); **گلزار** (flower bed); **کوهسار** (hilly region);

اسم جمع

42. A collective noun denotes several individuals taken as one; as, *پیاده* — *سواره* — *رعیت* — *انجمن* — *گروه* — *رمه* — *لشکر*, as,

(Note.—Collective nouns sometimes convey plurality of idea, and then they refer to individuals making up the group rather than to the group itself; and in that case they are called *اسم الکثرت* (nouns of multitude).)

اسم ذات

✓ 43. An abstract noun is the name of a quality considered apart from the object in which it is found, or it is the name of an attribute regarded in our mind as having a real and independent existence; as *خرد*, *سهر*, *خشم*. These and such other nouns are instances of pure and simple abstract nouns. But, in Persian, abstract nouns are also formed from nouns and adjectives of the Persian, Arabic or Turkish language.

✓ RULES FOR THE FORMATION OF ABSTRACT NOUNS.

Abstract nouns in Persian are formed in three different ways:—

(1) By adding *ی* to the simple or compound nouns or adjectives of the Persian, Arabic or Turkish language. *فقیر*, *دشمنی* — *دشمن* — *پیش* *بین*, *بهادری* — *بہادر*, *جاہلی* — *جاہل*, *تلخی* — *تلخ*, *بیگمی* — *بیگم*, *فقری* — *فقر*, *زورمند* — *زورمند*, *خاطر پریشانی* — *خاطر پریشان*, *پیش بینی* — *پیش بینی*.

(Note) 1.—If nouns or adjectives end in the obscure *ه*, the final *ه* is changed into *گ* before adding the termination *ی* to form the abstract noun; as, *بندہ* — *بندگی*, *دیوانہ* — *دیوانگی*, *پاکیزہ* — *پاکیزگی*.

(Note) 2.—If nouns or adjectives end in one of the long vowels *ا*, *و* or *ی*, the mark *ء* is inserted between the abstract termination and the nouns or adjectives; as, *گدا* — *گدا* *ء* *ی* — *گدا* *ی*, *نکو* — *نکو* *ء* *ی* — *نکو* *ی*, *نکوئی*.

(2) By adding ا to adjectives of purely Persian origin; as, گرم, پهن, سرم, ژرفا, ژرف, فراخا, فراخ — گرما, گرم.

(3) By adding the termination ت to nouns or adjectives of Arabic origin only; as, مصاحب, شجاع, عناصبت — مناسب, محبت, محبت — محبت.

The abstract terminations ای and ت are called in grammar الف اسمیه and تائی اسمیه, respectively.

Note.—Double forms of abstract nouns are often seen in Persian. They are formed by adding ت to the abstract nouns already formed by the addition of ای; as, قابلیت — قابلی, جاہلیت — جاہلی, انسانی — انسانی, انسان, اہلیت — اہلی, اہل.

اسم المصدر

41. Under the head of abstract nouns are classed gerunds or verbal nouns or nouns derived from verbs, called in Persian اسم مصدر.

They are of two kinds حاصل مصدر حقیقی and اسم مصدر حقیقی.

(1) اسم مصدر حقیقی is the expression for an infinitive of purpose used as a verbal noun; as, من بدیدن او رقم.

Note.—Instances of the infinitive of purpose without the infinitive sign are sometimes seen in Persian; گفت — گفتن, گشاد — گشادن, یافت — یافتن, شناخت — شناختن.

(2) حاصل مصدر is the expression for verbal nouns derived from certain forms of verbs by the addition of certain suffixes. حاصل مصدر is formed.

(1) By adding ش to the imperative forms of verbs; as, بششای — بششودن, پرورش — پروردن, آمرزش — آمرزدن, بششایش.

The suffix ش is termed in grammar شین مصدری or شین اسمیه.

(2) By adding اک to the imperative forms of a few verbs; as,
خوراک—خور—خوردن, پوشاک—پوش—پوشیدن.

(3) By adding ه to the imperative forms of verbs; as,
گریه, گریستن—خنده, خندیدن—لرزه, لرزیدن.

The suffix ه is called های اسمیه.

Note.—Sometimes the imperative forms are used as verbal nouns without any suffix; as, گداز—گذاختن, سوز—سوختن, رنج—رنجیدن, غر—غریدن.

(4) By adding ار to the past tense third person singular of a verb; as, دیدار—دید—کردار—کرد—کردن, گفتار—گفت—گفتن.

Note.—The incomplete and complete participles used as nouns can also be called حاصل مصدر; as, گودیدن, باران—باریدن, روان—رفتن, مکوده—کردن, گفته—گفتن, بسته—بستن, گردان. *To choose*
active
اسم الماده

45. Material nouns denote the names of substances; as شکر, آب, بریشم, گل, زر.

COMPOUND NOUNS.

اسم مرکب

(46) Compound nouns in Persian generally consist of—

✓ (1) Two nouns with or without the conjunction و between the two; as, سرزوبوم—سیلاب—روزنامه—خارپشت—سنگپشت—شانه سر—آبرو—شبهم, ا اسپدوانی—نای و نوش—کاروبار. The letter و or ا joining the two parts of the compound nouns is termed in grammar الف وصلی or واو وصلی.

✓ (2) A noun preceded by an adjective; as, گرانمایه—نوشاه, سه شنبه—پنج پا—چارپا.

(3) A noun preceded by a preposition; as, پیش نماز—پس لشکر—پیش قبض—پیش خدمت.

✓ (4) An adjective preceded by a noun; as, سگابی—مرفابی, ریش سفید.

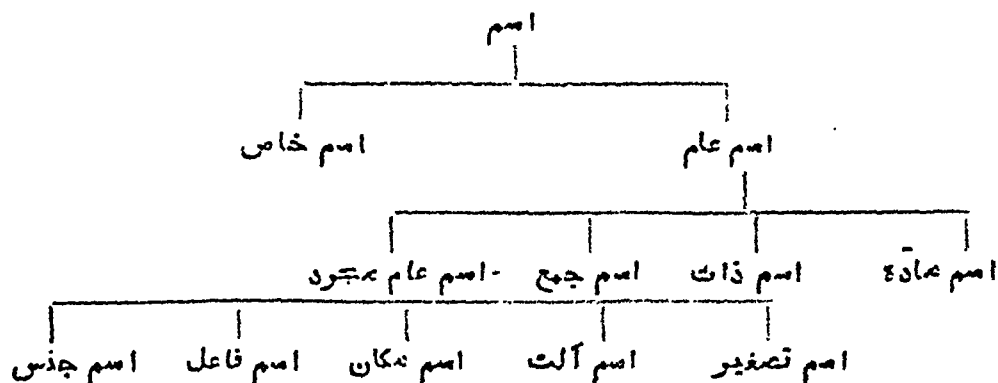
(5) A verb preceded by a noun; as, ^{دیده ام} یاد داشت — عریضه داشت — شاهزاده — سرنوشت — آفتاب برآمد — آفتاب نشست.

(6) A verb preceded by an adverb; as, خوش آمد — پس انگذد — برآمد — در آمد — درخواست — به افتاد — بازخواست.

(7) Two verbs with or without the connecting particle **و** or **یا** between the two; as, داد و ستد — تاخت و تاز — گفتگو — چمنتری — خور و پوش — خورد و برد — نگاپور — آمده و شد.

(8) A preposition preceded by a noun; as, فلشمان — آسمان — مسلمان — ترکمان.

TABLE OF NOUNS.

B.—INFLEXION. نصریف

47. Nouns in Persian are inflected to express جنس (gender), عدّد (number) and حالت (case).

1.—جنس GENDER.

48. جنس Denotes the distinction of sex. Sex is applied, in Persian, only to living beings, and, therefore, the Persian language admits of two genders, viz., مذکور (masculine) and مؤنث (feminine).

Obs.—Nouns which denote things without animal life have no gender.

49. جنس مذکور or جنس تذكیر denotes the male sex, while جنس مؤنث or جنس تانیث denotes the female sex; as, مرد (man), زن (woman).

50. Nouns which denote things without animal life, and therefore admitting of no sex, are called اسم لا جنس (neuter nouns, or nouns without gender); as, خامه — کوه — چمن — چوب.

Obs.— اسم جمع is لا جنس when it conveys the notion of unity of idea, though it may denote things with animal life.

51. Nouns having animal life applied to both males and females are said to be of جنس مشترك (common gender); as, فرزند, پادشاه — دوست — نوکر.

52. The difference of gender in nouns is indicated in two ways: (I) by a suffix or prefix and (II) by a different word.

GENDER BY A SUFFIX OR PREFIX.

53. The difference of gender in nouns denoting the whole class of animals is indicated by prefixing or suffixing نر (to denote the masculine) and ماده (to denote the feminine) to the nouns; as, نر فیل (bull-elephant), ماده فیل (cow-elephant), نر گنجشک (cock-sparrow), ماده گنجشک (hen-sparrow), نر سگ (dog), ماده سگ (bitch).

GENDER BY DIFFERENT WORDS.

54. The difference of gender in nouns denoting human beings is indicated by using different words for the two sexes; as, پدر (father), مادر (mother), برادر (brother), خواهر (sister), پسر (son or boy), دختر (daughter or girl).

Obs. 1.—The masculine or feminine indicated by a different word is termed in grammar مؤنث حقیقی or مذکر حقیقی (the true masculine or feminine), while that indicated by a suffix or prefix is termed مؤنث لفظی or مذکر لفظی.

Obs. 2.—The feminine gender of certain nouns of Persian or Arabic origin, denoting a calling or profession, or high offices and ranks, is formed by suffixing or prefixing the word زن to them; as, سفیر زن (ambassadoress), سوداگر زن (merchantess), چوپان زن (shepherdess).

Obs. 3.—In a few nouns of common gender the difference is indicated by prefixing or suffixing **نر** and **ماده**, or **مرد** and **زن**; as, **فرزند نر** or **نر فرزند**, and **فرزند ماده** or **ماده فرزند** — **شاهزن** (bride) and **شاه مرد** (bridegroom) — **نازنین مرد** (beau) and **نازنین زن** (belle) — **بیوه مرد** * (widower), **بیوه زن** (widow).

GENDER OF ARABIC WORDS.

55. In Arabic, like many other languages, all nouns denoting things with or without life have gender, either masculine or feminine. Nouns denoting lifeless objects are almost all feminine, mostly ending in **ة** or **ت**.

56. The feminine forms of nouns denoting human beings are obtained by suffixing **ة** or **ت** to the masculine; as, **والد** (father), **والدة** (mother) — **عم** (paternal uncle), **عمة** (paternal aunt) — **خال** (maternal-uncle), **خالة** (maternal aunt) — **بن** (son), **بنت** (daughter) — **اخ** (brother), **اخت** (sister) — **ملك** (king), **ملكة** (queen) — **سلطان** (sultan), **سلطانة** (sultana).

Obs. 1.—Rare instances of Persian nouns of masculine gender forming the feminine by the suffix **ة** are found; as, **همشیر** (foster brother), **همشیره** (foster-sister).

Obs. 2.—The feminine suffix **ة** is termed in grammar **تانیث**. When it takes the form of **ة**, the **ة** is called **هائی وقف**.

56 a. Rare instances of Turkish nouns are found in Persian, which form the feminine by adding **م** to the nouns of the masculine gender; as, **خان** (lord), **خانم** = **خان + م** (prince), **پادشاه** (king), **پادشاهم** = **پادشاه + م** (queen).

The letter **م** forming the feminine of Turkish nouns is termed in grammar **تانیث**.

* The word **بیوه** can be used for a widow without the suffix **زن** but it cannot be used for a widower without the suffix **مرد**.

2. صيغة تعداد*

57. Like English, there are two numbers in Persian — **صيغة واحد** (singular) and **صيغة جمع** (plural).

In Arabic, however, like Sanskrit, Greek, and some other languages, there are three numbers — the singular, the dual, and the plural.

58. When **اسم** denotes one thing, it is termed in Persian grammar **اسم صيغة واحد** (a noun of the singular number). When **اسم** denotes two things, it is termed in grammar **اسم صيغة تثنیه** (a noun of the dual number). But when it denotes more than two things it is termed in grammar **اسم صيغة جمع** (a noun of the plural number).

FORMATION OF **صيغة تثنیه**

59. The dual number (**صيغة تثنیه**) of Arabic nouns used in Persian is formed by adding **ین** to the singular. The dual number is used mostly to denote a pair of things; as, **عالمین** — **عالم**, **جانبین** — **جانب**, **نعلین** — **نعل**, **والدین** — **والد**, **یومین** — **یوم**.

FORMATION OF **صيغة جمع**

60. The writer of these lines believes that the Persian students should first determine whether the singular nouns denote living beings or lifeless objects before they proceed to form the plural, in as much as there are two rules, one of which is used for forming the plural of nouns denoting living beings, and the other, for forming the plural of nouns denoting lifeless objects.

61. Rule I.—The plural of nouns denoting living beings (excepting small insects) is formed by suffixing **ان** to the singular; as, **مردان** — **مرد**, **گاوان** — **گاو**, **شیران** — **شیر**, **اسپان** — **اسب**, **زنان** — **زن**.

* The word **صيغة** literally means *form*, and in grammar it means a *form derived from a simple word by means of prefixes or suffixes*. It is used in Persian grammar for naming moods, voices, tenses, numbers, persons, genders, and degrees of comparison.

Obs. 1.—Nouns ending in the obscure ز , change the final ز into گ before forming the plural by ان ; as, خواجهان , پادشاهان — بوزینهان . Should the final ز of the singular nouns be معلقی (sounded), it is not changed into گ , as, پادشاهان , پادشاهان .

Obs. 2.—Nouns ending in the long vowels ی — و — ا insert the semi-consonant letter ی between the singular nouns and the plural termination ان to effect the joining of the two vowels; as, شامیان — آریان , گدایان , گدا — شامیان (Syrians).

Obs. 3.—Rule I forms the plural of compound nouns denoting living beings as well as the simple nouns; as, شاهسواران , شاهسوار — شاهزادگان , شاهزاده .

Obs. 4.—The plural of nouns denoting lifeless objects, when they are personified, is formed by the first rule. رزان , رزن — گردنان , گردن — مران , مر (vines).

62. Rule II.—The plural of nouns denoting small insects and lifeless objects is formed by suffixing ها to the singular; as, مورها , مور — درختها , درخت — خارها , خار — کیمها , کیم .

Obs. 1.—Nouns denoting lifeless objects, ending in the obscure ز , omit the final ز , before adding the plural suffix; as, لالها , لاله — پدالها , پدال . But if the final ز be sounded, it is retained before the plural suffix as, کوبها , کوبه — چاهها , چاه — راهها , راه .

Obs. 2.—Nouns denoting parts of the body are considered lifeless, and therefore they form their plural by rule II; as, پایها , پای — دستها , دست — سرها , سر .

Obs. 3.—Rule II forms the plural of compound nouns denoting lifeless objects as well as the simple; as, کارنامها , کارنامه — گلابپاشها , گلابپاش — پیشقبضها , پیشقبض — سیلابها , سیلاب .

63. Arabic nouns denoting things with or without life, used in Persian, can form their plural by the first or the second rule, though they have got their Arabic plurals; as, جاهل — جاهلان (جاهل), خبر — اخبار (اخبار), حکیم — حکیمان (حکما).

FORMATION OF ARABIC PLURALS.

64. In Arabic, nouns have three numbers — the singular, the dual, and the plural.

The dual number in Arabic is formed by adding **ان** to the nouns in the nominative case, and **ين** to those in other cases; as, **دار** (a house), **داران**, (two houses), **دارين** (of, to, or in two houses).

65. The plural of Arabic nouns is either formed by *affixes*, or by modification of the singular noun. The plural by terminations is grammatically termed **جمع سالم** (regular plural), and that by modification is called **جمع مكسر** or **جمع تكسير** (irregular or broken plural).

جمع سالم

66. All nouns of the masculine gender, intensive agents formed on the etymological measure **فَعَال**, and all participles used as nouns form their **جمع سالم** (regular plural) by adding **ين** to the singular; as, **مُعَلِّمِينَ**, **مُعَلِّمَين** — **صَرَافِينَ**, **صَرَافِين** — **وَالِدِينَ**, **وَالِدِين**.

67. All Arabic nouns of the feminine gender with or without the feminine suffix at the end, and all Arabic infinitives used as nouns form their **جمع سالم** (regular plural) by omitting the feminine suffix, should there be any, and adding **ات** to the singular; as, **وَالِدَات**, **وَالِدَة** — **حَيَوَانَات**, **حَيَوَان** — **حَكَايَات**, **حَكَايَة** — **أَكْفَات**, **أَكْفَة** — **نَدَبِيرَات**, **نَدَبِيرَة** — **مُخْلَوَقَات**, **مُخْلَوَقَة**.

جمع مكسر

68. For the so-called irregular or broken plurals, Arabic substantives and adjectives should be divided into three classes, according to the number of letters they contain — trilateral nouns, quadrilateral nouns and quinqueliteral nouns.

CLASS I.

TRILITERAL NOUNS.

69. Rule I.—Nouns of three letters, of which the first two are marked with one of the short vowel-signs, form their plural by two alefs, one prefixed to the initial and the other inserted between the medial and the final; as, *اخبار*, *خبر* — *اَقْلَام*, *قلم* — *اَدَب*, *ادب* — *اَحْكَام*, *حكم* — *اَطْفَال*, *طفل* — *اَقْوَال*, *قول* — *اَقْدَام*, *قدم* — *اَشْشَاص*, *شخص*.

Obs. 1.—The true accents of many of the Arabic nouns of three letters have been changed by the Persians; as, in *اَقْلَام* the first letter only is marked with the short vowel *زبر*, though in Arabic the first two of it have been marked with a short vowel.

Obs. 2.—Nouns of three letters of the abovesaid accents having alef for their second letter, change the second letter into *و* while forming the plural according to the first rule; as, *اَبْوَاب*, *باب* — *اَعْمَال*, *عمال* — *اَحْوَال*, *حال*.

70 Rule II.—Nouns of three letters, of which the first and the last letters are marked with any one of the short vowel-signs, form their plural by inserting one alef between the medial and the final; as, *جِهَات*, *جهت* — *بَنَات*, *بنت* — *بِلَاد*, *بلد* — *عِبَاد*, *عبد*.

Obs.—A few nouns of three letters of the abovesaid accents have the feminine termination *ة* at the end, which is omitted in the plural; as, *بَقْعَة* — *قَلْعَة*, *قلع* — *خِصَال*, *خصل* — *بَقَاع*.

71. Rule III.—Nouns of three letters, of which the first letter only is marked with one of the short vowel-signs, form their plural by inserting the letter *و* between the medial and the final; as, *حُرُف*, *حرف* — *عِلْم*, *علم* — *حُدُود*, *حد* — *حَقُوق*, *حق* — *حُرُوف*, *حرف* — *شُعُوع*, *شمع* — *غُمُوم*.

72. Rule IV.—Feminine nouns of three letters having *ة* or *ت* at the end form their plural by omitting the feminine suffix and marking the second letter with the short vowel-sign *زبر*; as, *نُقُط*, *نقط* — *عُور*, *عورت* — *خِيَم*, *خيم* — *غَصَص*, *غص* — *قَصَص*, *قص* — *نُوب*, *نوبت* — *دُرُور*, *دُرّ* (generally written as *دُرّ*) — *دُرّة*, *درف*.

Obs. 1.—There is a plural form of trilateral nouns, in which the plurality indicates a number more than two, but less than ten. This form is obtained by prefixing one alef to the first letter of a certain number of trilateral nouns, marking the medial with پیش and depriving the initial of its vowel-sign; as, پد (for یدی) — ایدی (hands) — فلس, افس (fish scales) — وجه, اوجه (faces) — اسبع, سبع (stars) — اقل, قفل (locks) — ارجل, رجل (feet) — اسبع, سبع (beasts of prey).

Obs. 2.—Some of the nouns of three letters have, owing to their different readings, two plural forms; as, شیخ, سیف, سیوف as well as اسدای, جیوب, جیب — انجم and نجوم, نجم — ارقام and رقم, رقم — اشیاخ and اسد — اقل, قفل — اخصام and خصوم, خصم — اجیاب and اكلب and كلاب, كلب — قلال and قلل, قله — اسود and اسود.

Obs. 3.—The alef and waw prefixed, inserted, or suffixed to form the plural in Arabic is called الف جمع and واو جمع, respectively.

CLASS II.

QUADRILITERAL NOUNS.

73. Rule I.—Simple or derived nouns of four letters (including all nouns of place), and adjectives (including the comparative forms too) denoting animate or inanimate objects, with or without the letters *z* at the end, form the plural by inserting one alef between the second and the third letters; as, دقایق, دقیقہ — خزاین, خزینہ — ضمیر, ضمیر — دقایق, دقیقہ — مجالس, مجلس — مناصب, منصب — جزایر, جزیرہ — طرایق, طریقہ — مساجد, مسجد — منازل, منزل — مدارس, مدرسه — مکاتب, مکتب — افاضل, افضل — اکابر, اکبر — جواهر, جوهر — حقایق, حقیقت.

Obs. 1.—Should these nouns of four letters have alef for their second letter, it is changed into و before inserting the plural alef; as, باطن — جوانب, جانب — باطن — خواتم, خاتم — خراطر, خاطر — عواطف, عاطفہ — بواطن — قوائد, فائدة — قواعد, قاعدة — طوایف, طایفه — حوادث.

Obs. 2.—Should these nouns of four letters end in *alef* or *ya*, they change the sign into *ya* before inserting the plural *alef*; as, فتاوی, فتوی — معاری, معر — معالی, معالاة — دراری.

Obs. 3.—The final *ê* of the singular is always omitted in the plural, and the *alef* inserted to form the plural is called in grammar *الف جمع*.

74. Rule II.—Nouns of four letters having the vowel *alef* for their penult form their plural by omitting the penult, prefixing *alef* to the first letter, and adding *z* to the last. The vowel sign of the initial is dropped, and the second and the fourth letters are marked in the plural with the vowel-signs *زير* and *زير*, respectively; as, *ازمنة*, *زمان* — *ابناء*, *اعد*, *عنان* — *اموال*, *سوال* — *امكنه*, *مكان* — *اطعمه*, *طعام* — *اجوبه*, *جواب* — *ادويه*, *دواء* — *ابنير*.

Obs. 1.—There are about a dozen or so noticeable instances of nouns of four, which have any one of the long vowels for their penult, forming the plural by simply omitting the penult and marking the first two letters with the short vowel-sign *يدش*; as, *لريق*, *سَل*, *رَسُول* — *أَسَى*, *اماس* — *كُذِب*, *كذاب* — *مُصَف*, *مستيفه* — *سُئِن*, *سفينه* — *طُرق*, *عُرس*, *عروس*.

75. Rule III.—Adjectives or nouns of four letters formed on the measure *فعليل*, used as agents, denoting persons, form the plural by omitting the penult, marking the first two letters with the primitive vowels *يدش* and *زير*, respectively, and adding one *alef* to the last; as, *وزير* — *رُفقا*, *رفيق* — *خلفا*, *خليف* — *حكما*, *حكيم* — *أُمرا*, *امير* — *فُقرا*, *فقير* — *رُؤسا*, *رئيس* — *وُكلا*, *وكيل* — *نُجبا*, *نجيب* — *وُزرا*.

Obs.—A few nouns of the above nature having *alef* for their second letter instead of *ي* for their penult form the plural according to the said rule, omitting the second letter *alef* instead of the penult; as, *عاقِل* — *شُعرا*, *شاعر* — *عَقْل*, *عالم* — *فَضْل*, *فاضل* — *صُلح*, *صالح*.

N. B.—These nouns are supposed to have been originally formed on the measure *فعليل*, and not on *فاعل*, as at present they appear to have been, and therefore they form the plural by Rule III.

76. Rule IV.—Nouns of four letters formed on the measure *فعليل*, having the letter *ي* for both the penultimate and the ultimate letters, form the plural by two *alefs*, one prefixed to the first letter, and the

other added to the last, omitting at the same time the penultimate letter
اقريا, قوى — انبيا, نبى — اسخيا, سحتى — اوليا, ولّى — اغنيا, غنى, ى; as,

Obs.—A few words formed on the above measure, having no *ya* for the ultimate letter, form the plural according to Rule IV.; as, احبّا, حبيب — اطبا, طبيب — اقربا.

77. Rule V.—Nouns formed on the measure *فعليل*, with the feminine termination *ة* or *ت* at the end, having the letter *ya* for the penultimate as well as the ultimate letter, form the plural by two *alefs*, one of which is inserted between the second and the third letters, and the other added to the last, omitting at the same time the penultimate letter *ya*; as, بلايا — بليّت — وصايا — وصيّت — رعايا, رعيت — قضايا, قضيه.

Obs.—The final *ة* of the singular is always omitted in the plural.

78. Rule VI.—Nouns of agency of the masculine gender, having *alef* for the second letter, form the plural by transposing the second and the third letters, doubling the third by the sign *tashdid*, and marking the first letter with the vowel-sign *پيش*; as, حُكّام, حاكم — عُبّاد, عابد — عَشّاق, عاشق — عَمّال, عامل — نَجّار, تاجر — خُدّام, خادم.

Obs.—Nouns of agency of the above nature ending in the vowel *ى* form the plural, by Rule VI, but do not double the third letter. They change, however, the final letter *و* into *ة* (ت); as, قُضّات, قاضى — غُزّات, غزّات — باغى, بغّات — وّالّى, وّالات — حُكّات, حاكمى — عَصّات, عاصى — سَقّات, ساقى.

79. Nouns of four letters formed on the measure *فاعل* or *فعليل* have a collective plural form, too, which is obtained by reducing the nouns to their trilateral forms, adding *ة* to the last, and marking all the radical letters with the vowel sign *زبر*; as, مامل — سکنه, ساکن — ماحر — معلّم, فاعل — مام (شرار) — شرير — خبثه, خبيث — طالب — سكره, ساحر — معلّم — شررة. They express the whole staff, collection, or number of things denoted by them.

QUINQUELITERAL NOUNS.

* This plural form has been corrupted and transformed into zayk! .

جمع الجمع OR منتهي الجمع

✓ 82. The double and even the triple forms of Arabic plurals are found in Persian. Such forms are obtained by using one or more of the rules already given, considering the plural every time singular; as, for instance, the word فرق would form the plural فرق by the fourth rule of the trilateral nouns. Let us now suppose فرق to be singular; and form the plural افراق by the first rule of the trilateral nouns. Let us, again, consider افراق to be singular, and form the plural افريق by the rule of the quinquiliteral nouns. Other instances are: — اسير, صُتِب, صُتَابَه — اقاويل, اقوال, قول — قدامى, قدما, قديم — اسارى, اسرا, سادات, سَادَة, سَائِد — ايتام, يُتْم, يَتِيم, يَتَامَى, يَتَمَا, يَتِيم — اصحاب (اپيل for), اهل — ايادي, ايْدَى, (يدى for), يَدَة — احباب, حُبَب, حَبِيب (اساطير, اسطار, سطر — اهالى, اهل).

83. Of all the plural forms the one which is most irregular and irreducible is that which is obtained by adding ان to the root forms of certain nouns. These nouns differ from one another in the etymological measures, accents, penults, and the number of letters they are composed of; as قضيب (branch of a tree), صَبِي (child), اخو — غلام (slave-boy), بلدان (city), صُبيان (brother), شاب — خَلان (friend), عميان (blind), اخوان (youth), غزال — نيران (fire), خَلَق (old clothing), شبان (deer), تيجان (crown), غزلان.

3. PERSON. صيغة تشخيص

✓ 84. There are three persons; غايب — مخاطب — متكلم.

شخص متكلم (the first person) denotes the person speaking;
شخص مخاطب (the second person) denotes the person spoken to;
شخص غايب (the third person) denotes the person or thing spoken of.

Obs.—Nouns are always of the third person.

4. CASE. حالات

85. There are six cases in Persian, viz., حالت فاعلي — حالت مفعولي — حالت ندا — حالت اضاوت — حالت جری — حالت مفعولي. In Persian all cases, except the nominative, are formed by prefixing or suffixing prepositions or interjections. حالت اضاوت and حالت مفعولي are the cases that are formed by a case-termination as well as prepositions.

86. گردان or تصریف (declension) is the enumeration of the cases of a noun or pronoun.

حالت فاعلي

87. حالت فاعلي corresponds to વાક્યના વિભક્તિ in Gujarati and the nominative case in English. It names the doer of an action, or denotes the person or thing about which we are speaking. A noun or pronoun in حالت فاعلي requires no suffix or prefix, but it stands alone; as, آتش میسوزد (the fire burns); مرغ آشیانه می سازد (the bird builds a nest).

حالت مفعولي

88. حالت مفعولي (denoting the object of an action) corresponds to વાક્યના વિભક્તિ in Gujarati and the accusative case in English.

A noun or pronoun in حالت مفعولي requires, like حالت فاعلي, no suffix or prefix, when it is *indefinite*; but when it is *definite*, it requires the suffix, را to be added to it; as, به چشم این ملکرابه خسیس ترین بندگان شخصی گرفته داشت.

Obs. 1.—By *indefinite* nouns are meant a common noun with an indefinite article, an abstract noun and a material noun. By *definite* nouns are meant a pronoun, proper noun, a common noun followed by an adjective or a relative clause, an appellative or generic noun, a noun of agency, and a collective noun.

Obs. 2.—A noun in the accusative case denoting the direct object of transitive verb is called in grammar مفعول اول or مفعول به.

حالت مفعولی

89. حالت مفعولی (denoting the person to whom a thing is given, or for whom a thing is done) corresponds to એણે વિભક્તિ in Gujarati and the dative case in English.

A noun or pronoun in حالت مفعولی (the dative case) requires one of the prepositions به, برای, to be prefixed, or the case-ending را to be suffixed to it; as, من اورا کتابی دادم — خانہ اورا بمن بنمائی — برای من انگور از بازار بدار — تو با خلق نیکی کن ای نیکبخت.

Obs. 1.—A noun in the dative case is called in grammar مفعول ثانی or مفعول له.

Obs. 2.—When both the objects are used in a sentence, and the direct object is definite requiring the case-suffix را, the indirect object takes the prefix به and not را.

Obs. 3.—There is but one term used in Persian for the accusative and the dative, as both of them denote the object—the accusative being the direct object and the dative the indirect object.

Obs. 4.—The letter ب (without ة) used to form the dative case in Persian is called in grammar بای مفعولی.

Obs. 5.—The dative case is frequently used in Persian for the nominative and the possessive cases; as, من یکفرزند دارم = مرا یک فرزند است — عمر تو هزار سال باد = ترا هزار سال عمر باد.

Ablative Case. (Postposition)
حالت جری

90. حالت جری (denoting the object coming after a preposition) corresponds to ત્રીજી, પાંચમી, સતમી, અને સાતમી-પાંચમી વિભક્તિ in Gujarati, and the ablative case in Latin, or the *objective case governed by a preposition* in English.

A noun or pronoun in حالت جری requires one of the prepositions چون, بانوکرخود, در, از, به, andر, to be prefixed to it; as, چون بانوکرخود از بازار به خانہ باز آمدم در صحن خانہ ماری دیدم حلقہ کردہ بر زمین افتادہ به سنگی کہ دران نزدیکی بود سرش را بکوفتم و از صحنش بیرون آنداختم.

Obs. 1.—A noun or pronoun in حالت جری, corresponding to the third case in Gujarati, requires the preposition با, which is often contracted into ب in poetry, (સાથ—along with), از, or به (و — with, by) to be prefixed to it.

حالت اضافت

1. حالت اضافت (denoting the peculiar relation which subsists between the possessor and the thing possessed) is corresponding to ફળી (સંબંધક) વિભક્તિ in Gujarati and the possessive case in English.

A noun or pronoun in the possessive case requires the vowel-sign — before it, or one of the prepositions از and به (of) to be prefixed to it; as, گرزرداری بزور محتاج نه — گروهي از موشان — کلاه بهرام.

The vowel-sign — which corresponds to the 's in English, is called in grammar کسرۀ اضافت, and the prepositions ز (for از) and به are called in grammar باي اضافت and زاي اضافت; respectively.

Obs. 1.—The possessive sign — is always placed below the last letter of the noun denoting the thing possessed. Should the noun denoting the thing possessed end in a long vowel, the semi-consonant ی is inserted between the long vowel and the possessive sign —, in which case the possessive sign is written below the inserted ي; as من + ی + — = پای من — روي تو — پای من = پا + ی + — = من ي; as

The inserted ي is called in grammar يای اضافی.

Should the noun denoting the thing possessed end in the obscure x, the vowel-sign — of the possessive case is written below مزه, which is used over the obscure x to show that the letter x is inaspirate; as, خدا + — = بنده خدا.

The use of the preposition به of the possessive case is confined to poetry. It is rarely used in prose.

Obs. 2.—When two or more nouns follow each other in the possessive case, the vowel-sign — of the possessive case is prefixed to the first only; as, لشکر هاي روسيه و ژاپون. But if any word intervenes the possessives, the possessive sign should be prefixed to each, the vowel-sign to the first and the preposition از to the rest; as, ملاحان اينگلند و نه از فرانسه نه از روسيه بملک چين رسيدند.

Obs. 3.—The possessive case is sometimes equal to an adjective in sense especially when the noun in the possessive case is abstract or material; as, انگشتن طلا — نامه عذابت.

Obs. 4.—The noun in the possessive case is called اسم مضاف اليه. The noun denoting the thing possessed is called اسم مضاف. The sign of the possessive case is called علامت اضافت, which is either كسرة اضافت or زاي باي اضافت.

VARIETIES OF IZAFAT.

92. اضافت shows a grammatical relation subsisting between two nouns, or a noun and an adjective coming together in a possessive or qualitative construction with each other. (The simple relation denoting possession or quality has been extended, by metaphor, to several other relations.

93. The two chief divisions of اضافت are: (i) اضافت لفظي (literal or verbal relation), and (ii) اضافت معنوي (significant or figurative relation).

اضافت لفظي is subdivided into (1) اضافت تمليكي, (2) اضافت تشبيهي, and (3) اضافت توسيقي.

اضافت معنوي is subdivided into (1) اضافت تشبيهي and (2) اضافت مجازي.

I.

لفظي

(1) POSSESSIVE RELATION. اضافت تمليكي

94. It is a relation subsisting between two nouns, in which the first noun (اسم مضاف) is the property of the second noun (اسم مضاف اليه); as, كتاب عبد الله, — اسم بهرام — كتاب عبد الله, as, (اليه).

(2) SPECIALIZING RELATION. اضافت تخصصي

95. It is a relation subsisting between two nouns, in which the first noun (اسم مضاف) is special to the second noun (اسم مضاف اليه); as, باغ ناي — گار آهنگر, as,

(3) QUALIFYING RELATION. اضافت توسيقي

96. It is a relation subsisting between two words, in which the first is the noun qualified by the second, which is an adjective; as, تكلفات ديني — قلم سربي — طوق زرین.

II.

معذوب

(1) DESCRIPTIVE RELATION. بیانی or اغانت تشبیهی

97. It is a relation subsisting between two nouns, in which the first noun (اسم مضاف) metaphorically describes the second noun (اسم مضاف الیه), which resembles it in its circumstances; as, صندوق — سنبل زلف — نورگس چشم — گلشن دولت — سینہ.

(2) PERSONIFYING RELATION. اغانت مجازی

98. It is a relation subsisting between two nouns, in which the first noun (اسم مضاف) attributes life and mind to the second noun (اسم مضاف الیه); as, پیر خرد — زال دنیان — جلالہ اجل — نیک مرد.

Obs. 1.—This Izafat is also termed اضافت استعاره. By usage and by the requirements of the metre of prosody the Persians use مضاف الیه in the place of مضاف, and مضاف in the place of مضاف الیه; and the relation between two nouns, or a noun and an adjective in such an altered position is termed in grammar اغانت قلب or (the relation of words in the altered position); as, گلاب — نیکار پسر — اورنگ زیب — پیر مرد — نیک مرد.

Obs. 2.—In like manner, pairs of words by metre and usage reject the sign of Izafat, and مضاف and مضاف الیه stand close by each other; as, صاحب دل — ولی عهد — عاشق سخن — سرمایہ — صاحب نظر. The absence or omission of the sign of Izafat is termed in grammar فک اضافت.

حالت ندا Vocative Case Interj.

99. حالت ندا (used in calling) is corresponding to આગમી (સંબોધન) in Gujarati and the vocative case in English.

A noun or pronoun in the vocative case requires either the Arabic interjection یا, or the Persian interjection ای or ایا to be prefixed to it; as, ای رفیق — یا امیر — ایا شاه — ای دل.

N. B.—The Persian interjection can be used with nouns of Persian as well as of Arabic origin; but the Arabic interjection can be used with Arabic nouns only.

Obs. 1.—In poetry the letter | is suffixed to a noun in the vocative case; as, پروردگار! This alef is called in Persian grammar الف ندا (vocative alef).

Obs. 2.—Instances of nouns in the vocative case without any prefix or suffix are also found in Persian; as, رفیق من بگذار که بشانه باز روم.

100. A noun is thus declined—

Singular.

Nominative مرغ (the bird). Ablative از مرغ (from the bird).
 Accusative مرغ (the bird). Genitive { مرغ } (of the bird).
 Dative مرغ — مرغوا (to the bird). Vocative ای مرغ (O bird).

PARSING MODEL.

بادشاه آمده بر تخت جای خود گرفت

بادشاه — اسم عام جنس مشترک واحد غایب و در حالت فاعلی فعلش گرفت

تخت — اسم عام لا جنس واحد غایب و در حالت مفعولی — مفعول گرفت
 جای — اسم عام لا جنس واحد غایب و در حالت مفعولی — مفعول گرفت

C. DERIVATION. تشقیق

100a. تشقیق is that part of صرف which explains the different parts which a word is composed of. Words can be primitive, derivative, or compound.

Obs. 1.—A primitive word is that which is in its simplest form; as, کوه, پیر, من. A derivative is one which is formed from a primitive word or root (1) by means of a change in the body of the word, and (2) by adding prefixes or suffixes. In Persian neither have we got any noun that is formed by a change in the body of the word, nor have we got any that is derived from a primitive word by a prefix. The suffixes of nouns are chiefly of Persian origin. They are:—

(1) ـه added to (a) nouns and (b) adjectives; as, (a) دست, دهنه, دهن, دهنه. This ـه is called in grammar پنجه, پنج — زرده, زرد — سبزه, سبز (b) چشمه, چشم. (a) تشبیهی (b) تسمیه

بار، دان — (vide § 38); (3) denoting place — بار، دان or گار، بان or وان، چی، گرمی، زار (vide § 39); (4) denoting diminution; — ک and ستان (vide § 40); (5) denoting abstract ideas — ی، ا and ت vide § 43, (6) forming verbal nouns—ش، اک، ار، ء (vide § 44).

Obs. 2.—A compound word consists of two or more words, each of which is significant (*vide* §§ 38, 39 and 46).

CHAPTER II.

= صفت — THE ADJECTIVE.

A.—Classification. تقسيم

101. Adjectives in Persian are of four kinds: صفات کیفیتی, صفات
صفات امتیازی, صفات کمیتی, and نسبتی.

صفات کیفیت

102. صفات کیفیتى (adjectives of quality) express the quality of a thing; as, اسب مفید — روز روشن.

Obs. 1.—Participles and abstract and material nouns in the possessive case are used as انگشتر طلا—جامه ابریشم—آتش سوزان in Persian; as صفات کیفیتى

Obs. 2.—Most of the adjectives in Persian are adjectives of quality, and they are always used with the vowel-sign \sim prefixed to them, because originally they were genitive cases of nouns; and though they have now lost the character of a noun, the genitive sign \sim is still in use; as, اسپ سیاه

Obs. 3.—The noun qualified by an adjective is called in grammar اسم موصوف. When اسم موصوف ends in a long vowel, the semi-consonant ی is inserted between the noun qualified and the adjective; as, روی خوب = رو + ی + خوب. پای لنگ = پا + ی + لنگ. When اسم موصوف ends in the obscure ة, the vowel-sign ِ of the adjective is written below موصوف, which is used over the obscure ة to show that the letter ة is inaspirate; as, ناله درد انگیز. The inserted letter ی is called in grammar ی اضافی.

105. صفات امتیازی (distinguishing adjectives) point out or distinguish a thing from its class; as, این زن — آن شخص. The adjectives این — چنان — چنین — همان — همین — این — آن are the instances of صفات امتیازی in Persian. They qualify nouns of both numbers.

Obs. 1.—When the adjective این qualifying the nouns روز, شب and سال joined with any one of them, it is changed into ام; as, امسال — امروز — امشب.

PLACE OF THE ADJECTIVES.

106. صفات نسبتی and صفات کیفیت always follow the nouns which they qualify; while صفات امتیازی always precede the nouns which they qualify; as, آن ملک — این شهر — آلودی بخارائی — انگور ترش. But as صفات کمیتی express number as well as quantity, they are used both before and after the nouns which they qualify. Those denoting جمعیت و جسامت both follow and precede the nouns which they qualify. Of the definite numeral adjectives, those expressing cardinal number always precede, while those denoting ordinal number always follow the nouns which they qualify. Indefinite numeral adjectives always precede the nouns which they qualify.

TABLE OF ADJECTIVES.

I. صفات کیفیت		
II. صفات نسبتی		
III. صفات کمیتی	<div> <div>جمعیت و جسامت</div> <div>صفات عددی محدوده</div> <div>صفات عددی نامحدوده</div> </div>	<div> <div>صفات عددی مطلقه</div> <div>صفات عددی ترتیبی</div> </div>
IV. صفات امتیازی		

B.—INFLEXION. تصریف

107. In Persian, adjectives of quality and a few adjectives of quantity are inflected, like English, to express comparison only. In Arabic, adjectives are inflected to express gender and number as well as comparison.

DEGREES OF COMPARISON.

مذہب و مراثب تنظیمی

98. In Persian there are three forms of comparison: *مست* *مستتر* *مستفاد*.
مست *مستتر* *مستفاد* — *مست* *مستتر* *مستفاد*

The simple form of an adjective is **صفت مثبت** (the positive form);
شست — بد — خوب.

That form of an adjective, which denotes that one of two things possesses a certain quality in a greater degree than the other, is **زشت تر** — **به تر** — **خوبتر** (the comparative form); as **اسم زشت**

that form of an adjective, which denotes that one of more than
things possesses a certain quality in a greater degree than all
others, is **مشت مبالغه** (the superlative form); as **بدترین** — **خوبترین** —
زیادت.

02. The comparative and the superlative forms of adjectives are gained by adding **نَرٍ** and **نَرِيْن**, respectively, to **مَنْعُ** (the positive form); as **تَلْعَرِيْن** — **تَلْعَر** — **تَلْع**.

12. 1.—The present superlative forms of adjectives in ترین are, properly speaking, double superlatives, the original superlative-ending being بن and not ترین. Some of the superlative forms in بن are still used in Persian—برترین, برتر، بر—ویر—کبیر، کبتر، کم—کمین، کمتر، کم—ببین، و بهتر، بیشتر، پیش—پسین، پستر، پس—فروید بن، فروید تر، فروید—زیرین، زیر، بد.

ls. 2.—Adjectives of the comparative form are followed by **از** or **کم** than. those of the superlative form, when they are used as nouns, are followed by genitive case of nouns. The comparative conjunction **از** and **کم** are termed grammar **زای تفضیلی** and **زان تفضیلی**, respectively.

3. 3.—The adjectives **بیش** — **بیش** and **بیش** are used in the positive form the comparative stage in Persian.

110. In Arabic there are only two forms of comparison, the positive and the comparative. Arabic adjectives used in Persian are compared in two ways, in the Persian way as well as the Arabic.

After the Persian rule an Arabic adjective can form the comparative and the superlative by adding *تر* and *ترین* to the positive form. But by the Arabic rule an Arabic adjective can form the comparative by prefixing *ا* to its trilateral form; as *فاضل*, *فاضلتر*, *فاضلترین*, *فاضل* (فضل) — *اضعف* (ضعف) *ضعیف* and *ضعیفترین*, *ضعیف تر*, *ضعیف* — *افضل* (شجاع) *مناصب ترین*, *مناصب تر*, *مناصب* — *اشجع* (شجع) *شجاع ترین*, *شجاع تر*, *شجاع* — *مشهور ترین*, *مشهور تر*, *مشهور* — *انصب* (نسب) *مناصب ترین*, *مناصب تر*, *مناصب* (شهر) *اشهر*. This *ا* is called in grammar *الف تفضیلی* (the alef of the comparative degree).

Obs.—Instances of double comparatives and superlatives are found in Persian. Such forms are generally obtained by adding the Persian suffixes to the Arabic comparatives; as, *افضل ترین*, *افضلتر*, *افضل*, *فاضل*.

C.—DERIVATION. تشقیق.

✓ 111. In Persian we have got no adjectives that are formed by change in the body of the word. Prefixes and suffixes of adjectives used in Persian are chiefly of Persian origin.

✓ PREFIXES OF ADJECTIVES.

Denoting quality —

✓ کم	negative, void of:	کمبها — کمزور — کمخرد
✓ ناپ	” ”	ناپسند — ناخوش — ناپای — ناپایدار
✓ بی	” ”	بیکار — بیخرد — بیچاره
✓ به	having or full of:	بخیر — به اقبال — بسامت
✓ با	” ”	بارقا — باحیا — بابها
—	” ”	ذو جلال — ذی شوکت — ذی خرد
✓ هم	with:	هم آهنگ — هم اشیا — هم درد

*This is an Arabic prefix.

(3) Denoting Number —

نودم — هفتادم — پنجاهم — دهم — چهارم : *th* , م. The letter م is called in grammar معین تعداد.

هزارچند — صدچند — چهارچند : *fold* , چند.

(4) Denoting Colour —

تیره گون — لاله گون — گلغام — سیه چرده — میگون : فام — چرده — گون.

COMPOUND ADJECTIVES.

صفات مرکب

112. Compound adjectives consist of —

(1) A noun preceded by a noun; as, شیردل — پیرو.

(2) An adjective preceded by a noun; as, دست دراز — سینه فراخ.
سر سبز — چشم سفید.

(3) An imperative preceded by a noun; as, گل افشان — جنگ آزما.
دلازار — دلاور — تیار — دامن گیر — سرکش — گامیاب — مشت زن.

(4) A complete participle preceded by a noun; as, جنگ آزموده.
(خداداد) خداداده — چشم دریده — آقا زاده — کار آزموده — فلک زده.

(5) A noun preceded by an adjective; as, سیاه روز — نیگرفتار — تنگدست.
پاکدامن — زشتخوی.

(6) An adjective preceded by an adjective; as, سبز آبی — سرخ تیره.

(7) An imperative preceded by an adjective; as, خوش نما — تازه رس.
بدگوی.

(8) A complete participle preceded by an adjective; as, نورسیده.
(پاکزاد) پاک زاده — نو آراسته — نودمیده — نوشکفته.

PARSING MODEL.

آن دو شخص ایرانی جزای اعمال ناهنجار در کنار ادب خویش دیدند

آن : — صفت امتیازی اسم موصوفش شخص

دو : — صفت عددی مطلق اسم موصوفش شخص

ایرانی : — صفت نسبتی اسم موصوفش شخص

ناهنجار : — صفت کیفیتی اسم موصوفش اعمال

CHAPTER III.

ضمير — THE PRONOUN.

A.—Classification. تقسيم.

113. There are in all six kinds of pronouns in Persian: اسم ضمير
ضمير مشترك and اسم تذكير — اسم اشاره — اسم استفهام — ضمير موصول.

اسم ضمير

114. اسم ضمير (a personal pronoun) is of two kinds: (a) ضمائر منفصل (complete forms of the personal pronouns) and (b) ضمائر متصل (pronominal suffixes).

(a) ضمائر منفصل are من — تو — او or وی, and آن. من is called اسم ضمير متکلم (the pronoun of the first person); تو is called اسم ضمير مخاطب (the pronoun of the second person); او or وی, and آن* are called اسم ضمير غایب (the pronoun of the third person).

(b) ضمائر متصل (pronominal suffixes) are ش — ت — م. They are added to nouns, adjectives, and even to the person-endings of verbs. They are used in place of the complete forms of the personal pronouns in the genitive, accusative or dative case only. When they are used for the genitive of the personal pronouns, they require the genitive sign — before them; as, کتاب من = کتابم — کتاب تو = کتابم — کتاب او = کتابش.

Obs.—When these suffixes are used for the genitive case of the complete forms of the personal pronouns, they are mostly added to مضای (the noun denoting the thing possessed); as, قلمش — قلمت — قلمم.

When the pronominal suffixes are used for the accusative or dative case of the complete forms of the personal pronouns, they require the sign / before them; as, او مرا کتاب داد = او کتابم داد.

* Some writers of Persian grammar exclude آن from the list of the personal pronouns, and include it in that of the demonstrative pronouns.

Obs. 1.—When these suffixes are used for the accusative case of the complete form of the personal pronouns, they are added to the person-endings of the transitive verbs of which they are the object; as, کشتند ترا = کشتندت, کشتند مرا = کشتندم, کشتند او را = کشتندش; or they are added to adjectives; as, تو هستم کرده = تو هستم کردۀ. تو مرا هست کردۀ. But when they are used for the dative case of the personal pronouns they are always added to the noun in the accusative case; as, بادشاه خلعت مرا بخشید = بادشاه خلعتم بخشید.

Obs. 2.—م — ت and ش, used for the genitive case of the complete forms of the personal pronouns, are called in grammar مضافات, and تای اضافت — میم اضافت, respectively; when م — ت and ش are used for the accusative or dative case of the complete forms of the personal pronouns, they are called in grammar مفعول, شین مفعولی and تای مفعولی, respectively.

Obs. 3.—The suffix م used for the accusative case of the personal pronoun cannot be added to the person-ending of a transitive verb in the first person singular or plural, as also in the third person singular.

Obs. 4.—When the مضاف, to which the genitive case of the pronominal suffixes is added, ends in a long vowel, the semi-consonant ی is inserted between the two; as, رویش — رویت — رویم. In like manner, when the مضاف ends in the obscure ة, the semi-consonant ا is inserted between the two; as, بچهایش — بچهایم.

اسم ضمیر مرکب

COMPOUND PERSONAL PRONOUNS.

115. اسم ضمیر مرکب is composed of the personal and the reflexive pronouns. It is formed either by suffixing the pronoun خود to the nominative case of the complete forms of the personal pronouns, or by prefixing it to the genitive case of the pronominal suffixes or the complete forms of the personal pronouns; as, تو خود — من خود and خودش — خودت — خود او — خود تو — خود من or او خود.

ضمایر موصول

116. ضمایر موصول (relative pronouns) are که and چه. The pronoun که (who) invariably relates to persons, lower animals, and things without life as well. چه (which) relates only to lifeless objects. It is used when the antecedent is either آن or هر. It never relates to any other noun or pronoun; as, پیرمائی را دیدم که زخم پلنگ داشت, من آنچه در مائی حاصل حاتم باشد در روزی بسایل میدهم.

Obs.—The word to which the relative pronouns relate is called in grammar اِسم موصول (the antecedent), and the relatives که and چه are termed کَلِمِ موصولی and چِمِ موصولی, respectively.

COMPOUND RELATIVES.

ضمایر موصول مرکب

117. The compound relatives are composed of the relative and the antecedent; as, کسی که — هر چه — بر که — آنکه — آنچه.

اِسم استفهام

118. اِسم استفهام (an interrogative pronoun) is one which is used in asking questions; که بود آن که دیشم بر مر نهاد.

In Persian the interrogative pronouns are که — چه — کدام and چند. All these pronouns, except که, can be used as pronominal adjectives always preceding the noun qualified.

Obs. 1—The interrogative که is used of persons only, چه of things only. کدام is used of both persons and things and چند is used in asking questions about number, quantity and time.

Obs. 2—The first two interrogatives have the same form as the relatives, because the expression شما چه کردید is, properly speaking, elliptical, being equal to the expression بگوئید آن چه شما کردید.

Obs. 3—Instead of the mark of interrogation, the Persian language has got the interjection آیا, which is used always at the beginning of an interrogative sentence.

In the absence of the interjection, the sense and the use of the pronouns would enable us to say whether the sentence is interrogative or assertive; as,
 آیا از من چه خطا دیدی — کدام کتاب بگیرم

Obs. 4.—The interrogative pronouns *که* and *چه* are termed in grammar *کاف*.
چیم استفهامیم and *استفهامیم* respectively.

اسم اشاره

✓ 119. اسم اشاره (a demonstrative pronoun) is used to point out objects near or distant from the speaker, and, therefore, it is of two kinds, اسم اشاره قریب and اسم اشاره بعید; as, این (this), آن (that). این and آن are used of persons and things alike.

Obs.—When two things are mentioned in a sentence, این is used for the latter, and آن, for the former.

COMPOUND DEMONSTRATIVES.

120. اسم اشاره مرکب. The compound demonstrative pronouns are composed of *چون* or *هم* and the demonstrative pronouns; as, *چون* + این = چنين (such) *هم* + این = همین (this same) *هم* + آن = چنان (that same). The compound demonstrative pronouns can be used as adjectives (*vide* § 105).

اسم تنکیر

121. اسم تنکیر (an indefinite pronoun) is used to represent a noun without specifying any individual. It speaks of a person or thing in general manner; as, یکی گفت ای پیدل روئیند تن — دگر گفت از دست تو کس نجات.

Indefinite pronouns, in Persian, are — *یک* — *کسی* — *کس* — *دیگر* — *یکی* — *یکی*. All these pronouns, except *کسی*, can be used of persons as well as things; *کسی* is used of persons only.

COMPOUND INDEFINITE PRONOUNS.

122. اسم تنکیر مرکب consists of a simple indefinite pronoun preceded by one of the indefinite numeral adjectives, *چند*, *هر*, *بیش* and *چند*; as, *چند کس* — *بیش یک* — *بیش کس* — *هر یک* — *هر کس*.

Obs.—The reciprocal pronouns *each other* and *one another* are in Persian *هم دیگر* and *یکدیگر*; but in Persian grammar they are called compound indefinite pronouns.

ضمیر مشترک

123. ضمیر مشترک (a reflexive pronoun) is a *complex* pronoun, because it is used as a prefix or suffix in forming compound personal pronouns (*vide* § 115). خود — خویش — خویشان. They are mostly used instead of personal pronouns, which stand for the nominative of the sentence in which they are used; as, ایرج نامه پدر خود را — Irej carried the letter of his father to his brothers.

II. INFLEXION تصریف

124. حالت and شخص — عدد — جنس (pronouns) can have ضمیر.

1. جنس

125. اسم ضمیر مخاطب and اسم ضمیر متکلم have no inflexion for gender. They are said to be of جنس مشترک, unless the gender of the noun for which they are used is apparent, and then they are called مذکر or مؤنث as the case may be. اسم ضمیر غایب has any distinction of gender; as, masculine and feminine او, and neuter آن.

126. چه can be of any gender, but که is always of جنس لا.

127. چند and چه — کدام; جنس مشترک — که. اسم استفهام can be of any gender.

127. a. کسی is of جنس مشترک. The rest of the indefinite pronouns can be of any gender.

128. این or آن can be of any gender. اسم اشاره.

129. ضمیر مشترک can be of any gender.

Obs.—Compound pronouns have the same gender as their corresponding simple pronouns.

2. عدد

130. ضمیر منفصل have different words for the plural; as, ما — من — او — ایشان or او — شما — تو.

Obs.—The plural of آن is formed by adding ل; which is the plural suffix of nouns denoting lifeless objects.

131. ضمائر متصل have their plurals formed by adding ان, which is the plural suffix of nouns denoting animate objects; as, تان — مان — م — شان — ش.

132. ضمیر موصول — کم is used in the singular as well as the plural number, چ is always singular, because its antecedent is always in the singular number; as, پسرانیکه — پسریکه, آن چ — هر چ.

133. کدام, چ, کم, اسم استفهام are used in the singular and the plural as well.

134. اسم اشاره — این or آن has its plural number formed by ان, when it is used of a living being, and by ها, when it is used of a lifeless object. آنها, آنان — آن; اینها, اینان — این.

135. اسم تکمیل — کس forms the plural by adding دیگر; ان forms the plural by ان or ها, as it is used of persons and things as well; as, کس — دیگرها — دیگران — دیگر; کسان —

136. ضمیر مشترک has the same form for both the numbers.

3. شخص

137. The Personal Pronouns have different forms for the three persons (*vide* §114 a).

138. The Relative and the Reflexive pronouns have the same form for all persons. The Demonstrative, the Interrogative and the Indefinite pronouns are all used in the third person only.

4. CASE.

139. All kinds of pronouns, excepting the relative pronoun کم, are declined like nouns (*vide* § 100).

140. The relative pronoun کم is declined by adding to it the cases of the personal pronouns of the same number and person as its antecedent; as, مردیکه او (the man who), حکایت روباهی مناسب حال تست, کم = whom, اورا = کم + ش (کم دیدنش گویزان پرتو نیکان نگیرد هر که بنیادش بد است)

Obs. 1.—Should the antecedent of the relative *که* denote a lifeless object, the relative *که* is used alone in the nominative and the accusative cases; as,
 بعثت مائیکم دارند

و جایی که پندارند برتر از بهر نشینند — تیریکم از کمان جفت باز نیاید بدست

Obs. 2.—The genitive case of the relative *که* requires both the *مضاف* and the *آن* نه *من* یا *هم* که روز جنگ بدینی پشت *من* as, *مضاف الیه*

TABLE OF PRONOUNS.

I.	اسم ضمیر	{ Simple (ضمیر متصل and ضمیر منفصل)					من — ش — ت
		{ Compound					خودم
II.	ضمیر موصول	{ Simple					چه — که
		{ Compound					هر چه — هر که
III.	اسم 'مستفهم	کدام — چه = که
VI.	اسم اشاره	{ Simple					آن — این
		{ Compound					همان — همین
V.	اسم تکیه	{ Simple					کسی — یکی
		{ Compound					هر کسی — هر یک
VI.	ضمیر مشغری	خویش — خود

140c. The personal pronoun *من* and the relative *که* are thus declined:—

Nom.	من	که + او
Accus.	من را for مرا	که + او را
Dat.	مرا — بمن	که + بمن
Abl.	از من — بامن	که + از من
Poss.	— من	که + کتاب من
Voc.	not used	not used

PARSING MODEL.

آن مرد گفت دیدم داسیکم برای من نهاده بودند اما از حادثهٔ سروق که
از آن ربائی یافتم خوش شدم

که: — ضمیر موصول لاجنس عدد واحد و در حالت مفعولی — مفعول به یا
مفعول اول از نهاده بودند

من: — اسم ضمیر منقصل متکلم جنس مذکر عدد واحد و در حالت مفعولی
مفعول له یا مفعول ثانوی از نهاده بودند

که: — ضمیر موصول لاجنس عدد واحد و در حالت جری — مفعولی مع

CHAPTER IV.

II. فعل — THE VERB.

A. Classification.

141. Though فعل means *action* only, its chief function is to assert, and hence it signifies کون (being), and انفعال (the suffering of action) as well; as, چوب از دست نجار بریده شد: نجار چوب را میبرد: این چوب صافست

142. Persian verbs are classified (a) from the point of meaning, (b) from the point of voice, and (c) from the point of inflexion.

✓ 143. There are two classes of verbs from the point of meaning — فعل متعدی and فعل لازمی.

فعل متعدی

فعل متعدی (A transitive verb) expresses action passing from an agent to an object; as, آن خار کش بستهٔ چوب را بر پشت خود نهاد.

Obs.—The doer of an action is called in Persian فاعل (the Agent), and the person or thing affected by the action is called مفعول (the Object); as, خار کش is فاعل, and بستهٔ چوب is مفعول.

فعل لازمي

فعل لازمي (An Intransitive verb) expresses being, state of being or action confined to the agent only; as, شیرجانوري درنده است - ماه مي تابده.

Obs.—Preposition-verbs are not found in Persian; but often intransitive verbs are used transitively and transitive verbs are used intransitively; as, نمودن (to show, to appear), باریدن (to pour, to rain); سوختن (to consume with fire, to be on fire); پیوستن (to connect, to adhere); پیچیدن (to turn, to writhe); ریختن (to pour, to flow); ناختن (to run, to gallop); نماندن (to place, to remain). Such verbs are called, فعل مشترک المعنی (Bi-significative verbs).

144. There are two classes of verbs from the point of voice — فعل معلول and فعل معلوم. Only افعال متعدی have voice.

* صیغه معلوم

فعل صیغه معلوم is that form of a verb in which the subject denotes the doer of the action; as, رستم سهراب را کشت. The word معلوم means *known*, and it is used for the active voice in which the doer of the action is known or expressed as the subject of the verb.

صیغه مجهول

فعل صیغه مجهول is that form of the verb in which the subject denotes the person or thing acted upon; as, سهراب از دست رستم کشته شد. The word مجهول means *unknown*, and it is used for the passive voice in which the doer of the action is not expressed as the subject of the verb.

Obs. 1.—The Agent in the passive voice is usually indicated by the preposition از, or by the expression از دست or به دست, which corresponds to the preposition *by* in English.

Obs. 2.—A verb to be used in the passive voice always requires the help of one of the verbs شدن — گشتن and آمدن.

* The word صیغه literally means *form* and in grammar it means *a form derived from a simple word by means of prefixes and suffixes*. It is used in Persian grammar naming mood, voice, tense, number, person, gender and degrees of comparison.

145. There are two classes of verbs from the point of inflexion : فعل صیغۀ محدود (Finite Forms of Verbs), and فعل صیغۀ نامحدوده (Infinite Forms of Verbs).

B.—INFLEXION. تصریف

146. افعال صیغۀ محدود (Finite Forms of Verbs), have (a) Voice, (b) Mood, (c) Tense, (d) Number, and (e) Person. These are expressed partly by inflexions, and partly by the aid of auxiliary verbs. فعل صیغۀ نامحدوده (Infinite Forms of Verbs) have no such inflexions. They are (1) مصدر (Infinitive), and (2) افعال معطوفه (Participles).

Obs.—فعل معاون (An Auxiliary Verb) is one which assists other Verbs in forming their voice, mood, or tense. There are three kinds of auxiliary verbs in Persian. The auxiliaries of Tense, the auxiliaries of Voice, and the auxiliaries of Mood. The auxiliaries of Tense, are (1) هستن — (2) بودن — (3) باشند and (4) خواستن. The first is employed in the present tense, the second, in the past tense, and the 3rd and the 4th are used in the future tense. The auxiliaries of Voice are شدن — گشتن and آمدن. The auxiliaries of Mood are توانستن — بایستن — یارستن. The last is employed in poetry only.

(a) FORMATION OF THE PASSIVE VOICE.

✓147. The passive forms of a transitive verb are obtained by adding the different tenses of any one of the auxiliary verbs شدن, گشتن and آمدن to the complete participle of a transitive verb; as for an instance, the passive voice of the transitive verb گشتن in the past indefinite tense is obtained by adding, to its complete participle, the past indefinite of any one of the above-mentioned auxiliaries : گشته شد or گشته گشت or گشته آمد — زده میشود, زده میشد, زده میشود, زده میشد, زده میشود, زده میشد, زده میشود, زده میشد, زده میشود, زده میشد.

Obs.—The perfect continuous, the pluperfect continuous, the future continuous, and the future perfect continuous are not used in the passive form.

(b) Preparation of Monomer

148. Persian verbs have five Moods, *مستقیم*, *مضارع*, *مضارع*, *مضارع*, *مضارع*, and *مضارع*.

[Signature]

140. *The Indivisible Man* (The Indivisible Man) makes an interesting study of the conditions of the Indian people in the Indian subcontinent. It is a very good book for the study of the Indian people and their conditions. It is a very good book for the study of the Indian people and their conditions. It is a very good book for the study of the Indian people and their conditions.

150. **مَجْمُوعٌ شَرْطِيَّةً** (*The Subjunctive Mood*) is always subjected to some other statement to express شرط or قَاس (a condition or supposition). It is formed by prefixing any one of the conditional conjunctions to any tense of the verb; as, أَكْرَمْتُ لَأَكْبَابٍ يَشْعُرُونَ.
Such conjunctions are اَلْاِذَا — اَلْوَاقْتِمْ — اَلْوَقْتُ — اَلْاِنْ كُنْتَ — اَلْاِنْ كُنْتُمْ.

سَبْقَةُ امْتِحَانٍ

151. **امکان** (The Potential Mood) expresses possibility or power). It is formed by prefixing different tenses of one of the auxiliaries **توانستن** or **بایستن** to the infinitive of the principal verb deprived of its final **ن**. For an instance, the potential mood present progressive of the verb **کشتن** is obtained by prefixing the present progressive of the verb **توانستن** to the principal verb deprived of its final **ن** **کشتن** — **میتوانم کشت**, **کشتی** — **زنج باخود کشت** — **میتوانم کشت** و بعد **میتوانم روی آب را قدری بلند تر گردانود**

Obs. 1.—Persian grammar allows (1) the infinitive, (2) the present indicative, (3) the present progressive, (4) the past indicative, and (5) the past progressive to be used in the potential mood. The infinitive-potential form is obtained by prefixing the imperative of توانستن to the infinitive of the principal verb deprived of its final.
توان کشت، کشت، کشتن، زن

Obs. 2.—The infinitive potential of a transitive verb is always active in form, but passive in sense. It is called a deponent verb. (*vide* § 181).

صیغۀ متمنیہ

✓(152) صیغۀ متمنیہ (The Optative Mood) expresses تمنا (wish or desire).

It is formed by prefixing one of the Optative particles گاشکی or گاش to any tense of the principal verb; as, گاش بودم امروز بیاید.

Obs.—The optative mood, present indefinite, of a few verbs in Persian, is formed by inserting *l* between the imperative and the person-ending which forms the tense; as, دادن — کناد, کند, کردن — رواد, رود, رفتن — میراد, میرود, مردن, دل و کشورت جمع و معمور باد. ∴, (باد) بود, بودن — دهاد, دهد, الف دعا و تمنا This optative *l* is called in grammar آفرینت کشایش دهاد.

صیغۀ امریہ

Formation of the Imperative Mood.

✓(153) صیغۀ امریہ (The Imperative Mood) in Persian expresses امر (a command) pure and simple. But it is often used in the form of a desire, request, or entreaty; as, دریچه را بگشا — خدایا مرا زود برهان زرنج, رقیب مناخیز و درواز کن.

امر in Persian is generally the broken form of the infinitive, that is to say, it is that slightly changed form which is left after removing *دن* or *تن* from the infinitive; as, انداختن, پرور, پروردن — بو, بودن, اندوز, اندوز.

It is formed by removing *دن* or *تن* from the infinitive, and by changing, omitting, or retaining the last letter of the remainder. If the last letter of the remainder be—

(1)	بخ	it is changed into	ز	as,	ساختن, ساختن
(2)	س	,,	ذ	,,	گاش, گاشتن
(3)	ش	,,	ر	,,	انبار, انباش, انباشتن
(4)	ی	,,	ب	,,	یاب, یای, یافتن
(5)	و	,,	ای	,,	زدای, زدو, زدودن

(6) $\left. \begin{array}{l} \text{ا} \\ \text{س} \\ \text{or} \\ \text{ی} \end{array} \right\}$ it is omitted; as, افتا, افتادن — گویس, گویستن — پری, پرییدن

(7) $\left. \begin{array}{l} \text{ن} \\ \text{ر} \\ \text{or} \\ \text{و} \end{array} \right\}$ it is neither changed nor omitted, but retained; as, ماندن — خور, خوردن — مان

Obs. 1.—The foregoing simple forms of the infinitive are called in Persian grammar امر حاضر or امر مجرد. They have a form of duration too, which is obtained by prefixing می or می to the simple or prohibitive form of the imperative; as, می بریدن, می بری, می بر, می بر—می بر.

Obs. 2.—Those infinitives which form the imperative by the rule given in § 153 are called in Persian grammar افعال قیاسی (Regular verbs); while those that do not form the imperative by the said rule are called افعال خلاف قیاس or افعال شاذ.

Obs. 3.—Of all the moods in Persian, میغند امکانیه and میغند بیانیه can be used in asking question.

INFINITE FORMS OF VERBS.

افعال صیغۀ نامحدود

154. The Infinite forms of verbs in Persian are two, مصدر and فعل معطوف.

مصدر

155. مصدر (The infinitive form) makes no assertion. It names the action; as, مریض به دوا خوردن مجبور است. It is really اسم الفعل (a verbal noun, or a name of action), and it can be the subject or object of a verb. Though every مصدر in Persian ends in دن or تن, the true infinitive sign is ن and not دن or تن. The last letter ن of the مصدر is termed in grammar علامت مصدر or نون مصدری.

Obs. 1.—The final syllable دن or تن of مصدر is always preceded by certain consonants or vowels. The syllable دن has always got either one of the three vowels ی—و—ا, or one of the six consonants ت—ز—ر—م—ن—خ before it. The syllable تن has always before it one of the four consonants ش, س, خ, ز, as, آمدن, آژدن, زدن, بردن, *مندن, ترمیدن, آسودن, افتادن, زف, رفتن, داشتن, بستن, انداختن, کندن.

Obs. 2.—مصدر is regarded in Persian grammar as the principal source from which all the forms of a verb are obtained.

م—ن—ز, ز, ت are solitary instances in which ت precedes دن. They do not form the imperative according to the rule, and, therefore, they are افعال شاذ.

افعال معطوفه

156. فعل معطوفه (A participle) is a verbal adjective. There are two participles, فعل حالیه معطوفه (the present or incomplete participle), and فعل ماضی معطوفه (the past or complete participle).

✓157. فعل حالیه معطوفه is formed by adding the suffix ان to the imperative form of a verb; as, سوختن, سوز, سوزان. When it is used as an adjective, it is termed in Persian grammar اسم فاعل.

✓158. فعل ماضی معطوفه is formed by adding * to the third person singular number of the past indefinite form of a verb; as, سوختن, سوخت (past-indefinite), سوخته. When it is used as an adjective, it is termed in grammar اسم مفعول. The participle * is called in grammar های معطوفه. When the participle is used as an adjective, the letter * is called های مفعولی.

Obs.—The complete participle of a transitive verb is always passive. When participles are used as simple adjectives, they follow the noun, and can be compared.

(c) FORMATION OF TENSES.

ازمنه

✓159. There are three principal tenses in Persian called ازمنه ثلاثه: مطلق, ماضی, and مستقبل.

✓160. Each of the three principal tenses has got four forms, مطلق (indefinite), مستمر (progressive or continuous), تام (Perfect) and تام مستمر (Perfect Progressive).

161. The twelve forms of tenses are obtained from ازمنه ثلاثه (the three tenses) by combining the four forms written above with each of the three principal tenses; as, (1) حال مطلق (2) حال مستمر (3) حال تام (4) حال تام مستمر (5) ماضی مطلق (6) ماضی مستمر (7) ماضی تام (8) ماضی تام مستمر (9) مستقبل مطلق (10) مستقبل مستمر (11) مستقبل تام (12) مستقبل تام مستمر.

از زمان گذشته	مطلق	مستمر	تمام	تمام مستمر
I. حال	حال مطلق	حال مستمر (حال حال مطلق)	حال تمام	حال تمام مستمر
II. ماضی	ماضی مطلق	ماضی مستمر	ماضی تمام	ماضی تمام مستمر
III. مستقبل	مستقبل مطلق	مستقبل مستمر	مستقبل تمام	مستقبل تمام مستمر

Two of these twelve forms of tenses are formed by inflection, viz. حال مطلق and ماضی مطلق. Two more are formed both by inflection and the aid of auxiliary verbs, viz. حال مستمر and ماضی مستمر. The rest are formed simply by the aid of auxiliary verbs.

1.—FORMATION OF حال

162. (1) مضارع or حال مطلق (the present indefinite) is formed by adding the person-endings م, ی, and د, (for the 1st, 2nd and 3rd persons singular), and یم, ید, دند, (for the 1st, 2nd and 3rd persons plural) to the imperative form of a verb, as: خواه, خواستی, خواهد, خواهیم, خواهید, خواهند.

Obs.—مضارع is the term used generally for حال مطلق, and it is often rendered into English by the word am. It is very frequently used in the sense of the future indefinite; as: بیشتر بکن آنچه امورات بفرماید.

✓ 163. (2) حال مستمر (The present progressive) is formed by prefixing the particle می to مضارع, as: میخواهیم, میخواهید, میخواهند, میخواهیم, میخواهید, میخواهند.

Obs. 1.—All progressive forms (excepting the future progressive) are obtained by prefixing **می** to the indefinite or perfect forms. The prefix **می** is therefore, called **علامت استمرار** (the sign of continuance).

Obs. 2.—The present indefinite in Persian is also formed by adding the auxiliary verbs **ام** or **هستم**, **ی** or **ستی**, and **است** (for the first, second and third persons singular) and **یم** or **هستیم**, **ید** or **ستید**, and **اند** or **ستند** (for the first, second and third persons plural) to the incomplete participle of the principal verb; as, **خوانند** and **خوانانید**, **خوانانیم**—**خوانان است**, **خوانانی**, **خوانان ام**.

Obs. 3.—The present progressive is, like **مضارع**, frequently used in the sense of the future indefinite. It denotes what is actually taking place, and also sometimes expresses habit; as, **بلبلان—حالا برف می بارد—برادرم امشب می آید**, **میخوانند**.

✓164. (3) **ماضی قریب** or **حال تام** (The present perfect) is formed by adding **ام** or **هستم**, **ی** or **ستی**, and **است** (for the first, second and third persons singular), and **یم** or **هستیم**, **ید** or **ستید**, and **اند** or **ستند** (for the first, second and third persons plural) to the complete participle of the principal verb; as, **خواستم است**, **خواستنته**, **خواستم ام**—**خواستم اند** and **خواستمت ید**.

Obs.—The suffix **ی** of the second person singular is transformed into **ـ** and written below **ء**, which is placed over the final **ز** of the participle to show that it is imperceptible. **ی** and **م** the contracted forms of **هستی** and **هستم** are called in grammar **ایاتی اثبات فعل** and **میمی اثبات فعل**, respectively.

✓165. (4) **ماضی قریب مستمر** (The present perfect progressive) is formed by prefixing **می** to **ماضی قریب** (the present perfect tense); as, **میخواستم**, **خواستم است**—**میخواستنته**, **خواستنته ام**—**میخواستم یم** (singular); **میخواستمت ید**, **خواستمت یدید**—**میخواستمت یم**, **خواستمت یم** (plural).

Obs.—The term **ماضی قریب** in the expression **ماضی قریب** (the present perfect tense) does not mean *past*, but it is used for the complete participle, to which the form of the auxiliary verb **هستن** are added. It is the short form of **ماضی معطوف**.

II. FORMATION OF ماضی

✓ 166. (1) ماضی مطلق (The past indefinite) is formed by dropping the final letter ن from the infinitive form of the principal verb. The form obtained is always third person singular number. In order to conjugate ماضی مطلق, the person-endings ی and م (for the first and second persons singular) and ید, ید and ند (for the first, second and third persons plural) are added to the past indefinite third person singular; as, خواست, خواستن (the past indefinite third person singular) خواستند, خواستید, خواستیم—خواست, خواستی, خواستم.

Obs.—The past indefinite is sometimes used in the sense of the present indefinite or the present progressive; as,

هر که آمد عمارت نو ساخت. ∴ رفت و منزل بدیگری پرداخت

✓ 167. (2) ماضی مستمر (The past progressive) is formed by prefixing the particle می to ماضی مطلق (the past indefinite); as, خواست, میخواستید, میخواستیم—میخواست, میخواستی, میخواستم, میخواستند, میخواستید, میخواستیم. *The last three forms are plural.*

Obs. 1.—The past progressive is formed in two more ways:—(a) It is formed by adding ی to the past indefinite; and (b) it is formed by adding the past indefinite of the auxiliary verb بودن to the incomplete participle of the principal verb; as, (a) خواستی, خواستمی, خواستم (third person singular), خواستندی. To avoid ambiguity, the forms خواستی and خواستندی in the second person singular and plural are not used; (b) خواهان بودم, خواهان بودید, خواهان بودیم—خواهان بود, خواهان بودند, خواهان بودی, خواهان بودید.

Obs. 2.—The letter ی used to form the past progressive, is called in grammar یای استمراری.

168. (3) ماضی تام or ماضی بعید (The pluperfect) is formed by adding the past indefinite of بودن to the complete participle of the principal verb; as, خواسته بودم, خواسته بودی, خواسته بودید, خواسته بودند, خواسته بودی, خواسته بودید.

✓169. (4) ماضی بعید مستمر (The pluperfect progressive) is formed by prefixing می to ماضی بعید (the pluperfect); as, میخواستم بودم, میخواستم بودید, میخواستم بودیم — میخواستم بود, میخواستم بودی, میخواستم بودند.

III. FORMATION OF مستقبل

✓170. (1) مستقبل مطلق (The future indefinite) is formed by prefixing the مضارع (present indefinite) of the auxiliary verb خواستن to the infinitive of the principal verb deprived of its final ن; as, خواست, خواهید — خواهیم خواست, خواهد خواست — خواهی خواست, خواهم خواست — خواهند خواست.

Obs.—In poetry the full form of the infinitive is also used; as,

مرغ کم حوصله را گوسر خود گیر و برو : رحم آنکس که نه دامنم چه خواهد بودن

✓171. (2) مستقبل مستمر (The future progressive) is formed by adding the مضارع (present indefinite) of the auxiliary verb باشیدن to the incomplete participle of the principal verb; as, خواهان, خواهان باشم — خواهان باشید, خواهان باشیم — خواهان باشید, خواهان باشید.

✓172. (3) مستقبل تام or ماضی متشکی (the future perfect) is formed by adding the مضارع (present indefinite) of the auxiliary verb باشیدن to the complete participle of the principal verb; as, خواسته باشم, خواسته باشید — خواسته باشیم, خواسته باشید — خواسته باشیم, خواسته باشید.

✓173. (4) ماضی متشکی مستمر (the future perfect progressive) is formed by prefixing می to ماضی متشکی (the future perfect); as, میخواستم باشم, میخواستم باشید — میخواستم باشیم, میخواستم باشید — میخواستم باشیم, میخواستم باشید.

(d) NUMBER.

صیغہ تعداد

174. افعال (verbs) have two numbers — the singular (واحد) and the plural (جمع).

Obs.—The words مفرد and جده are sometimes used for واحد.

(c) PERSON.

صیغہ تشکیصیہ

175. مضارب (verbs) have three persons — متکلم (first), مخاطب (second), and غایب (third).

PERSON-INFLEXIONS OF THE VERB.

Singular (واحد)		Plural (جمع)	
متکلم	م	I	هم
مخاطب	ی	II	ید
غایب	ت or د	III	ند

Obs.—The person-endings م and ی are called in grammar **مکمل واحد** and **مکمل جمع**, respectively.

فعل مثبت — فعل منفی

امر نہی

THE AFFIRMATIVE, NEGATIVE AND PROHIBITIVE

FORMS OF VERBS.

176. The verbs are made affirmative and negative by putting before them the affirmative particle **ہے** and the negative particle **نہ**, respectively; as, **گفت**, **نہ گفت** and **ہے گفت**.

Obs.—When the affirmative or negative particle is joined to a verb, the final **ہ** of the particles is always dropped. The affirmative and the negative particles are called **کلمہ اثبات** and **کلمہ نفی**. Without the final **ہ** they are called **ایہات** and **نہی**. The affirmative verb is called **فعل مثبت**, and the negative verb is called **فعل منفی**.

177. The imperative form of a verb is made prohibitive by prefixing **م** to it; as, **مکن**, **کن**.

Obs. 1.—The prohibitive imperative is called **امر نہی**, and the prohibitive particle is called in grammar **مکمل نہی**.

Obs. 2.—In case the affirmative, negative and prohibitive particles are joined to verbs beginning with alef, the alef of the verbs is changed into **ی** before joining the particles; as, **آنداخت**, **نہینداخت**, **آمد**, **نہیند** — **آموخت**, **نہیند** — **آموخت**, **نہیند** — **آموخت**, **نہیند**.

— افعال ناقصه DEFECTIVE VERBS.

178. The chief parts of a verb in Persian are the present tense, past tense, future tense, and the complete participle.

179. فعل ناقص is one which is wanting in one or more of the chief parts; as, the auxiliary verb هستن is a defective verb, since it has got only one form in use, and this is است, which is past indefinite in form, but present indefinite in sense.

Obs.—Of all the auxiliary verbs, باشند, باشند, توانستن, یارستن and بایستن are defective verbs. Other important defective verbs are آختن (to draw, as a sword), برشتن (to roast), خستن (to be wounded), سرشتن (to mix, form), نهفتن (to hide), هشتن (to leave), ستدن (to take), آزدن (to sew), شایستن (to be worthy).

افعال ناقصه IMPERSONAL VERBS.

180. In Persian the مضارع forms of the defective verbs بایستن and شایستن in the third person singular number are used as impersonal or unipersonal verbs. They can, however, unlike English impersonal verbs, take any noun or pronoun in the third person singular or plural as their nominative; as, بادشاه را کرم باید تا خلق بواو گردد آینه ملک گفت هر آینه مارا خردمندان کافی باید که تدبیر مملکت را شاید

Explanation.—In the first instance the word کرم is in the third person singular and in the nominative case, subject of the impersonal verb باید. In the Second, the word خردمندان and its relative که are in the third person plural number, and in the nominative case, subjects of the verbs باید and شاید, respectively.

Obs.—The verbs باید and شاید are always active in form but passive in sense. There is no special expression for impersonal verbs in Persian.

DEPONENT VERBS.

181. Deponent verbs are those verbs which are active in form but passive in sense; as, مانستن, شایستن — بایستن, رستن. The infinitive potential of transitive verbs is always active in form but passive in sense; as, توان خود (can be eaten).

Obs.—The suffix **یدن**, when it is added to the imperative forms of certain **افعال شاذ** (irregular verbs), can form **افعال قیاسی** (regular verbs); as,

<u>افعال قیاسی</u>	<u>امر</u>	<u>افعال شاذ</u>	<u>افعال قیاسی</u>	<u>امر</u>	<u>افعال شاذ</u>
گسلیدن	گسل	گسستن } گسیختن }	شنودیدن	شنو	شنیدن
خسپیدن	خسپ	خفتن } خفتیدن }	سنبدیدن	سنب	سفتن } سفتیدن }
بندیدن	بند	بستن	گاریدن	کار	کشتن
هلیدن	هل	هشتن	سنجیدن	سنج	سختن
افرازیدن	افراز	افراشتن	فروشیدن	فروش	فروختن
درویدن	درو	دروودن	دوشیدن	دوش	دوختن
			گودیدن	گرد	گشتن

افعال قیاسی
افعال مرکب

COMPOUND VERBS.

✓185. افعال مرکب consist of —

(1) a verb preceded by an Arabic or Persian noun; as, **ستم کردن** — **جلا دادن** — **ریشک بردن** — **غم خوردن**.

(2) a verb preceded by an Arabic or Persian adjective; as, **پاک کردن** — **منور ساختن** — **تر کردن**.

(3) a verb preceded by an adverb; as, **در آمدن** — **فروبودن** — **بر آوردن** — **درخواستن** — **واز کردن** — **باز گشتن** — **گرد آوردن** — **برآمدن** — **فراز کردن**.

Obs.—**افعال مرکب** are termed in grammar **ناقص التصریف** or **جامد** (imperfect in conjugation), as opposed to **افعال مفردة** (simple verbs), which are termed in grammar **کامل التصریف** (perfect in conjugation).

تَوْصِلُ شَدَّادِ

186.

HINDOOSTANEE VERBS.

Infinitive.	Imperative.	Imperative.	Imperative.
شفاختن	شفاش	ربستن	ربس
فروختن	فروش	پودختن	پود
دوختن	دوش	پاشن	پاش
گدشتن	گدل	چاشن	چاش
مشتن	مس	خامختن	خامش
گشتن	گرد	شفاختن	شفاش
رشتن	رل	مشتن	مس
افراشتن	افراز	دافختن	داف
کشتن	کار	شفاختن	شفاش
پوشتن	پوش	خامختن	خامش
آشناختن	آدش	گرفتختن	گرفش
رختن	ریس	بذرفتختن	بذرفش
کشتن	کش	آشناختن	آشش
دادن	دو	کشتختن	کشش
چیدن	چین	شستن	شوش
دیدن	بین	آفریدن	آفرش
رستن	روی	شایدن	شود
زادن	زا	گشتن	گشش
شکستن	شکن	نخیدن	نخش
نشتن	نشین	کردن	کن

Obs. 1.—The verbs *لافتن*, *گفتن*, *رفتن* and *شفتن* are excluded from the above list, inasmuch as their imperatives are formed by the rule. *کاب*, *گب*, *رب* and *شب* were their imperatives; but the uneducated people read *ب* as *و*, *خواب* is read by them as *خوار* — *شب*, as *شو* — *برقاب*, as *برقارو*. Hence the imperatives *کاب*, *گب*, *رب*, *شب* are written and read as *کاو*, *گرو*, *رو*, *شود*, respectively.

Obs. 2.—In the verbs **افشردن**, **آزردن**, **سپردن**, **شمردن**, the letter before **د** is retained; but the imperatives have **ا** inserted between the second and the third letters; as, **افشار**, **آزار** — **سپار**, **شمار** — **شمر**.

DERIVATION OF ARABIC WORDS.

187. The modern Persian language contains more than half the number of Arabic words, and, therefore the subject of Arabic derivation plays an important part in the study of the language. It teaches us the pronunciation as well as the formation and derivation of Arabic words.

188. Like Persian, words in Arabic are either *primitive*, *derivative*, or *compound*.

189. Primitive words are trilateral or quadrilateral roots, called in grammar **ثلاثی مجرد** or **رباعی مجرد**, as opposed to **حروف زاید** (letters used to augment them).

190. **حروف زاید** (the letters that are used to form derivatives) are **ا**, **ی**, **و**, **ن**, **م**, **س**, **ت**, all grouped in the word **یتسمنوا**. The derivative formed from **ثلاثی مجرد** by the help of **حروف زاید** are called in grammar **کلمات مزید**.

Obs.—The writers of Anglo-Persian grammar choose to call **حروف زاید** *servile letters*, because they are not root letters, but they *serve* to form derivatives from the simple roots.

191. **کلمات مزید** (derivatives) are formed from primitive roots (1) by inserting letters in the body of the roots; (2) by prefixing letters to the roots; (3) by suffixing letters to the roots; (4) by the first and the second methods combined, and (5) by all the three methods combined; as, **جلسه** (3), **مجلس** (2), **جلوس** (1), **ثلاثی مجرد** (**جلس**), **اجلاس** (5) **مجالست**.

PLACES OF **حروف زاید**

192. (1) The servile **ا** can be prefixed, suffixed, or inserted; as, **افعال**, **انعال**.

(2) The servile ت can be prefixed, suffixed or inserted; as, تفعل, مفاعله, افتعال.

(3) The servile م is always prefixed to the root; as, مفعول.

(4) The servile و is always inserted; as, فعول.

(5) The servile ن can be prefixed or suffixed; as, فعلان, انفعال.

(6) The servile ي can be inserted or suffixed; as, فعيل, فعيل.

(7) The servile س is prefixed to the root, always provided that it is preceded by ا or م and followed by ت; as, استفعال, مستفعول.

193. The knowledge of primitive roots, servile letters and their places is not the only essential point in the study of the pronunciation, formation and derivation of Arabic words. What is most important is the subject of ثلاثى مزيد (The measures of Arabic words).

ثلاثى مزيد

THE MEASURES OF ARABIC WORDS.

The Arabs have chosen فعل for the type of primitive roots to show a variety of modifications, and the forms obtained from فعل by inserting, prefixing, or suffixing حروف زايده are called the measures of words; as, by inserting the servile ا between the initial and the medial of فعل, the measure obtained is فاعل, which is used in grammar (1) as an incomplete participle, (2) as a noun of agency, and (3) as an adjective. Now let us take عمل which is of the same type as فعل, and the derivative, formed on the measure فاعل from the root عمل by inserting the same servile ا between the initial and the medial, would be عامل.

Obs.—All the roots in Arabic are of the type of فعل, the first letter of which is called قال الفعل, the second, عين الفعل, and the third, لام الفعل; and the Arabic derivatives are formed from their respective primitive roots exactly by the help of the same حروف زايده as have formed the measures from the typical root فعل.

INFINITIVE MEASURES.

194. The measures, which are formed from the typical root **فعل** and used in grammar as **مصدر زاید** (augmented infinitives) are eight in number—

(1) **تفعیل**, (2) **مُفَاعِل**, (3) **إِنْفَعَال**, (4) **تَفْعُّل**, (5) **نَفَاعِل**, (6) **إِنْفَعَال**, (7) **إِفْتَعَال**, and (8) **إِسْتَفْعَال**. In Persian these measures are used as infinitive nouns, and often as verbs too, when they are combined with Persian verbs; as a derivative formed from **علم** on the first infinitive measure would be **تعليم**, which is used as a noun, meaning *instruction*. It is often used as a verb, when it is combined with **دادن** or **کردن**; as, **تعليم دادن** or **تعليم کردن** (to instruct).

PARTICIPIAL MEASURES.

195. Every one of the infinitive measures written above has got a participial measure of its own; as, **تفعیل** has its own participle **مُفَعِّل**—**إِنْفَعَال**—**مُتَفَاعِل**, **تَفْعُّل**—**مُتَفَعِّل**, **نَفَاعِل**—**مُتَفَاعِل**, **إِفْتَعَال**—**مُفْتَعِّل**, **إِسْتَفْعَال**—**مُسْتَفْعِل**. In Persian these participial measures are often used as nouns of agency, and sometimes as adjectives; as, **مُتَعَلِّم** *teaching*, used also for *one that is teaching*, and **مُفَعِّل** (that is a teacher).

Obs.—It is to be noted that all participial measures have their first letter marked with **م** and their penultimate letter, with **ل**. If the sign **ل** of the penult be changed into **ل**, the voice of the participles would be changed from active to passive.

196. Besides these sixteen measures there are a few more that are used as other parts of speech. They are given below.

(1) **فَاعِل** (used as a present participle, agent, or an adjective); (2) **فَعَال** (used as an intensive agent and a substantive); (3) **فَعِيل** (used as an agent and an adjective); (4) **فَعُّل** (used as an intensive adjective); (5) **فَعَال** (used as an abstract noun, and an adjective); (6) **فَعُول** (used as a noun of excess and an intensive agent); (7) **فَعَالِي**

(used as an abstract noun), (8) فَعْلَان (used as a noun and an adjective); (9) مَفْعَل (used as a noun of time and place); (10) مَفْعَال (used as a noun of instrument); (11) مَفْعُول (used as a complete participle passive), and (12) مَفْعِيل (used as an adjective). Instances of each of these twelve forms of measures are—(1) فاعِل، عالم، خالق، صالح. (2) مفعول، سعيد، فقير، مريض، امير، فعيل (3). نَجَّار، عطار، صراف، بقال—فَعَال (4). مفعول، شكور (6). كَبَّار—خَرَاب—مُلاح—فَعَال (5). مَدِيْق—فَعِيل (4). سلطان—فَعْلَان (8). تَقْوَى، دَعْوَى، فِتْوَى—فُعْلَى (7). صَبُور، حَمُول، غَفُور، مَفْعَال (10). مدرسه، مسجد، مكتب، مستشفى، مجلس—مَفْعَل (9). عرفان، موصوف، معروف، مقبول—مَفْعُول (11). مَنقَر، مَفْتاح، مَقْرَض، سَيِّران (12). مَسْكِين—مَفْعِيل.

Obs.—Arabic infinitive, participles and few other parts of speech, that are introduced into the modern Persian, are all formed on one or the other of the twenty-eight measures given before.

TABLE OF ARABIC MEASURES.

حروف زاید	ثلاثی مجرد	ثلاثی مزید	حروف زاید	ثلاثی مجرد	ثلاثی مزید
م، ا	فعل	مُفَاعِل	10.	ت، ی	فعل
م	”	مَفْعَل	11.	م، ا، ه	”
م، ت، و	”	مُتَفَعِّل	12.	ا	”
م، ت، ا	”	مُتَفَاعِل	13.	ت، و	”
م، ن	”	مُنْفَعِل	14.	ت، ا	”
م، ت	”	مُفْعَل	15.	ا، ن، ا	”
م، س، ت	”	مُسْتَفْعِل	16.	ا، ت، ا	”
ا	”	فاعِل	17.	ا، س، ت، ا	”
				م، و	”

حروف زاید	ثلاثی مجرد	ثلاثی مزید	حروف زاید	ثلاثی مجرد	ثلاثی مزید
ا, ن	فعل	فعلان	ت, ا	فعل	فَعَال
م	,,	مُفَعَل	ی	,,	فُعِيل
م, ا	,,	مَفْعَال	ت, ی	,,	فُعِيل
م, و	,,	مَفْعُول	ا	,,	فَعَال
م, ی	,,	مَفْعِيل	و	,,	فَعُول
			ی	,,	فَعِيل

FORMATION OF DERIVATIVES.

197. A careful study of the Arabic measures will enable students of Persian to form one or more Arabic derivatives from any primitive root by the method, in which the measures are formed from the typical root فعل by the help of حروف زاید (servile letters). To illustrate this method let us take one more primitive root قصر, and form a derivative on the infinitive measure تفعیل. We know the measure is formed from the typical root فعل by prefixing the servile ت to ی (عين الفعل), and inserting the servile ی between ع (عين الفعل) and ل (لام الفعل). The primitive word from which we want to form a derivative on the measure تفعیل is قصر. We prefix the servile ت to ق (عين الفعل), and insert the servile ی between ص (عين الفعل) and ر (لام الفعل). The derivative thus formed is تقصير. The infinitive measure has its own participial measure, viz., مُقْعَل, which is formed by prefixing the servile م to ف (عين الفعل), and marking ع (عين الفعل) with the sign ت. Let us prefix, in like manner, the servile م to ق (عين الفعل) of قصر, and mark ع (عين الفعل) with the sign ت. The form thus obtained is مقصّر. The word تقصير is used in Persian as an infinitive noun, and, combined with a Persian infinitive کردن or نمودن, it can also be

used as a verb. The participle of *نَصَرَ* is *مَنْصُورٌ*, which can also be used, combined with a Persian infinitive, *شدن*, *بودن*, *گشتن* or *آمدن*, as a verb. It is used sometimes as an adjective or a noun of agency.

THE TRACING OF DERIVATIVES TO THEIR ROOTS.

198. The method of tracing the Arabic derivatives to their primitive roots, refers to analyzing them into *ثلاثى معتد* and *حروف زايه*. The foreign students of Persian want to know the tracing of derivatives more than their formation.

RULES FOR THE TRACING OF ARABIC DERIVATIVES.

199. The following simple rules will help the student to analyze an Arabic derivative—

1. Find one of the twenty-eight words formed from *فعل* by the aid of the serviles, and set it down as the measure.
2. With the measure set down, ascertain the servile letters of the derivative in question, as also their places, from those of the measure.
3. Remove from the derivative the serviles ascertained, and know that the remainder is the primitive root, from which the derivative has been formed.

N. B.—There is no ambiguity of any kind in the application of measures to the derivatives. In tracing an Arabic derivative to its root even a beginner takes little time and trouble to find a word formed from the typical root *فعل* and set it down as the measure.

CHANGES OF LETTERS IN THE FORMATION OF DERIVATIVES.

200. There are a few peculiarities to be noticed in the formation of Arabic derivatives.

1. In the formation of derivatives the long vowels *ا*, *و*, and *ى*, both radical and servile, have their forms changed into one another when heterogeneous vowels are above, below or before them;

as, a derivative formed from *علو* on the measure *تفاعل* is *تعالو*; but *و* cannot stand in its own form after a consonant that is marked with a heterogeneous short vowel, and therefore the form of the derivative is *تعالى*, *معافى*, *معافو* (مفاعِل), *عفو* — *ميزان*, *موزان* (مفعَل) — *وزن*. *تعالى* — *قوب* — *نايب*, *ناوب* (فاعِل) — *نوب* — *ميثاق*, *موثاق* (مفعَل) — *وئق* — *نايب*, *قاوب* (فاعِل).

2. The root letter *و* in the primitive words, when it is followed by the servile *ت*, is changed into *ث* at the time of forming derivatives on the infinitive measure *افتعال* and its participle *مفتعل*; as, the primitive word *وصل* forms derivatives *اوئصال* and *موتصل* on the infinitive measure *افتعال* and its participle *مفتعل*, respectively; but the letter *و* of the root *وصل* is changed into *ث*, because it is followed by the servile *ت*. The forms then would be *انتصال* and *منتصل*, respectively, which are written with one *ت* marked with the sign — — *اتصال* and *متصل*.

3. In the formation of derivatives on the measure *افتعال* and its participle *مفتعل*, if the servile *ت* is preceded by the root letter *ص*, *ض*, or *ط*; it is changed into *ط*; but if it is preceded by *ز* or *د*, it is changed into *د*; as, from *صلح*, *ضرب* and *طاع* the derivatives formed on the measure *افتعال* with the change of *ت* into *ط* would be *اضطراب*, *امطلاح* and *اطلاع*, respectively; and the derivatives formed on *مفتعل* would be *مطّلع* — *مضطرب* — *مصطاح*, respectively. From the roots *زوج* and *دعو* the derivatives formed on the measure *افتعال* with the change of *ت* into *د* would be *ازدواج* and *ادعاء*, respectively; and the derivatives formed on the measure *مفتعل* would be *مزدوج* and *مدعاء*, respectively.

4. The primitive roots having one and the same letter for the medial and the final, change their final into *ي* while forming derivatives on the infinitive measure *تفعّل* and its participle *متفعّل*; as, the roots *شكّ* and *جقّ* with the change of their final letters *ك* and *ن*

into *ي* form derivatives *تَشْتَبِي* and *تَشْتَبِي* on the measure *تَفْعَل* respectively; and with the same change they form derivatives *مَنْشَقِي* and *مَنْجَقِي* on the measure *مَنْفَعَل*.

PRONUNCIATION OF ARABIC DERIVATIVES.

201. A careful study of the accents and the orthographical signs placed above or below the letters of the Arabic measures would certainly enable foreign students of Persian to correctly pronounce the Arabic derivatives; as, the word *مَنْقَلَب* is formed on the measure *مَنْفَعَل*; and as it contains the same orthographical sign and accents as the measure has got, it must have got the same pronunciation. The writer of these lines believes that if a student is put on the right path by his instructor, he finds little difficulty in correctly pronouncing Arabic derivatives.

CHAPTER V.

III. حَرْف—THE PARTICLE.

202. The last of the three principal parts of speech into which the words of the Persian language are divided is *حَرْف* (particle). It includes *حروف تَمِيز* adverbs, *حروف جر* prepositions, *حروف عطف* conjunctions, *حروف ندا* interjections, and *حروف تعريف و تنكير* articles.

حَرْف تَمِيز OR حَرْف ضَرْف—THE ADVERB.

A.—Classification.

203. *حَرْف تَمِيز* or *حَرْف ظَرْف* is the ordinary expression for an adverb in Persian. But in Arabic grammar, from which almost all the Persian grammatical terms and expressions are borrowed, the expression for an adverb is *حَال* و *كَلِمَةُ نَعْت*, which means *a word denoting quality and mood*. It seems to be more correct than the one ordinarily used in Persian.

Obs.—The suffix *انه* and the two prefixes of adverbs denote manner; and the adverbial prefix *به* is called in grammar *بای طریق تمیز*.

213. Adverbs are also formed from Arabic nouns or adjectives by adding the suffix *آ* to them; as, *انفاقاً* — *انفاق*, *قصداً* — *قصد*, *خصوصاً* — *خصوص*, *تماماً* — *کلاً*, *کل* — *فوراً*, *فورا* — *اصلاً*, *اصل* — *مثلاً*, *مثلاً* — *یقیناً*, *یقین* — *خصوصاً*.
The adverbial suffix *آ* is termed in grammar *الف تذبون تمیزی*.

Sup. COMPOUND ADVERBS.

✓ 214. Compound adverbs consist of —

1. A noun preceded by a demonstrative or an interrogative adjective; as, *این سو*, *هماندم*, *آنگاه*, *کجا* — *چگونه*, *آنجا*, *اینها*.

2. A demonstrative pronoun preceded by a preposition; as, *آن* + *چنین* = *چون* + *این* = *چنان* = *چون*.

3. Two nouns connected by *یا*; as, *پدایی*, *حالا حال*, *سراسر*. This is termed in grammar *الف اتصال* or *الف رابط*.

✓ ✓ حرف جر — THE PREPOSITION.

215. In Persian, prepositions are of two kinds:—

(1) Prepositions, pure and simple, requiring a noun in the ablative case after them; as, *گربه را از دروازه بیرون کشیدم*.

(2) Nouns used as preposition requiring a noun in the possessive case after them; as, *مانند رخت گل نبوده در گلشن* — *بدو گفت نزد منوچهر شو*.

Explanation.—In these instances the prepositions *مانند* and *نزد* are originally nouns meaning *likeness* and *vicinity*, respectively and therefore they govern a possessive case.

216. The pure and simple prepositions are *از*, *بر*, *آلا*, *به*, *با*, *در*, *بی*, *چون*, *چون*, *تا*, *مگر*, *فی*, *جز*.

Obs.—The word *جر* literally means *taking away*, and this shows that the word used before it is taken from the one that follows it. The true *حروف جر* are only four *از* — *بی* — *جز* — *مگر*. Subsequently the word *جر* has been used for all kinds of prepositions.

217. Nouns that are used as prepositions are نزدیک, زیر, بدش, پس, غده, خفی, فریب, غیر, بدون, مانند, ورای, بیرون, درون, میان, برای, سوی, وسط, سوای, تحت, مع.

218. There are, besides, prepositional phrases used in Persian; as, (beyond comparison) بے تشبیه, در مقابل, بجای, بعضی, از جهت, از بی, از بهر, از برای, (in comparison with) به التنبهت به, (owing to) از روی.

Obs. 1.—Prepositional constructions having one of the true prepositions از, جز, consist of three parts, viz., (1) مستثنی (something excluded); (2) حرف معکروبی (the particle of exception), and (3) مستثنی منه (that from which something is excluded).

Obs. 2.—The preposition از is termed in grammar زای جری.

Obs. 3.—Prepositions have neither inflexion nor derivation in Persian.

حرف تثنی — THE CONJUNCTION.

219. In Persian, conjunctions are: (1) وعلی (copulative) and (2) تردیدی (disjunctive).

✓ 220. حرف عطف وعلی (A copulative conjunction) is one which joins two words or sentences, and at the same time unites their meaning; as, گفت وفتیکه پشیمان شوی پیشمانی سوز ندارد و هرچند پشت دست خائی, و روی سینه خراشی فایده ندهد.

✓ 221. The copulative conjunctions are: — و — پس — چون — هم — لاجرم — لهذا — و — ار — گر — اگر — تا — که — نیز.

Obs.—The copulative conjunctions که meaning that, که meaning because, and که meaning so that, are termed in grammar کاف تکمیلی, کاف سببی, and کاف نتیجہ respectively.

✓ 222. حرف عطف تردیدی (A disjunctive conjunction) is one which joins words or sentences, but which, at the same time, disconnects their meaning; as, گفت ای خداوند بنده درین حالت خداوند را, خطائی نمی بیند بلکه تقدیر خداوند تعالی چنین بود.

✓ 223. The disjunctive conjunctions are: — لکن — ار چه — اگر چه — یا — نه — یا — بلکه — لیکن — ولی.

225. Besides conjunctions there are, in Persian, conjunctive phrases; as, **بعد** — **ورنه** — **مگر اینکه** — **مبادا که** — **بنابرین** — **زیراکه** — **چراکه**.
چونکه — **اگونه** — **اما**.

Obs. 2.—When two words or sentences are connected by a pure conjunction, the first word or sentence is called **معطوف**, and the second is called **المعطوف اليه**.

Obs. 3.—The conjunction **و**, when it is used as a copulative conjunction, is called in grammar **عطف** **وار**; but when it is used as a disjunctive connection meaning *or*, it is called **وار تغیری** **و**, as,

گل زمین پنجم روز و شش باشد .: وین گلستان همیشه خوش باشد

نَدا — THE INTERJECTION.

226. حرف ندا or حرف صوت (An interjection) is a word which expresses some sudden feeling; as, افسوس کشتی غرق شد.

Obs.—An interjection is an exclamation expressing تأسف (sorrow) خوشی (joy) حسرت (regret), درد و غم (pain or grief), تعجب (surprise), &c. As it has no grammatical relation to other words, it has no inflexion.

227. Interjections of importance, used in Persian, are:—
(farewell!), آه, دروغا, دردا, حیف, (oh! alas! ah!),
(lo! behold!), زه, زه, زه, (bravo!), آفرین, زه, زه, زه, اینک,
علاهی — الهله هی (halloo!), ها (ha!), (woe! fie!), تفر, تف,
(hurrah!), (O!), مرحبا, یا, ای آیا.

228. Exclamatory expressions of importance, used in Persian, are: ای خاک بسرم, (Adieu! good-bye!), فى امان الله — به امان خدا, (Ah, Alas!), خوش باش, (Hail!), بارک الله, واه واه, شهاباش, خوش, (Welcome!), گم شو, (Away!).

Note.—Some of the leading parts of speech uttered by themselves to express a sudden emotion are used in Persian as interjections, just as in English; as, *دور*, *عجب*, *نعم*, *خاموش*, *باشند*, *گوش*, *هم*, *دور*, *عجب*, *نعم*, *خاموش*.

حروف تعریف و تنکیر

THE ARTICLES.

229. حرف معرفه or حرف نكرة (an article) is a word put before a noun to denote the extent of its meaning; as, دیروز اسپى رم کرده سوار, را بینداخت

Obs.—The expression علامت تعریف و تنکیر literally means *distinguishing and undistinguishing marks*.

230. The indefinite article *a* or *an* in English is expressed in Persian by the suffix ی. It is added to a noun in the singular number; as, درختى, پادشاهى, پادشاه — زاغى, زاغ — اسپى, اسپ.

Obs.—When the indefinite article ی is added to a noun ending in the obscure ى, it is transformed into the short vowel-sign —, and placed below ى, which is written over the last letter ى to show that it is inaspirate; as, بنده + ی = بنده ى

231. The definite article *the* in English is expressed in Persian in three ways:

(1) The definite article *the* is expressed in Persian by the distinguishing adjective آن. It precedes nouns of both numbers; as, آن پسران — آن پسر.

(2) When a singular or a plural noun is followed by the relative pronoun كه, the letter ی is added to it to make it definite.

Obs. 1.—The definite article ی is termed in grammar پادشاهى, as opposed to the indefinite article ی, which is called in grammar تنکیر.

Obs. 2.—With the exception of the pronoun كس, the definite article ی is not added to any pronoun that is followed by the relative pronoun كه.

(3) When a singular noun with the indefinite article ي used in a sentence is repeated, it is used in its simple form (without ي) to make it definite. Even the distinguishing adjective آن can be dispensed with; as, پادشاهى باغلامى اعجمى در كشتى نشستم بود غلام ديگر, بار دريا ندیده بود

3. *بای مقدار* (implying *at the rate of, according to the ratio or proportion of, in the measure or quantity of*). When the letter *ب* prefixed to a noun denotes measure, quantity or proportion, it is termed *بای مقدار*; as, *تخم سرخ بعدد سیفروشد* — *رخت بگز فروخته میشود*; *بای مقدار گوشت بوزن فروخته می شود*.

Obs.—The English of this *ب* is *by*.

✓ 4. *بای رابط* or *بای اتصال* (implying *conjunction or contiguity*). When the letter *ب* ^{connected with the noun} prefixed to a noun denotes contiguity, it is termed *بای اتصال*; as, *رنگ برنگ* — *دوش بدوش* — *پی پی* — *رو برو* — *چنانکه دست بدست آمده است ملک بها* ∴ *بدستهای دیگر همچنین بشواید رفت*.

✓ 5. *بای توافق* (implying *conformity*). When the letter *ب* prefixed to a noun shows *conformity*, it is termed, *بای توافق*; as,

تو همان من باش و تندی مکن ∴ *بکام تو گردد سراسر سخن*
به رای جهان دیدگان کار کن ∴ *که صید آزموده است گرک کهن*

6. *بای توسل و نیمن* (implying *purpose or regard*). When the letter *ب* prefixed to a noun shows *purpose, regard or respect*, it is termed *بای توسل* or *بای نیمن*; as,

شنیدم که در روز امید و بیم ∴ *بدان را بپاکان به بخشد کریم*
چو بیتی پسند آیدت از هزار ∴ *بمردی که دست از نعت بدار*

7. *بای تشبیه* (implying *comparison*). When the letter *ب* prefixed to a noun denotes *comparison or similarity*, it is termed *بای تشبیهی*.

مگر مالایکم بر آسمان و گرنه بشر ∴ *بدحسن صورت او بر زمین نخواهد شد*
بمان تو در عالم نیست

Obs.—This use of *ب* is confined to poetry.

✓ 8. *بای معاوضه* (implying *exchange or barter*). When the letter *ب* prefixed to a noun denotes *barter or exchange*, it is termed *بای عوض* or *بای معاوضه*; as, *این اسب عربی را بهزار روپیه خریدم* ∴ *بای معاوضه*.

کجا عقل یا شرع قنوی دهد ∴ *که مرد خرد دین بدینی دهد*

9. **بیای قسمیدہ** (expressing oath). When in an oath or adjuration the letter **ب** prefixed to a noun indicates the being or thing appealed to as a sanction, it is termed **بیای قسمیدہ**. It corresponds to *by* in English; as, **بوی تو کہ گریزند خویشم خوانی** : **از سرخواجگی کون و مکان بوخیزم** as, **بمردی کہ ملک مرا و زمین** **نیرزد کہ خونی چکد بر زمین**

10. **بای ترغیبی** (implying *impulse* or *impellent*). When the letter **ب** prefixed to a noun denotes something by which a person or thing is actuated or impelled, it is termed **بای ترغیبی**. It corresponds to the preposition *of* in English; as **در هنگام طاعون مردمان خود به خود از شهر** **بدر** می‌شوند.

حافظ بشود نپوشیده این خرقه می آلود .: ایشیخ باکدا من معذور دار عمارا

11. **بای زاید** (the superfluous ب). When the letter ب is prefixed to a noun which is immediately followed by another preposition, standing alone, without a noun to govern, it is called **بای زاید**; as, **کریمانرا بدست اندر درم نیست**—**بدریا در مغانع بیشمار است**.

236.

ت

تای مبالغہ (implying excess). When the letter ت is added to Arabic nouns of agency, that are formed on the etymological measure فَعَال, it intensifies their sense; as, فہم—فہام—فہام، علم—علم، امارۃ، امار—امناء، معاء.

237.

८

1. چیم استفہام (the interrogative pronoun چہ). It implies (1) the sense of نفی (negation), (2) the sense of نہی (prohibition), and (3) the sense of مبالغہ (excess).—It is called accordingly (1) چیم استفہام نفی, (2) چیم استفہام نہی, and (3) چیم استفہام مبالغہ; as, — جائیکہ عقاب پر بریزد . از پیشہ لاغری چہ خیزد (1)

آئرا کہ حساب پاکست از عتقادہم چہ بای

چہ ہمیشہ پی ای فٹنگ روزگار :۔ بیا و می لعل نوشین بیار (2)

(3) چه دلاور است دزدی که بکف چراغ دارد

طلب کار باید صبور و حمول .: که نشنیده ام کیمیا گر ملول
چه زرها بخاک سیم در کند .: که باشد که روزی مسی زر کند

2. چه (the interrogative چه implying *trivialness* or *unimportance*). When the interrogative pronoun چه is used in prose or poetry to denote worthlessness or unimportance, it is called چهیم تحقیر; as, من چه باشم که بر آن خاطر عاطر گذرم — پیداله چیست که دریاد تو کشیم مدام

3. When چهیم تحقیر is successively used before more nouns or phrases than one in prose or poetry, it imparts the idea of *sameness* or *equality* in addition to *unimportance*; and it is called چهیم مساوات or تسویه; as,

چو آهنگ رفتن کند جان پاک .: چه بر تخت مردن چه بر روی خاک
چو او خشم گیرد بروز نبرد .: بچنگش چه شیرو چه پیل و چه مرد
مرد بی نوشته که افتاد ز پای .: بر کمر بند او چه زرز چه خزی

Obs.—Sometimes چهیم تسویه is used after nouns or phrases; as,

این نمود بی بود خود آفتاب سر کوه است ملک بدست آمد چه و نیا مد چه

4. چهیم تفضیل (the interrogative چه implying *addition*). When the interrogative چه, used before more nouns than one in prose or poetry, imparts the sense of *in addition to* or *as well as*, it is termed چهیم تفضیلی; as, ادیم زمین سفره عام اوست .: برین خوان یغمان چه دشمن چه دوست, چهیم تفضیلی
درین هنگام بر سر این ملک بلائی از آسمان نازل شده است که تمام مردم چه خورد چه بزرگ چه گدا چه توانگر و اویلا دارند

5. چه (the causative conjunction چه). When the particle چه is used as a copulative conjunction showing cause in the sense of زیرا که; it is termed چهیم سببی; as,

ادب عموماً از هم کس و خصوصاً از ملوک جهاندار نیکو می نماید چه بر مجاه
ایشان بر جاده است و رزند ملازمان ایشان را نیز رعایت ادب لازم باشد
خواه نوشت

238.

ز

1. زای مادیه (the letter ز implying *material cause*). When the letter ز is used in poetry to denote the *material cause* from which a certain state of thing or action arises, it is termed زای مادیه; as,
 کفای نفس اگر چنده اندی است ولی .: جهان به تیغ گرفتن ز بهمت عالیت
 اسیر بند شکم را دوشب نگیرد خواب .: شبی ز معدۀ سنگی شبی ز دلنگی

2. زای ظرفیه is that ز which, when it is prefixed to a noun, has the sense of در or در میان (in or among); as,

اگر راست بود آنچه پنداشتم .: ز خلق آبرویش نگهداشتم
 بیک زخم کردم دو دشمن تباہ .: شه از خون باب اژدر از خون شاه

239.

ک

1. کاف استفهام نفی (the interrogative که implying *negation*). When the interrogative pronoun که is used to ask questions, the answers to which are suggested in the negative, it is termed کاف استفهام نفی; as,
 که دانه جز او کردن از نیست هست — ز فرمان داور که دانه گریخت

2. کاف تمثیلی (the particle که implying *illustration*). When the particle که is used as an adverb for چنانکه or مثلاً (as for instance), it is termed کاف تمثیلی; as,

محبت راپس از قطع محبت آذنی باشد .: که شاخ نخل پیوندی به از اول ثمر دارد
 مشن گرچه دلبند و شیرین بود .: سزاوار تصدیق و تصمین بود
 چوبکار گفتی مگو باز پس .: که جلوا چوبکار خوردند بس

3. کاف عطف (the particle که used as a conjunction). When که is used for و (and, while), it is termed کاف عطف; as,

خردمند مردم بنر پرورند .: که تن پروران از بنر لاغرند
 ای بسا اسپ تیزرو که بماند .: که خزلنگ جان بمنزل برد

4. کاف مفاجیه or کاف مفاجات (the particle که implying *suddenness of action*). When the particle که is used as an adverb in the sense of ناگاه (suddenly), it is termed کاف مفاجات; as,

یکی از ملوک عجم رنجور بود در حالت پیری و امید زندگی قطع کرده که
 سواری از در در آمد و بشارت داد

✓ 5. کاف مبالغه (implying excess). When the particle که is used for *not only this but something more*, it is termed کاف مبالغه; as, سواری که بنمود در جنگ پشت .: نه خود را که نام آوران را بکشت نه من بر آن گل عارض غزل سرایم و بس .: که عندلیب تو از هبوطی هزاران اند نه قندی که مردم بصورت خورند .: که ارباب معنی بکاغذ بزد

✓ 6. کاف تشبیهی (implying simile). When the particle که is used as a preposition in place of چون, مثل or مانند, it is termed کاف تشبیهی; as, نیست در جنگ سلحدار که او .: نبود هیچ دغا دار که او; کاف تسویه or

Obs.—Instances of کاف تسویه are rare. It should not be confounded with کاف تمثیلی, as کاف تسویه is used as a preposition, while کاف تمثیلی is used as an adverb.

7. کاف شرطیه (implying condition). When که is used for the conjunction اگر, it is termed کاف شرطیه; as, شکنه معزول ز مردم آزاری, اگر چه کند که قویه نکند — چه کند کشته عشقت که نگوید غم دل

8. کاف معترضه (parenthetical که). When the particle که is used to introduce جمله معترضه (a parenthetical sentence expressing benediction or curse), it is termed کاف معترضه; as,

مرا حاجی شانه عاج داد .: که رحمت بر اخلاق حجاج باد
چشم بد اندیش که بر کنده باد .: عیب نماید هنرش در نظر

9. کاف بمعنی هم. It is used only in poetry for هم (even) implying the sense of *as was not to be expected*; as,

بر سوخته جانی که به کشمیر در آید .: گرموغ کباب است که با بال و پرواید
اعتمادی به وفای مذمت ای کافر نیست .: گر هم وحی بیاید که قرا باور نیست

10. کاف زاید (the redundant particle که). که in poetry is used as a redundant particle to fill up the deficiency of metre; as,

که چنین بنماید و گه ضد این .: جز که حیرانی نباشد کار دین

240.

ن

1. (نه) (the interrogative particle). When the negative particle نه denotes interrogation with an implied answer in the affirmative it is termed استفهام اثبات; as,

اگر تیغ دورانش اداخته است .: نه شمشیر دوران هنوز آخته است
نه پیش از تو پیش از تواند و خندد .: به بیداد کردن جهان سوختند

2. *نون* (implying rejection). When the negative *نه* or *نی* is used as an expression of rejection and force it is termed *نوردید*; as, آسمانی نی که ثابت رای نبود آسمان. ∴ آفتابی نی که زاید نور نبود آفتاب است که حنازیب فزای تن اوست. ∴ کوهریست که لاله زار در دامن اوست نی نی غلطم که آسمان دیگر اوست. ∴ در رنگ حنا شفق به پیرامن اوست

241.

و

1. *واو* (implying similarity or equality). When the conjunction *و* used between two words or sentences suggests the idea of sameness or similarity between them, it is termed *تسویه*; as, یک نذرستی و هزار نعمت — یک پیروی و صد عیب.

2. *واو* (expressing oath). In Arabic, in an oath or adjuration, when the letter *و* prefixed to a noun represents the being or thing appealed to as a sanction, it is termed *واو قسمیه*; as, *والله* — *والشمس*.

3. *واو* (used in poetry). It is used in poetry superfluously either in the beginning or in the middle of a word to meet the exigency of metre; as, دانشمند, دانشمند — بشیوار, بشیار — ویا, ریا — ولیکن, لیکن
 بشد دانشورمند نزدیک شاه

کف و ساعدش چون کف شیرینو. ∴ بشیوار و موبد دل و شاه فر
 تو گفتی گو پیدلتن رستمست. ∴ ویا سام شیر است یا نیومست

242.

ی

1. When the indefinite article *ی*, called in grammar *یای تنکیر*, implies the sense of greatness or veneration, it is termed *یای تعظیم*; but when it implies the sense of pettiness or insignificance, it is termed *یای تحقیر*; as, *یای* *شکار مگسی* می آید, *یای* *شایبازی*
 اگر سیمرغی اندر دام زلفی. ∴ بماند تاب عصفوری ندارد

It often implies the sense of excess, and then it is called *یای مبالغه*; as,

جهان سوز را کشته بهتر چراغ. ∴ یکی به در آتش که خاکی بداغ
 نه من کردم از دست جورث لغیر. ∴ که خاکی ز خاکی یکی کشته گیر

✓ 2. ی (the indefinite pronoun ی). When the letter ی added to a noun is used for the indefinite pronoun یکی or کسی, it is called یای اسم تکبیر; as, از دانیان هنده شنیده بودند که بعد از گذشتن, زمان بادشاه جلال الدین اکبر نورالدین نامی متصدی امور سلطنت خواهد گشت—شما مثل فتح الله خانی را رنجیده خاطر کردید—ملک بادل خویش رای زد. که دستور ملک همچنینی سرد

✓ 3. ی (implying the sense of fitness or suitability). When the letter ی added to the infinitive forms of verbs expresses the sense of fitness or suitability, it is termed یای لیاقت; as, خرردنی, ترا بود باید همی پیشرو. که من رفتنی ام تو سالار نو—کردنی, رفتنی, کشتنی شمع اگر با تو کنده دعوی نازک بدنی. کشتنی سوختنی باشد و گردن زدنی

4. ی (the pronominal suffix ی, or the letter ی of address). In Arabic, while addressing a person or invoking a deity or any object of worship, the letter ی is added to the name or title of the person or object addressed to express the first personal pronoun in the genitive case. This use of ی, though it is found in Arabic, has been freely adopted by the Persians in writing letters as well as literary compositions; as, اخوی گرامی (my dear brother); مخدومی (my master); آلهی (my God); قبله گاهی (my object of worship). This ی can only be added to Arabic nouns.

5. ی (The superfluous ی). To supply the deficiency "of metre in poetry the poets often add the letter ی to words, or even insert it in the middle of them; as, حضور—های, ما—خدای, خدا, پروریدن, پروردن—آوردن, آوردن—نقصانی, نقصان—حضور.

نه سگ دامن کاروانی درید . که دهقان نادان که سگ پرورید
بکا . که آنها که برداشتند . نه گرد آوریدند بگذاشتند

PART III.—SYNTAX AND ANALYSIS.

A. نحو ^{نحو} فنم ^{نحو} عبارت.*Rules of Syntax.*

243. نحو (Syntax) treats of the correct method of arranging words into sentences.

Obs.—The word ^{نحو} in its primary signification denotes a road, and hence means the mode in which the different constituents of a sentence are connected.

244. کلمات (words) are related to each other by way of موافقت (concord) and انعامت (government).

245. موافقت is the agreement of one word with another in gender, number and person.

246. انعامت is the power which one word has over another in determining its case.

CHAPTER I.—SYNTAX OF THE NOUN.

I.—The Nominative ^{نائب} قائل.*Rule I.*

247. The subject of a verb which is always in the nominative case is generally expressed; but if it refers to more verbs than one in a sentence, it is mentioned before the first, and kept or repeated before the rest; as, معقوب است در بدایت — آتش میسوزد — مرغ آشیانه می سازد; حال خود را در مخالفت افکندی و خطرهای گاهی را ارتکاب کردی از آسایش نفس بر طرف بودی و از کشیدن مشتاقا یک نفس نیاسودی

Obs. 1.—The nominative can be omitted only (a) when the verb is in the imperative mood; (b) when the verb is in the first person singular or plural, or (c) when the verb is in the third person plural; as, (a) رويدا بيا كه مرا طاقت جدايی نیست (b) عالمی را حکایت کنند که (c) یاد دارم که شبی با کاروانی رفتم بودم

بازم درویشان خریدی بسیف

Obs. 2.—The ellipsis or omission of the nominative or any other word or words in a sentence for the sake of brevity or elegance is called حذف or تقدیر, and the words thus omitted are called معذوری or مقدر.

*قائل originally signifies the doer of an action.

PLACE OF THE NOMINATIVE.

Rule II.

248. Like Gujarati, but unlike English, in a simple sentence the nominative takes the first place, the second is given to the object, and the verb occupies the third place; as, *آن دختر سادہ گاؤرا میدوشد.*
 =The girl milks the cow=*તે છોકરી ગાؤરોને દોષડ.*

Obs. 1.—In poetry, however, the positions of the three parts may vary.

Obs. 2.—When adjuncts are required by the nominative, they should always be used somewhere near the nominative, either before or after it.

II.—THE OBJECTIVE *مفعول* *

Rule III.

249. Transitive verbs, active voice, govern the objective case; *سپاہی بیرق میدبرد.*

Obs. 1.—Like English, verbs in Persian, too, can take two nouns, or a noun and a pronoun in the objective case, the one denoting a person, which is called in grammar *مفعول ثانی* (the indirect object), and the other denoting a thing, called in grammar *مفعول اول* or *مفعول به* (the direct object); as, *من اورا یک روپیہ دادم.*

Obs. 2.—Some verbs are preceded by an object of kindred meaning; as, *هم گفتند.* Such an object is called in grammar *مفعول مطلق* (the object of cognate signification).

PLACE OF THE OBJECTIVE.

Rule IV.

250. The objective case always precedes the verb; but when the object is a complete sentence, it follows the verb with the introductory particle *برادر* *بر* *آن* *راضی* *نشد* *و* *گفت* *که* *عزیز* *—* *اسپ* *جو* *میدخورد* *که*; as, *بیگ پسر اہل ظلمہ است و نوکر باب است*

Obs.—When adjuncts are required by the object they should always be used somewhere near the object, either before or after it.

* *مفعول* literally signifies the person or thing acted upon.

III.—THE POSSESSIVE.

Rule V.

251. The possessive case of a noun or pronoun is governed by the name of the thing possessed; as, قلم من گم شد — اسپ تو رنگ است.

PLACE OF THE POSSESSIVE.

Rule VI.

252. The possessive case always follows the noun by which it is governed; as, یوان پادشاه.

CHAPTER II.—SYNTAX OF THE ADJECTIVE.

Rule VII.

253. Every adjective qualifies a noun always expressed; as, گنهای خود رو طبیعت مارا خوش میکند.

Obs.—Relative adjectives, qualitative adjectives, distinguishing adjectives, and some of the quantitative adjectives can qualify nouns in the singular as well as the plural number; as, لباس زمستانی—جوانی خردمند از فنون فضایل حسی وافر داشت, در مکنهای سود میر اکثر از پرمترین می باشد — آن زنان مبرز چهره بستند — این شهر چندان کثرت نیست — امروز در کاروانسرای مسافران بسیار آمده اند — چند کسان بر سر آن دزد ریختند.

Obs. 2.—A few of the indefinite numeral adjectives, and all ordinal numeral adjectives qualify nouns always in the singular number; as, بردرد را دومانی, مقرر است — پند دوم — درس چهارم.

Obs. 3.—Cardinal numeral adjectives qualify nouns of Persian origin always in the singular number; but they can qualify nouns of Arabic origin in the singular as well as the plural number; as, شهر بیهی قریب هشت صد جزر نفوس آبادی دارد — بیست روپیه — دو کذب قزسی.

Rule VIII.

254. In Persian when more adjectives than one qualify one or more nouns, they are either connected by the conjunction و or by اعنائت, as, جوانی چست و لطیف و خندان و شیرین زبان در حلقه عشرت عا بود, — مردی پدر معیث بیچاره در پی کاروان می آمد.

PLACE OF THE ADJECTIVE.

255. *Vide Part II.*—Etymology, Chapter II., § 106.

Obs.—Indefinite numeral adjectives and definite cardinal numeral adjectives are occasionally allowed to follow the noun which they qualify, in which case the noun takes the indefinite article *ی*; *as*, دو بر این واقعہ بر آمد، *ی* روزی —

قطرہ چند از گلاب در آن شربت آمیخته بود

CHAPTER III.—SYNTAX OF THE PRONOUN.

1.—PERSONAL PRONOUNS.*

Rule IX.

256. Personal pronouns must agree in gender, number and person, with the nouns for which they are used; *as*, گناہت بزرگ است و آن، عذر پذیر نیست

Obs. 1.—The pronoun should be singular number when it stands for a collective noun conveying unity of idea; but it should be plural number, when it is used for a noun of multitude; *as*, فوجی از کراچی بہ بمبئی رسید اما چندین خبر یافتہ کہ آن روانہ مدراس است — گروہی از حکما در بارگاہ کسری بمصلحتی در سخن می گفتند و بزرگمهر کہ مہتر ایشان بود خاموش بود

Obs. 2.—The same or similar form of the pronoun should be used throughout a sentence; *as*, بعد از آنکہ تو از احسان بار کردم بعد از آنکہ ترا گنج و سپاہ دادہ بر تخت پدرت قائم ساختم تو بجای سپاس آن مذت لشکر را جمع کردی و بہ فوای ارادل بقصد استیصال من بر ملک من تاختہ

Rule X.

257. Two or more nouns joined by *و* require the pronoun which is used for them to be in the plural; *as*, از آن بیوہ زن و پسرش پرسیدم معلوم شد کہ ایشان از خانہ بر آمدہ اند

Obs.—The pronoun, however, can be used in the singular if two singular nouns joined by *و* (1) describe the same person or thing, or (2) they are contrasted; *as*,

* When personal pronouns are used in the nominative case they are often omitted. The usage and idioms say that they are implied in the person-endings of the verbs of which they are the nominatives; *as*, خشم اول عظیم می نماید چون بشوردی شیریندہا از ہر شیریندہا است

رفیق و دوست وفادار من ازین شهر بر آمد جای هزار انوس است که
وی دیگر باز نشواید آمد—آبدار و نه آشیز را رانده بودند اما بعد از یکماه
اورا بمقام خود باز آوردند

Rule XI.

258. Two or more singular nouns joined by *یا* or *و* require the pronoun to be in the singular; but when two nouns of different numbers are joined by *یا* or *و*, the pronoun agrees in number and gender with the one which immediately precedes it; as, *تم پیشخدمت* *تم بانیان* ازین جا برو و *ر* *نه* او *مرا* خوابه یافت—*نه* اسفاد *و نه* شاگردان آن زن را نمیتوانستی کردند زیرا که ایشان بشواندن درس خود مشغول بودند

Rule XII.

259. When pronouns of different persons are used, the pronoun of the first person precedes the others, and that of the second person precedes the pronoun of the third person; as, *من* و او *بر دو* از شهر *بر* *آمدیم*—*شمارا* و ایشانرا *بکتا* دیدم—*من* و تو *بر دو* *خواجه* *ناشان* *بهتیم*

PLACE OF THE PERSONAL PRONOUN.

Rule XIII.

260. Personal pronouns are usually placed after the words for which they are used; but sometimes, in poetry, we find them placed before the words; as,

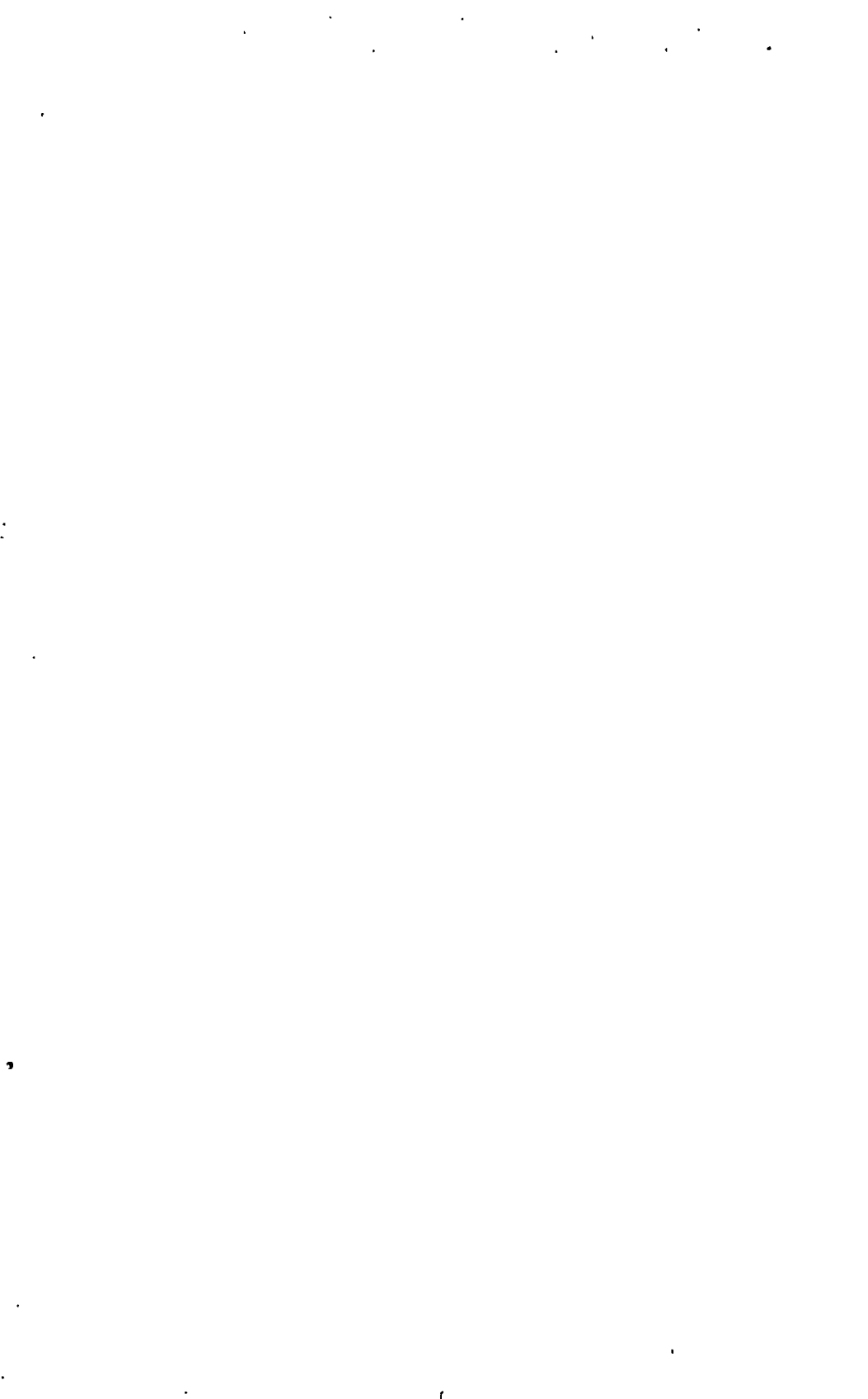
ببچ دور نشواید یافت بشیارش .: چنین که حافظ ما هست باد و ازل است

Obs.—Such an anomaly in the use of a personal pronoun is termed *اضمار قبل الذکر*.

2.—RELATIVE PRONOUNS.

Rule XIV.

261. The relative pronoun *که* requires its antecedent (singular or plural) to take the letter *ی* at the end; as, *بر انداز* *بیشیکه* *خار* *آورد*

But, with the exception of the indefinite pronoun *کس*, when the antecedents are pronouns, simple or compound, they never take the letter *ی*; as, *اینکه می بینم به بیداریست یارب یا بخواب* ; *ی* as,

دوستانرا کجا کنی محروم . تو که با دشمنان نظر داری

Obs. 1.—When there are more antecedents than one connected by the conjunction *و*, the letter *ی* is added to the last antecedent only; as,

از بار و ریاحینیکه در باغهای فرنگستان بزحمت بسیار بعمل می آرند در صحراهای این ملک فراوان است

Obs. 2.—The relative *که* is sometimes, in poetry kept understood after its antecedent; and even the antecedent, if it be the indefinite pronoun *هر*, is kept understood before the relative *که*; as,

بزرگی دیدم اندر کوهساری . قناعت کرده از دنیا بغاری
چو شیران کرا گردن فوبه است . گرفتند چور و به سگ از وی به است

PLACE OF THE RELATIVE PRONOUN.

Rule XV.

262. The relative follows its antecedent, and to prevent ambiguity it should be as near it as possible; as, *اسپیکه به گرم روی* ; *با آتش دم مشابیه زده*

Obs.—Sometimes a word or two can come between the relative *که* and the antecedent; as, *درختی بهرور که بار آورده*.

3. INTERROGATIVE PRONOUNS.

Rule XVI.

263. An interrogative pronoun in Persian should be of the same case as the noun or pronoun which is expected as the answer to the question; as, *که گفت که این کار بکن*—(جواب) *رستم مرا گفت که این کار بکن*

PLACE OF THE INTERROGATIVE PRONOUN.

Rule XVII.

264. The interrogative pronoun is generally the first word in the sentence to which it belongs; as,

کرادانی از خسروان عجم . که بودند برزیردستان مسم + که در تخت و ملکش نیامد زوال

CHAPTER IV.—SYNTAX OF THE VERB.

1. CONCORD.

Rule XVIII.

265. The verb agrees with its nominative in number and person, if the nominative indicates a living being; as, *من میدانم که تو قوت همراهی نداری*—*ما خدا داریم ما را ناخدا در کار نیست*—*حانم گفت روزی بشانۀ یثیمی فرود آمدم که ده سر گوسفند داشت*—*شهاد در نجات خود سعی می نمائید*—*ایشان از عهدۀ خدمت خود بیرن آمده اند*

Obs.—Two or more singular nominatives denoting living beings joined by the conjunction *و* require a verb in the plural; but two or more singular nominatives denoting living beings joined by *یا* or *نه* require the verb in the singular; as, *رستمچی یا پسرش بیمار است*—*روزی زاغ و موش و سنگ پشت بموضع معهود آمدند*

Rule XIX.

266. When nominatives of different persons, denoting living beings, are joined by the conjunction *و*, the verb is plural, and agrees with the first person rather than with the second, and with the second rather than with the third; as, *یاد دارم که در ایام پیشین من و دوستی در صحبت*—*همدیگر سفر میکردیم*—*چرا شما و رفیقان شما بجای من نیامدید*—*من و تو هر دو خواجه تا شانیم*

Obs.—When nominatives of different persons are joined by *یا* or *نه*, the verb agrees in person with the nearest; as, *نه شما نه ایشان بو غلط هستند*—*یا من یا شما بو غلط هستید*

Rule XX.

267. When the nominative denoting a living being is a collective noun conveying unity of idea, the verb is singular; but when it is a noun of multitude conveying plurality of idea, the verb is plural; as, *مرزا مهدی میگوید که سوارۀ تری شصت هزار و پیداده پنجاه هزار بود*—*رعیت چوبدخ اند و سلطان درخت*

Rule XXI.

268. Plural nominatives denoting lifeless objects require the verb always in the singular number; as, *میوه‌هایکم در بلاد معتدله حاصل میشود*
میشود همه در ایران یافت میشود

Obs.—When the plural nominatives denoting lifeless objects are personified, the verb is plural; as, *چو زر شدند رزان از چه از نهیب خزان*

Rule XXII.

269. In a compound sentence, when there are two or more principal assertions co-ordinate with each other, if the nominatives require one and the same verb after them, the verb is expressed in the first assertion only, and kept understood in the rest; as,
قرار در کف آزادگان نگیرد مال. نه صبر در دل عاشق نه آب در غربال

SEQUENCE OF TENSES.

✓ 270. In constructing complex sentences in Persian no regard is paid to the proper sequence of tenses as in English. In English it is wrong to say: *My friend said that I will surely come.* But the sentence, when it is rendered into Persian, would be quite correct; as,
دوست من گفت که من برواينده خواهم آمد

In Persian, therefore, the verb in the dependent clause is used in the same tense in which the action is, was, or will be actually performed, without any reference to the tense of the verb in the principal clause.

✓ 271. Similarly, the indirect form of construction is always dispensed with in Persian. The exact words of the speaker are reproduced and they are introduced by the words *گفت که* or *میگوید که*.

Explanation.—Suppose the principal of a school sends some one to an assistant teacher to ask if he would spare a few minutes to see him (the principal), and the teacher replies: "I am giving lessons to boys at present, and after five minutes I shall be happy to wa

the principal." The messenger would be said to correctly report the teacher's reply in Persian thus:

معلم گفت که حالا به پسران درس میدهم بعد از پنج دقیقه بخوشی بخدمت رئیس خواهیم رسید

2. PARTICIPLES.

Rule XXIII.

272. All participles refer to nouns or pronouns, when they are used as adjectives; as,

معشوق کار افتاده به دلبرده و دل داده به. : افتکنده و افتاده به مجروح و برکف خنجرش

Obs.—Participles are sometimes kept understood ; as,

سنگ در دست و مار بر سر سنگ. : خیره رائی بود قیاس و درنگ

PLACE OF THE PARTICIPLE.

Rule XXIV.

273. Participles or participial phrases can be used before or after the principal verb in a sentence; as,

میروم گریه کنان نعره زنان سینم
کباب—زاغ در پس برگ درخت متواری شده دیده نرصد برگماشت

Obs.—When participles are used as verbal adjectives they always follow the nouns which they qualify, and they take *کسرۀ اضافت* before them ; as,

آتش سوزان نکند باسپند. : آنچه کند دود دل مستمند

شیشه بشکستم را پیوند کردن مشکل است

دل که رنجیده ورا خرسند کردن مشکل است

CHAPTER V.

SYNTAX OF THE ADVERB, THE PREPOSITION, AND THE CONJUNCTION.

PLACE OF THE ADVERB.

Rule XXV.

274. In Persian, simple adverbs as well as adverbial phrases are always placed as near the word, which they modify, as possible. They usually precede an adjective, an adverb or a verb; as, این چاه بسیار عمیق است—اونو که خود را خیلی مست لست کرد—بهرام خط فارسی بخوبی مینویسد

Obs.—Adverbs modifying verbs are movable to any place in the sentence in which they are used. Those modifying adjectives or adverbs should be as near them as possible.

PREPOSITIONS.

Rule XXVI.

275. In Persian, simple prepositions govern the ablative case, while nouns used as prepositions govern the possessive case; as,
 سکندر لودی به اراده گرفتن گوالیار از دہلی به آگوه آمد — مانند رخت
 گل نبود در گلشن

PLACE OF THE PREPOSITIONS.

Rule XXVII.

276. Prepositions stand before the words they govern; as, شب
 قاصد به دنبال دزد دویدم

CONJUNCTIONS.

Rule XXVIII.

277. Conjunctions join the same cases of nouns and pronouns;
 اوزن و فرزند خود را گذاشته به ایران رفت, as,

PLACE OF THE CONJUNCTION.

Rule XXIX.

278. Conjunctions stand between the words or sentences which they join; as, خورشید و برادرش مرد و بطاعون مردند,
 گرفت و بادباز وزیدن

CHAPTER VI.

FIGURES OF SYNTAX. — کنایات عبارت

279. کنایات عبارت (A figure of syntax) is a deviation from the strict rules of grammar as well as from the usual meaning and general sense. Of all the Asiatic languages, Persian is believed to be the only one which abounds most with the figures of syntax and rhetoric. A careful perusal of the subject in hand is all that is necessary for

286. Trope or Metonymy) ذکر حال ارادۀ محل or ذکر محل ارادۀ حال

is a figure which puts the name of one thing for that of another which is connected with it; as, (1) the cause for the effect; (2) the effect for the cause; (3) the sign for the thing signified; (4) the container for the thing contained, and (5) the thing contained for the container; as,

(1) من آندم بر گرفتم دل ز بهستی .: که ساقی گشت یار نا گزیرم

(2) خوشا وقت شوریدگان غمش .: اگر ریش بینند اگر سرهمش

الحمد لله کارهای آن نورالابصار روز بروز سزاوار تحسین و آفرین بسیار است

(3) مخالف خروش بود و سلطان خراج .: چه اقبال بینی دران تخت و تاج

دولت اگر در ملت جهشید یست .: موی سفید آیت نو می دیدست

(4) ز جام جاه بیهوشی نه نیکو است (5) به آب نارپسده موزه کشیده

بعد صد سال اگر بوی تو بر خاک وزد .: سر بر آرد ز گلم رقص کزان عظم رمیم

287. Prosopopœa or Personification) مجاز is a figure by means of

which inanimate objects and qualities are regarded as living persons;

as, چو زر شدند رزان از چه از نهیب خزان .: بکینم گشت خزان باکم

باسپاه رزان — دوست گویار شو و بردو جهان دشمن باش .: بخت گوروی

کن و روی زمین لشکر گیر — هر کرا آئند صافی نشد از زنگ هوا .: دیده اش قابل

رخسارۀ حکمت نبود

Obs.—Personification in Persian is generally effected by using certain words

indicating the male or the female sex before the nouns personified, and the two

words are connected together by کسرۀ اضافت, which is called مجازی; as,

ترک عشقش بند صبر چنان غارت کرد .: که جهانرا زحرم راز معما بخااست

سلطان خورشید متوجۀ مملکت مغرب شد

288. Tautology) تکریر سخن is a figure by which one and the same

meaning is repeated in different words or phrases; as, شتر دیده که

در میان آن افعی حلقه کرده و سربادم فراهم آورده — با خود قرار دادند که اگر

الله تعالی پسری کرامت فرماید و او را بمن ارزانی دارد از آگوه تا بدرگاه

روضۀ منورۀ ایشان پداده از روی نیاز متوجه گردم

B. ANALYSIS OF SENTENCE.

CHAPTER I. *تقسیم جملہ*

289. The two essential parts of every sentence are *مبتدا* or *مُسند* (Subject) and *خبر* or *مُسند* (Predicate); and the two ideas expressed by the subject and the predicate are joined by *واحد* (copula); as, *او شایق علم بود*

Obs. 1.—The subject (*مبتدا*) in Persian is either a noun or a word or phrase equivalent to a noun, and can be enlarged by the same words and phrases as in English.

Obs. 2.—The predicate may be a single verb, or the *verbal* with a noun, an adjective or some equivalent phrase; as, *انسان مستور است سلطان جهان است ناد میوزد*.

Obs. 3.—The simple predicate has, as we know, two enlargements, the first of which is called the *completion* of the predicate, and the second, the *extension* of the predicate; as, *جمشید فقط تعدید قد اعد* مها باد نموده است.

The completion is termed *مفعول*, and it is of two kinds, (1) *مفعول اول* or *مفعول به* (the direct completion), and (2) *مفعول ثانی* (the indirect completion).

Obs. 4.—All words and phrases, which show when and where, how, why or by what means an action is performed, are extensions of the predicate. Extensions are accordingly classified as, (1) *مفعول فیه* (extensions of time and place), (2) *مفعول مطلق* (extensions of mode or manner), (3) *مفعول له* (extensions of cause), and (4) *مفعول مع* (extensions of instrument or accompanying circumstances).

Obs. 5.—*مفعول* is a general term for the enlargement of the predicate, i. e., for the completion as well as the extension of the predicate.

CHAPTER II.—*انسام جمل*

290. Sentences in Persian are of two kinds—*مفردة* (simple) and *مركبة* (complex).

جمله مفردة

291. A simple sentence is divided into *جمله اسمیه* (a noun sentence) and *جمله فعلیه* (a verbal sentence).

292. جمله اسمیه is that simple sentence which has for its predicate the verb *to be* with a noun or an adjective. As the subject and the predicate both are nouns or some equivalents of a noun connected by a copula (رابط), the sentence is termed اسمیه (substantive); as, یکی از ملوک عجم رنجور بود - او آدم خلق این دوره است.

293. جمله فعلیه is that simple sentence which has for its predicate a single verb; as, حدود ایران تغلیرات بسیار یافته است.

If جمله فعلیه be an assertive proposition, it is called جمله فعلیه. If خبریه but if it be an interrogative, imperative, optative or exclamatory proposition, it is termed انشائییه.

جمله مرکب

294. A complex sentence contains one جمله اصلی (principal sentence), and one or more جمله متابعه (subordinate sentences).

295. Subordinate sentences are of two kinds:

- (1) جمله وصفیه or جمله بدائییه (the adjective sentence), and
- (2) جمله ظرفیه (the adverbial sentence).

296. جمله وصفیه is introduced by که or چه. It explains or describes something relating to the antecedent noun, and therefore it is used as an adjective to the sentence; as,

از بار وزیا حینیکه که در باغهای فرنگستان بزرگست بسیار بعمل می آرند در
مستراحهای این ملک فراوان است

297. جمله ظرفیه is employed to modify the predicate of the principal sentence by specifying (1) زمان (time), (2) مکان (place), and (3) اصل و فرع (cause and effect); and it is accordingly divided into (1) جمله زمانییه, (2) جمله مکانیه, and (3) جمله اصل و فرع.

(1) محمود چون بر تخت اصفهان بر آمد در مبادی حال نهاد بر خوب کرد

(2) یا بوم که هر کجا نشینی بکنی

298. جملهٔ اصل و فرع (reason), شرط (condition), فرض (concession), مقصود (purpose) and جزا (consequence) respecting the principal sentence, and it is accordingly divided into (1) جملهٔ معلوم, (2) جملهٔ جزائیه, (3) جملهٔ فوئیه, (4) جملهٔ مقصودیه, and (5) جملهٔ جزائیه.

(1) دیکم مدم که آتش ما سرد شد

(2) In a hypothetical sentence the clause containing condition is called جملهٔ شرطیه, and the clause containing consequence deduced from that condition is called جملهٔ فوئیه,

اگر دی بر پیدیدی گردش : نه پیدیدی امروز روی از عفش

(3) منقذت محمود اشراف در ایران اگرچه طوای نکشید لکن در آن زمان
فیل حادثه بسیار روی نمود

(4) تا بهر فوقی نشینی گرد شو

(5) چندان ازین جنس مایلخوا یا فرو خواهد که بیش طاقت گفتش ندارد

299. Besides these kinds of sentences there are, in Persian, a few more varieties which require to be noticed. They are :

(1) جملهٔ معطوفه, which is a sentence standing in the copulative relation with the sentence that precedes it ; as,

نبرد آزمائی ز اهرم فکاد : نگردن درش مهوره درم فکاد

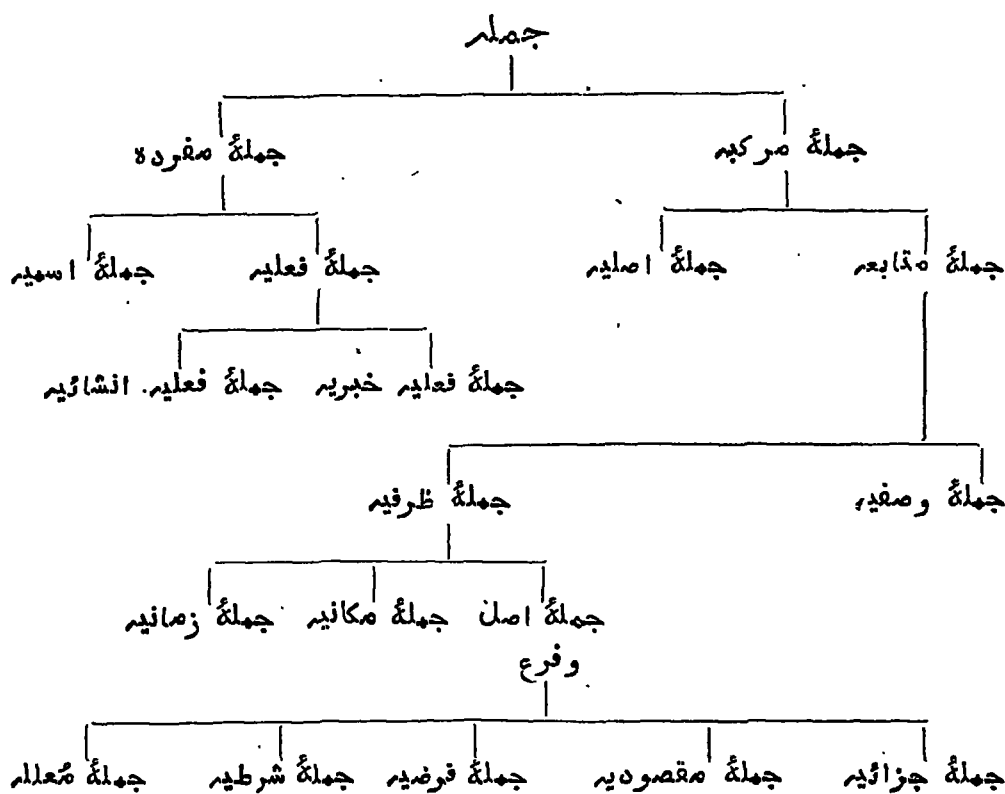
(2) جملهٔ منطوقه, which, though it is preceded by another sentence, bears no connection with it, as,

بی مزد بود و عفت بر خدعتی که کردم : یارب مباد کسی را بخدوم بی عنایت

(3) جملهٔ معترضه, which is a parenthetical sentence generally expressing benediction or curse, in which case it is called جملهٔ دعائیه. جملهٔ معترضه is a generic term, while جملهٔ دعائیه is a specific name. Every جملهٔ دعائیه is a جملهٔ معترضه ; as,

مطربی دور ازین خسته سواى : کس دو بارش ندید در یکجا
مرا حاجی شائے عاج داد : که رحمت بر اخلاق حجاج باه

300. TABLE EXHIBITING DIFFERENT KINDS OF SENTENCES.

امثال فارسی

PERSIAN PROVERBS.

۱. ۲. اشارت بس است.

- ✓ 1. Heaven helps those who help themselves. از تو حرکت از خدا برکت.
- ✓ 2. A word is enough to the wise. اگر بخانه کس است حرفی بس است.
- ✓ 3. Robbed Peter to pay Paul. از ریش کند و ببروت بست.
- ✓ 4. Out of sight out of mind. از دل برود هر آنچه از دیده برود.
- ✓ 5. Truth seeks no corners. آنرا که حساب پاکست از محاسبه چه بای.
- ✓ 6. Woe to the vanquished. از هر جا که سنگ آید بالای لنگ آید.
- ✓ 7. Cattle do not die from crow's curses. آواز سگان کم نکند رزق گدارا.

3. 'The longer I want the life long of
quarters and contentment.
4. 'Enemy is the best policy.
5. 'Bad relations are suspicious.
6. 'What is one man's food is
another man's poison.
7. 'Nothing can come out of nothing.
8. 'Union is strength.
9. 'He holds a looking glass to a man.
10. 'An empty vessel stumbles over.
11. 'You can never bring a
crab to go straight forward.
12. 'As you sow, so you will reap.
13. 'Charity begins at home.
14. 'Far away ones have long
homes.
15. 'Think before you speak.
16. 'Many a little makes a mickle.
17. 'Necessity
has no law. Need makes the old wife trot.
18. 'Out of the frying pan into the fire.
19. 'No smoke without fire.
20. 'Books are the most desirable com-
panions in solitude.
21. 'A runaway horse never praises
his owner.

- ✓ 27. از یک گل بهار نمیشود : One swallow does not make a spring.
28. این لحظه بخر آنچه فروشی همه سال : With foxes we must play the fox.
- ✓ 29. از خورد لغزشیدن از کلان بخشیدن : To err is human, to forgive divine.
- ✓ 30. ای قناعت توانگرم گردان : که ورای تو هیچ نعمت نیست : Contentment is happiness.
- ✓ 31. اگر رفتی بودی اگر خفتی مردی : Good watch prevents harm.
32. از موده دیگر نیاید حدیث : (که) Dead men tell no tales.
- ✓ 33. آن دو شاخ گاو اگر خرداشتی : هیچ کس را پیش خود نگذاشتی : God gives short horns to a mischievous ox.
- ✓ 34. چون بفردا برسی روزی فردا برسد : The morrow will take its own care.
35. اگر شمر روز را گوید شبست این : بپایه گفت اینک ماه و پروین : It is ill to say *it is wrong*, when my lord says *it is right*.
36. ای سیر ترا نان جوین خوش ننماید } The full stomach loathes the honeycomb.
معشوق منست آنچه بنزدیک تو زشت است }
- ✓ 37. اسپ نازی شده مجروح بزیر پالان : طوق زرین همه در گردن خرمی بینم : Fortune favours fools.
- ✓ 38. ابلهی کو روز روشن شمع کافوری نهد } Burning the candle at both ends.
زود باشد کش بشب روغن نباشد در چراغ }
- ✓ 39. استاد و معلم چو بود کم آزار : خرسک با زنده کودکان در بازار : When the cat is away the mice play.
- ✓ 40. از مرغ بد کنده به پترو پال (که) : A cursed cur must be tied short.

ب

- ✓ 1. بزرگی بعقل است نه بسال : Wisdom alone is age.
- ✓ 2. به آب نا رسیده موزه کشیده : To count chickens ere they are hatched.
3. بدوزد شوره دیده بوشمند : Avarice blinds our eyes.

4. به غمخوارگی جز سرانگشت من : نثار د کسی در جهان پشت من
The plough goes not well, if the plough man holds it not.

5. بخر خفته جو نمیرسد : The sleeping fox catches no poultry.

6. بعزت برانکس فروتر نشست : بخواری نیفتد ز بالا به پست
Sit in your place and none will make you rise.

7. بکوشش توان دجله را پیش بست : نشاید زبان بد اندیش بست
The world is bound to no man.

8. بگل چشمه خور نشاید نهفت : Spit against the heaven, it will fall
back in the face.

9. به آب رفته تشنه آمدن : To put up with thirst near a fountain.

10. به شهر خویش هر کس شهریار است : Every cock is proud on his
own dunghill.

11. باد آورده را باد برد : Ill-gotten, ill-spent.

12. با تانی گشت موجود از خدا : تا به شش روز این زمین و چرخها
Rome was not built in a day.

13. بروزگار سلامت سلاح جنگ بساز : If you wish for peace prepare for war.

14. برات عاشقان بر شاخ آهو : The lion's skin is not cheap.

15. بر زبان الله و در دل گاو و خر : ایچنین الله کی دارد اثر :
his tongue, devil in his heart.

16. بود همیشه با همیشه دشمن : Two of a trade seldom agree.

17. بیک گزد و فاخته or بیک تیر و نشانم : Kill two birds with one stone.

18. بسیار گوی بیهوده کوی باشد : Gossiping and lying go hand in hand.

19. به آب و رنگ و خال و خط چه حاجت روی زیبا را : Beauty
unadorned is adorned the most. Fair faces need no paint.

20. بقال بیدار پله وزن میکند : If the brain sows not corn, it plants
thistles.

21. بچه بط اگر چه دینه بود : آب دریاش تا به سینه بود
A chip of the old block.

22. بیک کرشمه دو کار : To make two friends with one gift.

23. به اندازه گلیم یا دز از کن : Stretch your legs according to your
coverlet.

- ✓ 24. بر سنگ غلطان نروید نبات : A rolling stone gathers no moss.
- ✓ 25. بعد از مردن سهراب نوش دارو : After death the doctor.
- ✓ 26. که خرننگ جان بمنزل برد : The battle is not always to the strong.
- ✓ 27. با ماه نشین که ماه شوی بادیگ نشین که سیاه شوی : The collier and his money are both black.
- ✓ 28. بد افتمی چاه مکن که بد افتمی : Evil to him, who evil thinks.
- ✓ 29. بیک دست دو خربزه نتوان گرفت : You cannot whistle and drink at the same time.
30. بوسستان بی سر خرنمیشود : Every light has its shadow. Every path has a puddle.

پ

- ✓ 31. پا از اندازه بیرون نباید گذاشت : The shoemaker should not go beyond his last.
- ✓ 32. پیش او قند و قروت بیک نرخ است : All is fish that comes to his net.
- ✓ 33. پیش ناظم نائراست و پیش ناظم پدش هردو هیچست و پیش هیچ هردو : Jack of all trades, but master of none.
- ✓ 34. پیر شو بیا موز : It is never too late to learn.
- ✓ 35. پا ترکیده درد پا ترکیده رامی داند : Whose foot has the chilblain, feels the pain: The wearer knows where the shoe pinches.
- ✓ 36. پشم چو پر شد بزند پیل را : Many dogs soon eat up a horse.

ت

1. تو گوئی بلا نعمتی هست دیگر : که عاقل ز بیمش خدا را پرستد . Affliction is a blessing in disguise.
- ✓ 2. تا تریاق از عراق آورده شود مار گزیده مرده شود : Before the antidote comes, the snake-bitten man dies.
- ✓ 3. نهی پای رفتن به از کفش تنگ : Better to go barefooted than to wear pinching shoes.
- ✓ 4. تا دانه نیفشانی نروید — تا رنج نبری گنج برنداری : No pains, no gains.

√ 5. تو کار زمین را نکو ساختی : He will ill-catch a bird flying, that cannot keep his own in a cage.

6. تیریکم از کمان رفت باز نیاید بهشت : It is useless to weep over spilt milk.

7. تیر تدهیر از سپر تدهیر رد نمیشود : There is no armour against fate.

8. تا کار بزر برمی آید جان در خطر افکندن نشاید : Never draw your dirk when a dunt will do.

√ 9. تندرستانرا نباشد درد ریش : He jests at scars that never felt a wound.

√ 10. تدر شکم دم بدم تاقتن : After Christmas comes the Lent.

11. تکبر عزازیل را خوار کرد : Pride goes before destruction.

12. توانا بود هر که دانا بود : Knowledge is power.

13. تا نباشد چیزکی مردم نگویند چیزها : No smoke without fire.

14. تو نیکی میکنی و در دجله انداز : که ایوب در بدابانت دهد باز : Virtue will have its reward at last.

ج

√ 1. جائیکم عقاب پیر بریزد : از پشت لاغری چه خیزد : What can a dwarf do when Hercules fails.

2. جای گل گل باش و جای خار خار : Like fish, like knife.

3. جاهاں بجائی روند که عاقلان ازان بپرهیزند : Fools rush in where angels fear to tread.

4. جوی زر بهتر از هفتاد من زور : Money makes the mare go.

5. جور اسقاد بر که مهر بدر : Spare the rod and spoil the child.

6. جریده رو که گذرگاه عافیت تنگ است : The pass to happiness is narrow.

چ

1. چراغی که در خانه رواست در مسجد حرام : Near is my petticoat, but nearer is my smock. Clarity begins at home.

2. چون زبان شیوه مشن ورزد : چه عیب جان زبیم اگر نرزد :

Let not your tongue cut your throat.

3. چون از قومی یکی بیدانشی کرد : نه که را منزلت ماند نه مه را

One scabbed sheep infects the whole flock.

4. چون قضا بیرون کند از چرخ سر : عاقلان گردند جمله کورو کر

Adversity deprives men of their reason.

5. چوب تر را چنانکه خوابی پیچ : نشود خشک جز به آتش راست

Best to bend while it is a twig.

6. چوب خدا ندارد صدا : God stays long, but strikes at last.

7. چاه کن را چاه در پیش : Evil to him, who evil thinks.

8. چوب نرم را کرم میخورد : The willing horse is worked to death.

9. چو دشمن خراشیدی ایمن مباحش : Do not throw stones at your neighbours, if your own windows are of glass.

10. چشم تنگ دنیا دار را : یا قناعت پر کند یا خاک گور

Ambition knows no gorge but the grave.

11. چو بیشه تهی شد ز شیرو پلنگ : دران جای بگرفت روباه لنگ

Foxes rule when lions die.

12. چو شصت آمد نشست آمد بدیوار : Old age is second childhood.

13. چو اجل آمد طبیب ابله شود : Death defies the doctor.

14. چراغ پای خود را نمی بیند : It is dark under the lamp.

15. چو دستی نشاید گزیدن به بوس : Kiss the hand that you cannot cut off.

16. چون توانستم ندانستم چه سود : چونکه دانستم توانستم نبود

The mill cannot grind with the water that is past.

17. چو میدان فراخت گوئی بزن : Strike the iron, when it is hot,

Make hay, when the sun shines.

ت

1. حاجت مشاطه نیست روی دلارام را : Beauty unadorned is adorned the most. Fair faces need no paint.

2. حقا که با عقیوبت دوزخ برابر است : رفتن بپایمردی همسایه به بهشت

Borrowed garments never fit well.

3. حاجی حاجی را بیکه می بیند : He comes when he wants something.
 ✓ 4. حب الوطن از ملک سلیمان خوشتر : East, west, home is best.
 ✓ 5. حکیمی که دارد خودش زرد روی : . ازو داروی سرخرنگی معجوبی
 Physician, heal thyself.

خ

1. خدا پانچ انگشت یکسان نکرد : Every shoe fits not every foot.
 ✓ 2. خوارجل اغنی بیوشد خراست : An ass is an ass though ~~clad~~ clad in silk and scarlet.
 ✓ 3. خورتین اگر بیکه رود : . چون بیاید بنور خراباشد : If an ass goes a travelling, he will not come home a horse.
 ✓ 4. خرج گواز کیسه مهمان بود : . حاتم طائی شدن آمدن بود : Cocks make free of horses' corn. To cry wile at other man's cost.
 ✓ 5. خورچه داد قدر خوی نیت : What should a cow do with a nutmeg.
 6. خوس در کوه بوغنی مینا است : A figure among ciphers.
 7. خوابی نشوی رسوا بهرنگ جماعت باش : In Rome do as the Romans do.
 8. خرمی ر' بود در قفا' خوشی : No joy without an alloy.
 9. خرائرا کسی در عروسی نشوند : . بگر آفریمان که آب و پنیرم نمند : An ass is always imposed upon.
 10. خر که جو دیده لا' نمیشورد : You cannot see green cheese, but your teeth must water.
 11. خوی بد در طبعنی که نشست : . نه رود جز بوقت مرغی از دست : What is bred in the bone, will come out in the flesh.
 12. خر خالی بوغ میبکند : An ass unladen goes at a gallop.

د

- ✓ 1. دنیا پس مرغی ما چه دنیا چه مرغ : After me will come the deluge.
 ✓ 2. دو پانزده یک می : Six of one are half a dozen of the other.
 3. دهن در قفان است دایم وای : . چه حامل چو اندر میان بیج نیست : The noisiest drum has nothing in it but air.

- ✓ 4. دامن پاکرا با دامن آلوده بزدند پاک هم پاید شود. Evil communications corrupt good manners.
- ✓ 5. دلارام در بر دلارام جوی. لب از تشنگی خشک بر طرف جوی. The butcher looked for his knife, when he had it in his mouth.
- ✓ 6. درخت وقت برهنه است و وقت پوشیده. Every sorrow has its twin joy.
- ✓ 7. در خرمی برسرائی به بند. که بانگ زن از وی بر آید. It is a bad house where the hen crows more than the cock.
- ✓ 8. دزد دزد را می شناسد. Set a thief to catch a thief.
- ✓ 9. درختیکه اکنون گرفتست پای. بنیروی مردی بر آید ز جای. } A stitch in time saves nine.
و گر همچنان روزگاری هلی. بگردونش از بیخ برنگسلی.
- ✓ 10. دشمن دانا به از نادان دوست. A sensible foe is preferable to a foolish friend.
- ✓ 11. دو مرغ جنگ کنند فایده به تیر انداز. Two dogs strive for a bone, and the third runs away with it.
- ✓ 12. دست تنگ و روی قرش. A wrinkled purse, a wrinkled face.
- ✓ 13. دیوانرا خدا خوش نمی آید. He that does ill, hates light.
14. دهن سگ بلقمه دوخته به. A sop to cerberus.
- ✓ 15. داشته آید بکار گرچه بود زهر مار. A store is no sore.
- ✓ 16. در خانه مور شب نم طوفان است. Tempest in the teapot.
- ✓ 17. دو پادشاه در اقلیمی نگنجند. Two heads in one cap; two wives in one house.
- ✓ 18. دیر شد زیر شد. Delay is dangerous.
19. در کار خیر حاجت هیچ استخاره نیست. A good work needs no prognostics.
- ✓ 20. دیوار هم گوش دارد. Walls have ears.
- ✓ 21. دوست آن باشد که گیرد دست دوست. در پریشان حالی و در ماندگی. A friend in need is a friend indeed.
22. دلا خو کن به بدنهائی که از تنها بالا خیزد. The pass to happiness is narrow.

23. دشمن چه کند چو مهربان باشد دوست : If God be with us, who shall be against us?

24. در میان چار دویا تخته بندم کوده : باز میگوئی که دامن تو ممکن بهشیار باش

He who would catch fish must not mind getting wet.

25. دو دل یکشود بشکند کوه را : Union is strength.

26. دیر گیر سخت گیر — دیر آید درست آید : Be slow but sure.

27. دل نخواستم عذر بسیار : Nothing is easy to the unwilling.

ر

1. رحم خوبست اگر در دل کافر باشد : The quality of mercy is not trained ; it blesses him that gives, and him that takes.

2. روستائی را که روی دادی بوی دامادی آمد : Give him an inch, and he will take an ell.

3. راستی موجب رضای خداست : Honesty is the best policy. Truth is God's daughter.

4. رنگریز به ریش خود در مانده : Physician, heal thyself.

ز

1. زن خوب فرمانبر پارسا : کزد مرد درویش را بادشاه : A virtuous woman is a crown to her husband.

2. زن بد در سرای مرد نکو : همدین عالمست دوزخ او : It is a bad house where the hen crows more than the cock.

3. زبان بستم بهتر کم گویا بشر : Speak not rather than speak ill.

4. زیره بکرمان بردن : To carry coals to Newcastle.

5. زبان خلق نقاره خداست : The voice of the people is the voice of God.

6. زنا پاک زاده مداوید امید : کم زنگی به شستن نکرد سفید : You cannot wash the black-a-moor white.

7. زر سفید برای روز سیاه است : Put by for a rainy day.

8. زور بشر تمیرسد ده به پالانش : Since he cannot be revenged on the ass, he falls upon the pack saddle.

س

- ✓ 1. I must be cruel only to be kind. : ستم بر ستم پیشه عدل است و داد.
- ✓ 2. Diamond cuts diamond. : سنگ سنگ را میشکند.
- ✓ 3. Kiss the hand that you cannot cut off. : سنگی را که نتوان برداشت باید بوسید و گذاشت.
- ✓ 4. Coming events cast their shadows before. : سالی که نکو است از بهارش پیداست.
5. Tit for tat. : سخت زنی سخت خوری.
6. That fish will soon be caught that nibbles at every bait. : سگی را گر کلوخی بر سر آید. : زشادی بر جهد کین استخوان است.
- ✓ 7. I talk of chalk, you talk of cheese. : (من) سوال از آسمان میکنم او جواب از ریمان.
8. Every cock is proud on his own dunghill. : سنگ بجای خود سنگین است.
- ✓ 9. A gambler and a swindler are near neighbours. : سگ زرد برادرشغال.
- ✓ 10. The fox praiseth the meat out of the crow's mouth. : سلام روستائی بیطمع نیست.
- ✓ 11. Out of sight, out of mind. : سگ حضور به از بوادر دور.
12. Cattle do not die from crow's cursing. : سنگ بد اصل کجا قیمت گوهر شکند.
13. The grapes are sour. Honest as the cat, when the meat is out of reach. : سرگاو عصار از آن در که است. : که از کنجدش ریمان کونه است.
- ✓ 14. A cursed cur must be tied short. : ستور لکد زن گرانبار به.

ش

- ✓ 1. Hearing is not believing. : شنیده کی بود مانند دیده.
2. All cats are grey in the dark. : شب خرگوه طاوس می نماید : شب گربه سمور می نماید.
3. Ambition knows no gorge but the grave. : برو اندرونی بدست آر پاک. : شکم پر نخواست شد الا بخاک.
- ✓ 4. A cat always dreams of mice. : شتر در خواب بیند پنبه دانه.

- ✓ 3. عاقل را اشارت بس است : A word is enough to the wise.
 ✓ 4. عاقبت گرگزاده گرگ شود : گرچه با آدمي بزرگ شود
 Sweet water cannot flow from a foul spring.
 ✓ 5. علاج واقع پيش از وقوع بايد کرد : Take time by the forelock.

غ

- ✓ 1. غم فردا نشايد خوردن امروز : The morrow will take care of itself.
 ✓ 2. غريق بهر حشيش متهنگ است : A drowning man catches at a straw.
hopeful hay

ف

- ✓ 1. فرزند اگر عيب ناک است پيش پدرش از عيب پاى است : Every man thinks his own geese swans.
 ✓ 2. فربهي شي ديگر و آماس چيزي ديگر : All is not butter, that comes from the cow.
swell
 ✓ 3. فتنه خوابيده را بيدار مکن : Wake not sleeping dogs. Do not rip up old sores.

ق

- ✓ 1. قناعت توانگر کند مرد را : Contentment is happiness.
 ✓ 2. قايله چون دو شود سربچه کج شود : Too many cooks spoil the broth.
 3. قيامت گرچه دير آيد مي آيد : Misfortune will come at last.
 ✓ 4. قدر عافيت کسي دانه که بمصيبتني گرفتار آيد.
 "To appreciate heaven well;

It's good for a man to have some fifteen minutes of hell."

- ✓ 5. قاضي بر شوت راضي : Gifts break rocks.
 6. قلم بد است و مرکب بد است و کاغذ بد : گناه هر سه چه باشد چو دست
 A bad workman quarrels with his tools.

ک

- ✓ 1. که آيد پيش ميخورد بيش : First come, first served.
 2. کلاغ زيرک بهر دو پا بدام مي افتد : Positive men are most often in error.
 ✓ 3. کلال هميشه بکاسه شکسته آب مخورد : To the potter a broken vessel.
potter
 4. کتم سنگ از جاي بيچاي شود سخن ما بيچاي نه شود : Hard with hard never makes a good wall.

{ (1) کار بوزینه نیست تجاری
(2) کلاغی تگ کبک را گوش کر
تگ خوبشتن را فراموش کر } All cannot go to Corinth.

6. کوه کندن و گاه بر آوردن : Much cry and little wool.

7. که آهن به آهن توان کرد نرم : One nail drives out another.

8. کس نگوید که دوغ من قریش است : No one cries stinking fish.

9. کند همجنس با همجنس پرواز : Birds of a feather flock together.

10. کارها بصر بر آید و مستعجل بسر در آید : Haste makes waste, waste makes want. Hasty climbers have sudden falls.

11. کفش اگر زرین بود بر سر نمی باید نهاد : Keep the mean at an arm's length.

12. کوه بکوه نمیرسد آدم به آدم میرسد : Friends may meet, but mountains never greet.

13. کار نیکو کردن از بر کردن است : Practice makes a man perfect.

14. کلوخ انداز را پاداش سنگ است : Every fox must pay his own kin to the flayer.

{ 15. که گفت بیوه زن از عیوه میکند پر پز
دروغ گفت که دستش نمیرسد به ثمار } The grapes are sour. Fie upon hens.

16. کرده خویش می آید پیش : As I brew, so must I drink. As you sow, so you shall reap.

17. کلمه پز برخاست و سنگ بجایش نشست : The unworthy succeeding the worthy.

18. کدو سر بزرگ است و بیمغز نیز : Great head and little brains.

19. کوه هر چند بلند است به سرور دارد : Where there is a will, there is a way.

20. کج بدار و مرغ : He, who would catch fish, must not mind getting wet.

21. که آش تمام شد قاش را چه کنیم : When the cow is old, she is soon sold. The dinner ended, we value no more the spoon.

22. کوفته را نان نهی کوفته است : Hunger is the best sauce.

گ

1. Justice is blind. (که) گوگرد را پاسبان گشت آتش.
- ✓ 2. Health is wealth. (که) گنج بیقیاس است نذرستی.
- ✓ 3. To nip in the bud. گربه را سر حجله باید کشت.
- ✓ 4. A sparrow in the hand is better than a goose on the wing. گنجشک در دست به که باز در هوا.
5. God has mercy on him who begs for the beggar. گدا بگدا رحمت خدا.
- ✓ 6. The wheels creak, but the oxen never utter a single sound. گاوان نمی نالد و گونی می نالد.
- ✓ 7. God gives short horns to a mischievous ox. گربه مسکین اگر پر داشتی. ∴ تخم گنجشک از جهان برداشتی.
- ✓ 8. Store is no sore. گنج رنج نباشد.
- ✓ 9. A cat always dreams of mice. گربه شب بختواب بیند دانه.
- ✓ 10. The oxen transgress, the master pays the mulct. گناه کننده گاوان رئیس دهه تاوان.

ل

- ✓ To carry leaves to the wood. لقمان حکیم را حکمت آموختن.

م

1. He sells the skin before the bear is killed. مسجد درست نشده کور عصایش را زد.
2. When a man's house burns, it is not good playing at chess. مرغ خر بود سگ را عروسی.
- ✓ 3. A constant guest is never welcome. مهمان عزیز است مگر تا سه روز. ماهی و میهمان در سه روز.
- ✓ 4. Time allays human grief. منجم چو گوید که فردا گران است. ∴ مترس از بلایش که شب در میانست.
- ✓ 5. Dust thou art, and to dust thou returnest. ما چو از خاکیم مارا خاک می باید شدن.
6. Nothing emboldens sin so much as mercy. مگو شاید این مار کشتن بچوب. ∴ چو سر زیر سنگ تو دارد بکوب.

7. *مد را خرد را برادر بود* : Wisdom has its twin civility.
- ✓ 8. *مستی و راستی* : When the wine goes in, the truth comes out.
- ✓ 9. *میان دو سنگ آرد شد* : Between two fires.
10. *من در اندیشه که چون بر سر او سایه کنم* } I wish him well, to
 { *او در آن غم که چه سان بر کدم از بنیاد* } wish him ill.
- ✓ 11. *مسکین خرک آرزوی دم کرد* } Many go for wood and come home
 { *تا بآله دم در گوش کم کرد* } shorn. The camel going to
 { *شاه کوران* } lost his ears.
- ✓ 12. *مست را چه باید گشت* : Look not a gift horse in the mouth.
- ✓ 13. *مستی نمونۀ خروار* : You may know by a handful the whole sack. Every bird is known by its feathers.
- ✓ 14. *مشک آنست که خود ببوید نه که عطار بگوید* : Good wine needs no bush.
- ✓ 15. *مروارید پیش گاو ریختن* : Throwing pearls before swine.
- ✓ 16. *موس برگز نشواید رفت از دکان حلوائی* : Warts haunt the honey pot.
- ✓ 17. *مورچنان را چو بود آفتاق* : شیرزیان را بدرانند پوست
 Many hounds may soon worry a hare.
18. *موش به انبان نمیگارد انبان بموش میکاود* : Faults are thick, when love is thin.
- ✓ 19. *مکن بد که بد بینی از روزگار* : They hurt themselves, that wrong others.
20. *ماتل و دل* : Much in little (*Multum in parvo*).
21. *میراث خرس بگفتار میروند* : The hyena inherits the bear.
- ✓ 22. *مور همان به که نباشد پرش* : God gives short horns to a mischievous ox.
- ✓ 23. *مصیبت که رونماید یک یک نمی آید* : When sorrows come, they come not single.
- ✓ 24. *مار گزیده از ریسمان رنگین میترسد* : A burnt child dreads the fire. Whom a serpent has bitten, a lizard alarms.
- ✓ 25. *مردۀ بزیر سنگ اندر* : به که زنده بزیر زنگ اندر
 Death is better than life spent in shame.

ن

1. نه هر بار خرماتوان خورد و برد } The battle is not always
لت انبان بد عاقبت خورد و مرد } to the strong.
- ✓ 2. فروتن بود هوشمند گزین } The boughs, that bear most,
نهد شاخ پر میوه سر بر زمین } hang lowest.
- ✓ 3. نام رستم به از رستم : His name is better than himself.
4. نکو نأر ولا عأر که مردن به زبذنامی : Death is better than life spent
in shame.
5. نیش عقرب نه از پی کین است } The dog shall return to
مقتضای طبیعتش اینست } his vomit.
- ✓ 6. ✓ نه هر که بصورت نیکوست سیرت زیبا دروست : All that glitters is
not gold.
7. نوشته بهاند سیاه بر سفید } The written letter remains.
نویسنده را نیست فردا امید }
- ✓ 8. ✓ نوکرنو آهو بدو : A new broom sweeps clean.
- ✓ 9. ✓ نام سگ گیری چوب بدست گیری : Speak of the devil and he will
appear.
- ✓ 10. ✓ گنده کند به سگ دهد نه خود خورد نه کسی را دهد : He is a dog in
the manger.
- ✓ 11. نام کلان و ده ویران : Great indeed, but little worth.
12. نیم نان و راحت جان : measure is treasure.
13. نکوئی بآبدان کردن چنان است } He hurts the good, who spares
که بد کردن بجای نیک مردان } the bad.
14. نقدی ز هزار نسیم خوشتر باشد : He gives twice, who gives in a
trice.
- ✓ 15. نکو گفت لقمان که نا زیستن } Death is better than life spent
به از سالها در خطا زیستن } in shame.
16. ناکس بتقریب نشود ای حکیم کس : Learning makes a good man
better, and an ill man worse.

17. نیکبشت آنکه خورد و گشت بد بشت آنکه مرد و هشت : He, that hoards up his riches and lives poorly, is like an ass, that carries gold and eats thistles.

√ 18. نیم حکیم و قتل عام } A little learning is a dangerous thing;
نیم مگ خطر ایمان } Drink deep or taste not the Pierean spring.

و

√ 1. وعدهٔ پل صراط : When two Sundays meet, i.e., never. When Calais and Dover meet.

2. وقت را غنیمت دان آنقدر که بتوانی : Make the most of your time.

√ 3. نشورد شیر نیم خوردهٔ سگ : The lion does not eat the dog's leavings.

ز

1. هر که بیهوده گردن افرازد } Oaks may fall, when reeds may brave
خویشتن را بگردن اندازد } storm.

2. هر خری که باشد پالان اوئیم : All lay load on the willing horse.

√ 3. هر آن طفل کو چور آموزگار } Spare the rod and spoil the child.
نه بیند جفا بیند از روزگار }

4. هر که از مرغ میترسد از زن نمیکارد : Faint heart never won a fair lady.

√ 5. هر که باد در سردارد صر بر باد دارد : Pride goes before destruction.

√ 6. هر که بابدان نشیند نیکوئی نه بیند : A man is known by the company he keeps.

√ 7. هر که شیرینی فروشد مشتری بروی بجوشد : Where honey is, there will be bees.

√ 8. هر چه بر خود نه پسندی بر دیگران میسند : Do as you would be done by.

√ 9. هر آنکس که دندان دهد نان دهد : Who gives mouth, gives meat.

√ 10. هر صری و سودائی : Many men, many minds.

√ 11. هراری یا بازاری : He will be a Caesar or nobody.

√ 12. هر چه بادا باد ما گشتی در آب انداختیم : Let come what may.

√ 13. هر چه زود بر آید دیر نپاید : The more haste the worse speed.

√ 14. هر کس پنج روز نوبت اوست : Every dog has his day.

- ✓ 15. ^{کمال} Every mother thinks her own children the prettiest.
16. Fair is not fair, but that which pleases.
- ✓ 17. } Man proposes, God disposes.
هر چه مردم گوید تو برهم زدی
چه قوت کند با خدای خودی
هر چه خواهد حاکم مطلق همان خواهد شدن
- ✓ 18. No joy without an alloy. *Belaad.*
- ✓ 19. Mercy but murders pardoning those that kill.
- ✓ 20. Might is right.
- ✓ 21. Every sore has its salve.
- ✓ 22. Everything is good in its season.
- ✓ 23. Gifts break rocks.

پی

- ✓ 1. دانه انگور و صد زنبور : Where every hand fleeceth, the sheep goes naked.
2. یک لقمه صباخی به از مرغ و ماهی : He gives twice, who gives in a trice.
- ✓ 3. یک تند رستی هزار نعمت ✓ : Good health is above wealth.
4. یاتن رمد بجانان یا جان زتن بر } Sink or swim. He will be a
آید یا تخت یا تخته } Caesar or nobody.
- ✓ 5. یار در خانه و من گرد جهان میگردم } The sea complains it wants
آب در کوزه و من تشنه لبان میگردم } water.
6. یکی پیش دیوار غیبت بسی ✓ } Walls have ears.
بود کن پش گوشت دارد کسی }

اصطلاحات فارسی

PERSIAN IDIOMS.

There are three important verbs beginning with alef, آوردن, افتادن or افتاد کردن and اندیشیدن or اندیشه کردن, that have got idiomatic uses besides their own ordinary meanings:—

1. آوردن: To relate; as, در پیش میگذشت: آوردن.
2. (1) افتاد: To happen. (2) افتاد کردن: To agree, as climate, food, etc.; as, سلطانرا زر بیايد و باشد که سر برود (1) برای پشاور بمن افتاد نکرده طبیعت من علیل شد و دوائیکم طبیب فرموده بود نیز افتاد نکرد ناچار به حیدرآباد باز رفتم (2)
3. اندیشیدن or اندیشه کردن: To fear; as, باز از شهادت اعدا می اندیشم که بطعن در تقای من بشنوده

غواصی گرانده کند کام نهنگ .: هرگز نکند در گرانهای به چنگ

4. افتادن: To fall down, to be destroyed; as, ای شاه این چه کاریست که بر دست گرفته نزدیک شد که دولت از پای در آید—آن عالیه در سواری خیلی جلد و تند میروند چنانچه مید مائبان بودار ایشان از پا در افتاد—رام بر زمین بفرمان پادشاه روی بنوشزاد کرد دران کارزار شاهزاده به تیری از پای در آمد

5. To pull down; to kill; to destroy; as,

لهر اسپ مردان خانواد زال را که بپادشاهی او تن در نداده بودند از پای در آورد

دزد قریب بر کشید که ای ناجوان مرد بی باک دست خود را نگه دار که جهانی را از پای در خواهی آورد—کار گذاران دولت بیهی بر تانیه قلعه کهنه را که در شهر بمبئی بود از پا در آورده شاه را بی ساختند

6. To be feasible; to be done or performed; as,—از دست کسی بر آمدن (از دست برخاستن) چه بر خیزد از دست و کردار من .: مگر دست لطف شود یار من چگونه سر ز خجالت بر آورم بر دوست .: که خدمتی بسزا بر نیامد از دستم

٧٦. To awake (verb intransitive); as, از خواب در آمدن.

پادشاه از بیدیت این سخنها از خواب در آمد — شبی نوشیروان در خواب دیده که خوکی جام بادۀ ویرا گرفته بنوشید و بن تخت نشست نوشیروان چون از خواب در آمد از دانشوران تعبیر آن پرسید

٧٨. To rebuild, to renew, to refresh; as, از سر گرفتن; از سر بر آوردن.

پار سال خانۀ کهنۀ خود را از پا در آورده آنرا باز از سر بر آورد — آن شمع سرگرفته دگر چهره بر افروخت. و آن پیر سالخورده جوانی ز سرگرفت

٧٩. To forgive, to pardon; as, از سرچیزی در گذشتن.

پادشاه را رحمت آمد و از سر جرم او در گذشت

٧١٠. To put to shame; to insult; to disgrace; as, آب کسی ریختن: آب کسی بودن.

به دست کرم آب دریا ببرد — پنجم پیشم — وری را سفر مناسب است که بسعی بازو کفافی حاصل کند تا آبرو از بهر لقمه ریخته نگردد — نمی بینم از خاک کویش گریز. به بیداد گو آبرویم مریز

٧١١. To punish; as, ادب کردن (ادب فرمودن).

تو خود را چو کودک ادب کن بچوب. بگزر گران مغز مردم مکوب

هرگاه از فرمان من تجاوز نموده سرکشی آغاز کند بهمین عصا که

بدمست دارم ادبش فرمایم

١٢. To teach manners; to learn manners; as, ادب آموختن.

ادب آموز زان ادیب که او. ادب از حضرت خدا آموخت

فی الجمله پسر را بنزاز و نعمت بر آوردند و استاد ادیب را بتقریب او نصب

کردند تا آداب خدمت ملوکش در آموختند

١٣. To weep; as, آب در دیده گردانیدن.

سلطانرا دل ازین سخن بهم بر آمد و آب در دیده گردانید

٧١٤. To catch fire; as, آتش گرفت. آخروجهاز دولت فوانسه آتش گرفت

و جهاز جنگی دولت برتانیام از آن کناره گرفت

١٥. To set fire to; as, آتش زدن. رובה از آتش خارکشی هیزم سوزان

ربوده خواست که بدان درخت آتش زند — چون اندر نیستانش آتش زد

ز شیوان به پرهیز اگر بخردی

16. درس را شکوطی وار از بو ممکن : To learn by heart; as,
 17. این افسرده کوفتن. To strive in vain; as,
 این افسرده میگوید که جهد . با قضای آسمانی میکند
 ✓ 18. بادشاه فرمود تا آن : To forget oneself; to faint; as,
 دزد رازیر چوب انداختند از بسکه چوب خورد نزدیک از خود برفت چون
 بشود باز آمده گناهارا اقرار کرد
 ✓ 19. جمشید از مردمان : To break one's promise; as,
 پیمان خواست که پیرامن گناه نگردند مردم چندی بر سر پیمان خود
 بودند سرانجام از سر پیمان رفته بگناہکاری کوشیدند
 20. سواری از در در آمد و : To be captured in war; as,
 بشارت داد که فلان قلمه را بدولت خداوندی گشادیم و دشمنان اسیر آمده
 21. به یغمان ملک آستین برفشاند : To give up; as,
 22. بعد از وصیت در اندک زمان : To die; as,
 بادشاه از جهان انتقال کرد اتفاقاً اول کسی که از در شهر در آمده گدائی بود
 که در همه عمر لقمه اندوختی و رقه بر رقه دوختی
 23. نوک قلم من از کار افتاد : To become useless; as,
 یکی دیگر بیار که به برادر خود خط بنویسم
 24. اگر بجای شما شغلی معین شود که موجب جمعیت خاطر باشد بقیه : To discharge one's duty, to fulfil, as a pro-
 mise; as,
 عمر از عهده شکر آن بیرون آمدن نتوانم—ایشان از عهده حق من بیرون آمده اند
 25. پادشاه ترکان دشمن کهن ما : To remove;
 است پس باید هرچه داریم در این کار گذاریم تا این دشمن بزرگ را از
 پیش برداریم—اشک پور دارا بهمدستی شهیاران دیگر استهن سردار سکندر
 را از پیش برداشته ایرانرا از یونانیان تهی کرد—پندویم و بستام بهد این آمده
 بزره کمان هرگز را از میان برداشتند—یزدان برای گوشمال مردم جمشید
 نیکو کار را از میان ایشان برد—درین باب میان طوس و گودرز منازعتی
 واقع شد کاوس گفت تا نزاع از میان برداشته شود هر دو را بجنگ دیوان
 میفرستم

26. ✓ *آویختن در کسی* : To adhere to one; as,
از لایمان نیره دل بگیریز. در کریمان پای جان آویز
27. ✓ *انصاف دادن* : To tell the truth; as, من اورا به
همت و جوانمردی بیش از خود دیدم
28. ✓ *انگشت نمای شدن* : To be famous; as, و
مردانگی انگشت نمای جهان شده بود
29. ✓ *از یاد بودن* : To forget; as, و مالیکم
داری همراهان مفلس را از یاد میبری—دو چیز است که از یاد باید برد
نیکمی که به کسی کنی و بدی که کسی بتو کند—مردمان با دادرسی کیقباد
دادگری منوچهر را از یاد بردند
30. ✓ *از یاد رفتن* : To be forgotten; as,
گوئی برفت حافظ از یاد شاه منصور. یارب بیادش آور درویش پروریدن
31. ✓ *از دست شدن (از دست رفتن)* : To lose, to give up :
از دست دادن : to be lost; as,
دور جوانی بشد از دست من. آه و دریغ آن زمن دلفروز
یکی را از ملوک عرب حدیث لیلی و سجنون و شورش حال وی بگفتند که
با کمال فضل و بلاغت سر در بیابان نهاده است و زمام اختیار از دست داده—
در درد بماندیم چو از دست دوا رفت—چون شاه نوذر بردباری و گوشه
نشینی پیشه ساخت رفته رفته کشورش از دست رفت
*Follicularia
Palustris*
32. ✓ *آن مرد* : To escape one's memory; as, از خاطر رفتن :
که بخانه در آمد اورا مهمی افتاد و وعده خود و اسماعیل از خاطرش رفت و
بچاره کار خود مشغول شد
33. ✓ *از راه بودن* : To mislead; as, و روش از راه بردی
حالا جزای کردار خود را آماده باش
34. ✓ *از راه افتادن* : To be lost on the way; to be misled;
وقتی در سفر ترکستان از کاروان جدا شده از راه افتادم از گرسنگی,
و تشنگی دل بر هلاک نهادم—آن عشوۀ داد عشق مغزی زره برفت. وان
لطف کزد دوست که دشمن حذر گرفت

باشن بودن — There are three important verbs to be studied with بودن and بودن, that have got idiomatic meanings different from their ordinary meanings:—

1. **بادیدن** از، بوزار دوست آوردن: *To break with one; to quarrel with one.*
دشمنی تمام است. بوزار دوستش و قوم دوستی و دادوستاد بدوستانی
2. **باقیدن**: *To quarrel; to be at variance; to be at odds; to be at loggerheads.*
گفت که در خدمت خواجها خانودا سر می نازد. شخصی را که تو کشتی پر من است بپرو و اش نماند. من او را دوست است چنان خود را بشوهرت باختم. در سب دوانی چو بیا و دادم. پس است از تو داشت
3. **بودن**: *To destroy; to enlame; to plant in a way; to be at variance.*
مردمان من تا بعدی ز پیش من بر روی و گشتن بهر قدر خویش
نورستان گفت که در سر می بودن در که گوسفندی بودن. در جنگ قادسیه
رحم فروغ بودست. بعد و قاضی گشتند و در استر توب نبودند. در وانی
را زمین بودند و دعوت بدوستان بودند. گشتن مگر آن معلوم تو دزد نبود
4. **بودن**: *To drive out; to remove; to be at variance.*
فرمود که چنانچه شود بر کند و او را از ده بدر کند. گفت ای سر خیل محال
از سر بدر کن. بزرگ است تربیت عاقلان در او اثر کند. است و چهل قدیم از
جبهت او بدر برد.
5. **برخاستن**: *To disappear; to be removed; to proceed from; to give up; as,*
ای خداوندان نعمت اگر شمار انصاف بودی و ما را قناعت رسم سوال
از جهان برخاستی. فرق شای و بددگی برخاست. چون قضای نبشتم آمد پیش
استاد از زمینش بدو دست بالای سر برد و بر زمین زد غریب از خلق برخاست.
بودی تو که گر بندد خویشم خوانی. از سر خواجگی کون و مکان برخیزم
6. **بودن**: *To be happy; to enjoy; to reap the fruit of; to come upon; as,*
ای اگر آب زندگی یابد. هرگز از شاخ بید بر
نخوری. این سر بختان از باغ زندگانی بر نشورده است. رفیق که او را مدتی
ندیده بودم در انکای راه امروز با من برخورد. اگر تو را چهار چیز باشد در

گیتی برخوردار خواهی بود (۱) نانیکه از کار خود بدست آری (۲) پایداری در دوستی (۳) راست گوئی (۴) پاکدامنی

آن توانگر بچشم حقارت در فقیه : To despise; as, 7. ✓
نظر کردی و گفتی که من بسلطنت رسیدم و تو همچنان در مسکنت بهمانندی
8. ✓
حالا صحبت مرا برهم مزن و نهال عیش مرا پژمرده مساز — confuse; as, —
هر چه کردم تو برهم زدی .: چه قوت کند باخدای خودی — گریهم برزده
ببینی خط من عیب مکن .: که مرا محنت ایام بهم برزده است — بهم برهم
تا توانی دلی

9. ✓
که آخر ما : To be more than a match for; as, بس آمدن باکسی
نه زین سان مست را نئیم .: که هرده تن بگرگی بس نیائیم

10. ✓
آذر بت تراش چون : To overpower a man; as, برآمدن باکسی
بهجت با پسر بر نیامد بچنگ برخاست

ازان کز تو ترسد بترس ای حکیم .: وگربا چنومد بر آئی بچنگ

11. ✓
قومی که از دست تطاول او : To grow desperate; as, بجان رسیدن
بجان رسیده بودند برایشان گود آمدند و تقویت کردند

12. ✓
12. ✓
حرمت زن به شوهر باز بسته است و عزت فرزند بر پدر

13. ✓
فی الجمله پسر را : To bring up; to plant; to fulfil; as, بر آوردن
بناز و نعمت بر آوردند و استاد ادیب را بر تربیت او نصب کردند — شاخکی
تازه بر آورد صبا بر لب جوی — گارد رویش مستمند بر آر .: که ترانیزگار باشد

14. ✓
14. ✓
فرا مرز را زنده بردار کرد .: تن پیلوارش نگونسار کرد

15. ✓
15. ✓
آنانی را که : To take prisoners (as in war); as, به اسیری بردن
از شمشیر جان بردند بخت النصر به اسیری برد

16. ✓
16. ✓
حکما گفته اند که از قتلون : To be on one's guard; as, بر حذر بودن
طبع پادشاهان بر حذر باید بود که وقتی بسالامی برنهند و گاهی به دشمنی
خلعت دهند

17. برانداختن : To destroy ; as,

برانداختن بیستی که خار آورد .: درختی بپرور که بار آورد

18. برسر آمدن : To be accomplished : to be superior

برسر خوردن : to receive injury ; as,

ازین دوستان خدا بر سر اند .: که از خلق بسیار بر سر خورند — یکی در صنعت کشنی بر سر آمده بود

19. بگذار که بگذارد : Permit or let ; as, تادصرف

بندگان نشینم — بوزینه که حاکم بود گفت باش تا به بینم که این پلۀ ترازواز آن پله سنگین ترمی نماید

20. باز داشتن : To stop, to prevent : To withhold ; as, چهارم

خوش آوازی را سفر مسلم است که به حنجرۀ داودی آب از جریان و مرغ از طیران باز دارد — من باز از تو بر نتوانم گرفت چشم .: گم گرده دل هر آئینه در جستجو بود — هر گاه به بینید که من برای زر چشم از راه راست بپوشم و بداد گری نکوشم مرا از آن باز دارید

21. به پایان رسیدن : To be exhausted ; to run short ; as,

به پایان رسد کیسۀ سیم وزر .: نگرده تهی کیسۀ پیشم ور

✓ 22. به چشم و جان : Most willingly ; as,

گفت در بانم بروب این خاک در گفتم به بچشم .: گفتمش ریزم کجا گفتا بسر گفتم به چشم — وقت گل گوئی که زاهد شو بچشم و جان ولی .: میروم نامشورت باشا بد و ساغر کنم

✓ 23. بر شکستن : To dissolve or to be dismissed (as a meeting) ; as,

نو شیروان بروز نو روز مجلس میداشت دید که یکی از حاضران جام زرین در بغل نهاد بادشاه هیچ نگفت چون مجلس بر شکست آبدار گفت بچشم بیرون نرود

✓ 24. بدست کردن — بچنگ کردن — بدست آوردن — بکف آوردن : To

obtain ; to gain ; to seize ; to arrest ; as,

قوای گر اندیشم کند کام نهنگ .: هرگز نکند در گرانهایم بچنگ ابرو باد و موم و خورشید و فلک در کارانه .: تا توانی بکف آری و بغفلت نشوری بدست آوردن دنیا هنر نیست .: یکی را گرتوانی دل بدست آر

بزرگان. ایران شبی در انجمن چنین اندیشم کردند که تا قباد در جهان است مزدک را نمیتوانیم بدست آورد

✓ 25. ✓ آمدن : To regain consciousness; as, شامگاه چون از خدمت شاه بخانه میرفتم یکبار در اثنای راه سخت بر سرم آمد که تا زمانی بیهوش افتادم چون بخود باز آمدم دیدم که سفالی از سقف خانه بر سرم افتاده بود

✓ 26. ✓ رفتن : To become insensible, فرو رفتن : To be swallowed up and lost (as in grief); as, چون خبر شکست فاحشه به پتر، کبیر رسید تا زمانی بخود فرو رفت — چو ببخود گشت حافظ کی شمارد . . بیک چو ملکت کاوس کی را

✓ 27. ✓ کردن : To raise; as, پس از مرگ پادشاه رنود و اوباش از هر طرف قتل و فساد برپا کردند

✓ 28. ✓ نهادن : To be miserly or niggardly; as, هر که علم شاه به سخا و کرم . . بند نشاید که نه بد بر درم

✓ 29. ✓ گذاشتن : To shelve; as, فیروز رای حقوق میزد و چهره و سام نریمان را بر طاق نسیان گذاشته لشکر بر پنجاب کشید

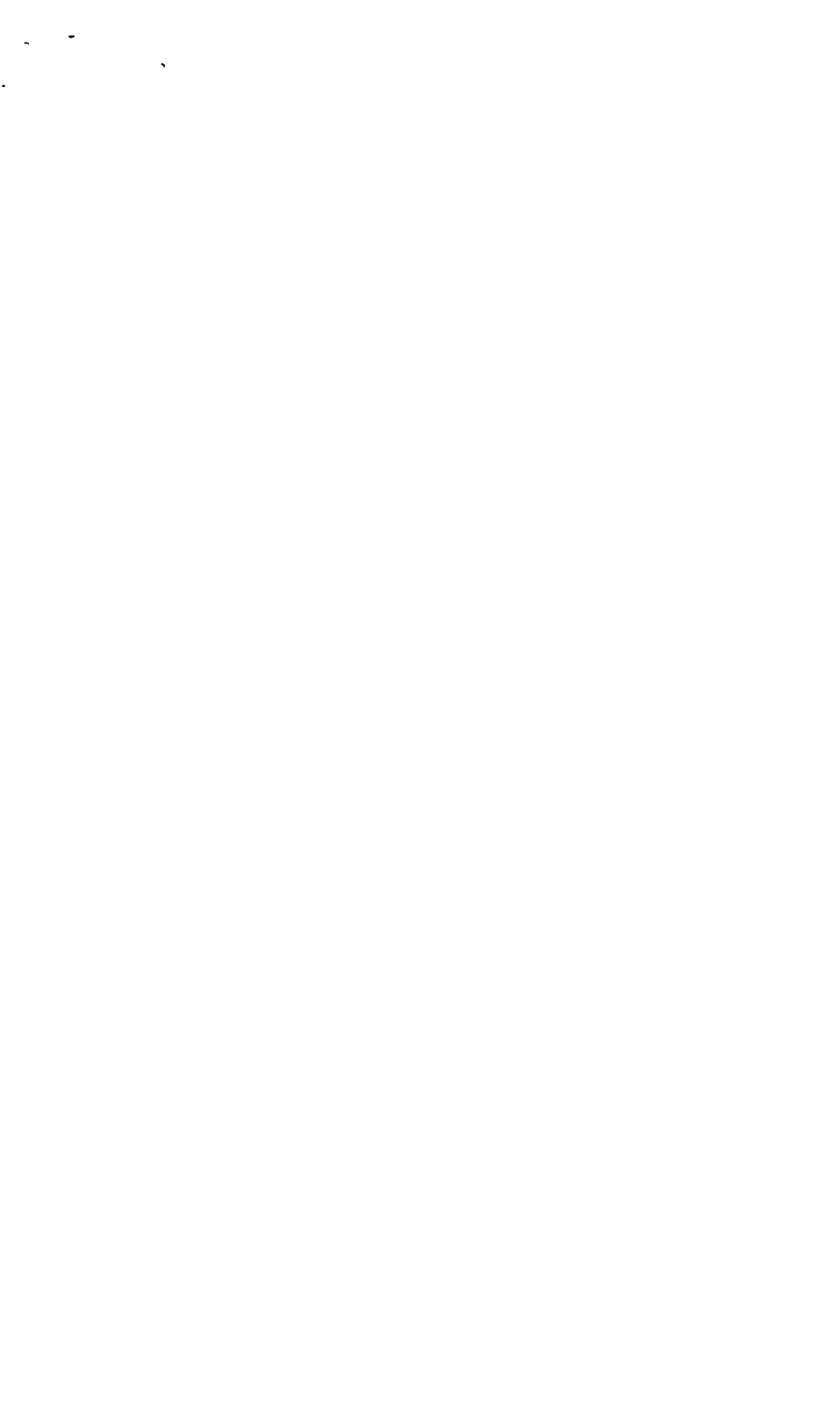
✓ 30. ✓ گذشتن : To come to the mind; to strike; to be remembered; as, بر خاطر گذشتن — بر خاطر رسیدن بخاطر بوم هرگز این ظن نرفت اگر حضرت بادشاه به اظهار آن مشکل عنایت فرماید آنچه بر خاطر شکسته گذرد بموقف عرض خواهد رسید — چون بادشاه شدم بخاطرم رسید که نام خود را تغیر باید داد

✓ 31. ✓ آمدن : To come to an end; to be spent up — این دولت ایام نگرانی بسر آید — عمر آن بود که در غم یاران بسر شود — دیرین امید بسر شد دریغ عمر عزیز . . که آنچه در دلمست از درم فراز آید بر سر آنم که گرز دست بر آید . . دست بکاری زنم که غصه سو آید

✓ 32. ✓ آمدن : To be vexed; as, در حالتی که ملک را پروای او نبود حالش بگفتند ملک بهم بر آمد

✓ 33. ✓ آوردن : To remind; as, شبی همخوابه اسکندر به او یاد بسیاری پیموده تاخت و تاز و کشتار ایرانیانرا در یونان بیاد او آورده بر آتش داد تا استخر را آتش زدند

34. **to desist; as,** باز آمدن از چیزی: **To leave off:** برگشتن از چیزی. تا از کار خود باز آیند و از عادت خود برگردند حاکم شهر تمام مفسدان را گرفته بزدان فرستاد
35. **To be of use; To use; to employ; as,** بکار آمدن: بکار بردن: بکار آمده آنها که برداشتنه: نه گرد آوریدند و بگذاشتند — ضحاک هر روز دو تن را جان میگرفت و مغز ایشانرا بداروی رنج خود بکار میبرد — چون رهام گودرز نمیتوانست که بر کشور مصر دست یابد این نیرنگ را بکار بود
36. **To relate; as,** گفت ای جلاد قدری عبرت کن که: باز نمودن (باز گفتن) من پیش حاکم بدایم و صورت حال باز نمایم
37. **To complete; to succeed (intransitive); to pass one's time; as,** بسر بردن: بجای بهرام میشوایم شما را به دهلی برای مهمی بفرستم تا زود آنرا بسر برده باز بیایید — پادشاه جوانرا ملامت کرد که با پرورنده خویش دعوی مقاومت کردی و بسر نبردی — آنکه بی او بسر نشاید برد: گر چغائی کند ببايد برد
38. **To be oppressed; to be reduced to straits; to be weary of; as,** به تنگ آمدن: در شهر حلب زنود بسیار شدند و مردمان از ایشان به تنگ آمده نزد پادشاه مصر داد خواهی کردند — چنین می نماید که بمصیبتی بزرگ گرفتار هستی و از زندگی بتنگ آمده
39. **To begin; as,** بنا داشتن (بنا نهادن): حالا ابرها پراکنده شده آسمان صاف میشود آفتاب باز روشن می تابد و مرغان چمن باز بنای خواندن دارند — خدمت سرکار را گذاشته مینوچهر بنای تجارت نموده است
40. **To be ruined; as,** بربودن: روانه قندهار است — لشکر روسیه با مردم ژاپون جنگیدند اما بیش طاقت نداشته بربودند
41. **To bid farewell; as,** بدرود گفتن (بدرود کردن): پس تهمورس بدخمة نیاگان خود شرافت و تا هنگامیکه جهان ناپایدار را بدرود گفت در آنجا بپروستش یزدان پرداخت
42. **To show; to bring to light; as,** ای بنو با نهاده بر کف دست: عیب ها را گرفته زیر بغل
- To believe; as,** باور داشتن (باور کردن): باور کردی من بشن بشنودان از بی: بانگ مرغی چنین کذب و هوش آزمایشی است — گفت باور نداشتم که تو

تو گفته بودی که مردم روسیه بر مردم ترک فیروزی خواهند یافت اگر چه من
باور نکرده بودم

✓ 43. دل از کار بادشاهی : — To sever connection; as, بر گرفتن دل
بر گرفته کیومرث آنرا پسر خود سپرد

✓ 44. خردمندان چیزی : To undertake to perform; as, بگردن گرفتن
را که در خور خود ندانند نخواهند و کاری را که نتوانند بگردن نگیرند — روز
دیگر نوشیروان دانشورانرا بخواند و گفت کار بزرگی را بگردن گرفتن و از
شما در این کاریاری میخواهم

45. (واز شدن) باز شدن : To be untied, To open (verb intransitive);
as, بیرون آور آزمندی را از دل تا باز شود بند پای تو آسایش یابد تن تو, as,
بروی خود در طماع و از نتوان کرد. : چو واز شد بدرشتی فراز نتوان کرد

46. ✓ To think of; to resolve; as,
بوسر آنم که گرز دست بر آید. : دست بکاری زبم که غصه سر آید

47. To employ; as, نرسی پسر بهرام دوم پس از
مرگ برادر بر تخت جهانبانی نشست و دست پیشکاران پدر را کوتاه کرده
مردمان بفرمود و پای گوهر را بروی کار آورد

48. To give admittance to a hearing; as, بهرام چوبینه
پالهنک را در گودن انداخته و دوک را در پیش خود نهاده سپاه را بار داد
و بخشش شاهرا بفرستادن نمود — بام ده از کرم برخود تا بسوز دل. : در
پای دمدم گهراز دیده بامت

✓ 49. ✓ To hear the complaint of; to redress the wrong
of; as, هرگاه در ایام عافیت بر مردم ستم روا داری بروز مصیبت هیچ کس
بفریاد تو نمیرسد — از دست بدخواهان بجان رسیده ام آلهی بفریاد من برس

✓ 50. To see light, to come into existence; as, بعمره وجود آمدن : بعمره وجود قدم نهادن
کاشکی هرگز این فرزند بعمره وجود نیامدی —
تواریخ نویسان بر آنند که ظهور زردشت نه تنها بدون گناه بود بلکه بی
آنکه ونجی یا زبانی به جانوری یا درختی بوسد بعمره وجود قدم نهاد

51. To be ruined; as, *بس تجربہ کردم در این دار مکافات* : با درد کشان بر که در افتاد بر افتاد
شکر خدا که کار تجارت شما
روز بروز بالا میگیرد
52. To be prosperous; as, *روز بروز بالا میگیرد*

پ

There are four verbs beginning with پ, that have got idiomatic meanings:—پرویدن—پاییدن—پرداختن—پروریدن

1. *پرویدن* : To vacate; as, *پرویدن* : To vacate; as, *پرویدن*
2. *پاییدن* : To be free from; as, *پاییدن* : To be free from; as, *پاییدن*
3. *پرداختن* : To form friendship with; as, *پرداختن* : To form friendship with; as, *پرداختن*
4. *پروریدن* : To bring up; to nurse; to rear. (2) To support. (3) To keep (as a dog). (4) To preserve (as fruits).

- دو تن پرورای شاه کیخسرو نواز : یکی اهل بازو دوم اهل راز (2)
شبانان سنگی پرورنده تارمه گوسفندان را از گری نگاه دارند (3)
شخصی را شکم درد میکرد رفت و از بقال زنجفیل پرورده گرفته بشوره (4)
آرام یافت

To stand against, to oppose; as, *پایه داری کردن* (بای داشتن)
فریبز و توس نتوانستند با ترکان پایه داری کنند

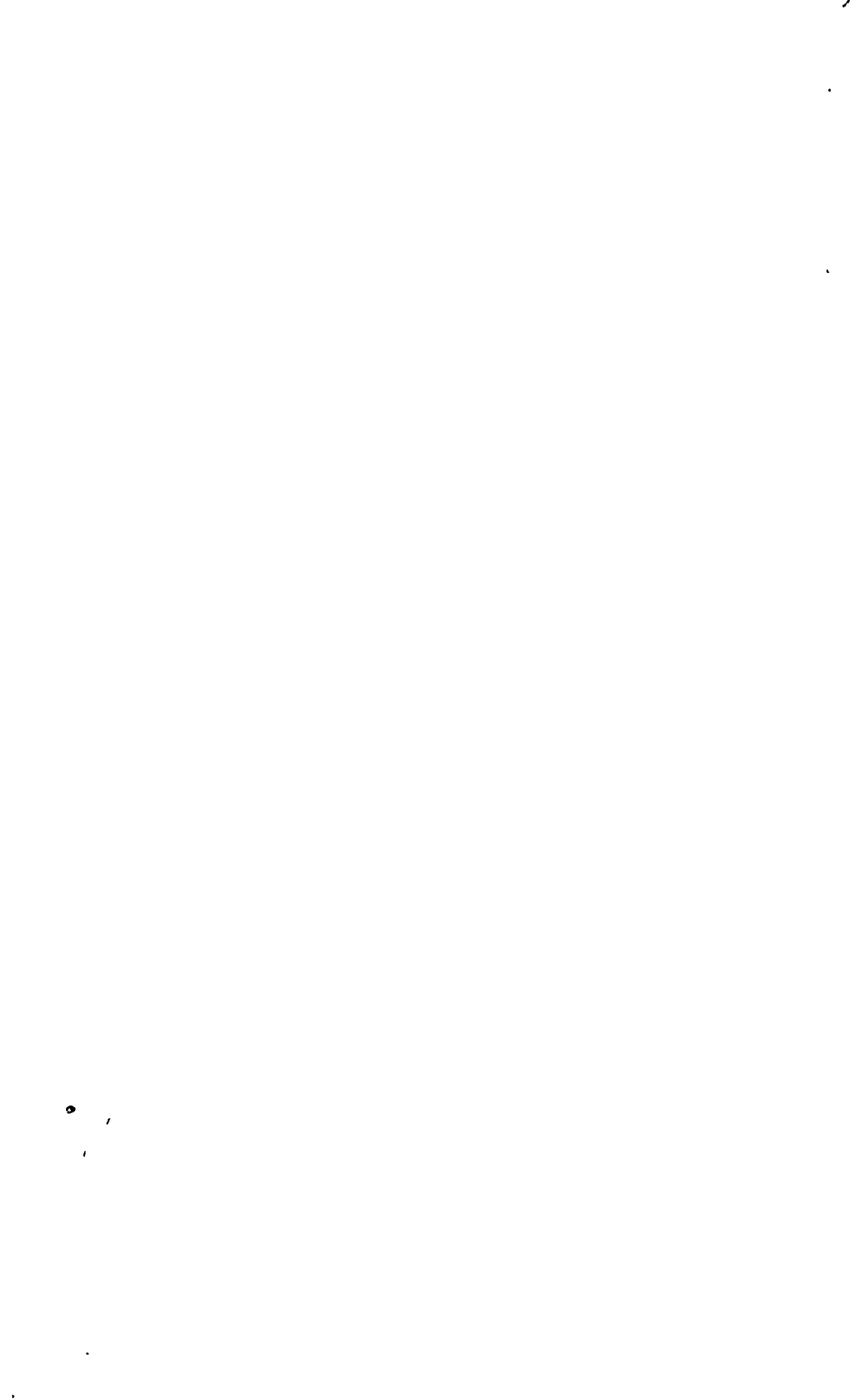
8. ✓ **درگزار** : To enter upon; to undertake to perform; as,
دلیری پردلی است و پانهادن در کارهای بزرگ
9. ✓ **پنده گرفتن** : To derive a lesson; as,
نگویند از سر بازیچه حرفی. : کزان پندی نگیرد صاحب هوش
10. ✓ **پیش نهادن** : To introduce; to adopt; as,
هر که آئین ظلم پیش نهاد. : بند بردست و پای خویش نهاد
11. ✓ **پاس داشتن** : To look after, to respect; as,
تاجدار میشود برایش لازم که پاس ایشان داشته باشد—میرید اشارت پیورا پا-
داشت و در تعهد دختر سعی بجای آورد
12. **پرتاب کردن (پرتافتن)** : To throw; to dart (as an arrow); as,
نظر کن چو سوافرداری به شست. : نه آنگه که پرتاب کردی ز دست
قلم شکسته بود نتوانستم خط نوشت از دریچه بیرون پرتافتم
13. ✓ **پندب آوردن** : To pay attention; as,
ز گوش پندب برون آر و داد خلق بده. : وگر تو می ندی داد روز دادی
14. ✓ **پشت دادن (پشت گردانیدن)** : To run away; to flee; as,
پادشاهان پیش در رعایت مملکت مستی کردی و لشکر به سختی داشتی لاجرم
چون دشمنی صعب روی نمود همه پشت دادند—یارش از کشتی بدر آمد که پست
کذه همچنان در شنی دید پشت بگردانید *violence*.
15. **پنج نوبت زدن** : To be as happy as a sovereign; as,
برو پنج نوبت بز نبردت. : چویار موافق بود در برت
16. ✓ **پیش آمدن** : To occur; to befall; as,
خواهی که ترا هیچ بدی ناید پیش. : تابقوانی بدی مکن از کم و بیش
17. **پر نهادن (پر ریختن)** : To be daunted; to fail to do; as,
دیو که اینجا رسید سر بنهد. : سرغ کاینجا پرید پر بنهد.
جائیکه عقاب پر بریزد. : از پشته لاغری چه خیزد
18. ✓ **پی گرفتن** : To follow, to accompany; as,
سگ اصحاب کف روزی چند. : پی نیکان گرفت مزدم شد
19. ✓ **پرده افکندن** : To expose. To put to disgrace; as,
زاهد از حد میبرد یارب برافکنش. : تا به بینند اهل عالم فسق پنهان آش

20. To fight with : پنجم کردن (افکندن) با کسی
 هر که با فولاد بازو پنجم کرد : ساعد سیمین خود را رنجه کرد
 درین صورت که منم یا پدل دمان بزخم و با شیر ژیان پنجم افکنم
 21. To slander ; as, مردم گزای : پوسستین دریدن
 را : کو پوسستین خلق به آزار میدرد : حاجی تو نیستی شتر است از برای
 آنکه : بیچاره خار میخورد و باز میبرد
 22. To act as one's circumstances would permit ; as, مردم حضور هر چند گندم نهایی جو فروش هستند ،
 باید برفق و مدام را کار گرفت و پا به اندازه گلیم دراز کشید
 23. To make a principle ; to make a settled rule
 of action or conduct ; as, سرانجام موبد موبدان به اندرز بهرام برخی ،
 مستنها گفت که دردل پادشاه جای کرد و پس از آن نیکو کاری پیش نهاد
 خود ساخت

ت

There is but one verb beginning with ت, that has got an idiomatic meaning:—تاخت آوردن or تاختن.

1. To attack a man ; as, نخستین دشمنی که بر سر ایشان تاخت آورد خواب بود
 تاخت آوردن or تاختن بر کسی
2. To educate ; to patronize. تربیت یافتن is passive ;
 پادشاهی پسر خود را به ادیبی داد و گفت تربیتش چنان کن که یکی از فرزندان
 خود را — آنروز که تاج سلطنت بر سر خود نهاد بهرام قبیصه را طلبیده و تربیت کرد
 چون در صحبت آن بهان تربیت یافت طینت ایشان گرفت
3. To consent, to submit ; as, زن از غایت مهربانی بگشادن : تن در دادن
 او و بستن خود تن در داد — شهریاران در روزگار اشک بودند ایشان اگر چه
 به برتری او تن در میدادند ویرا باجی نمیدادند
4. To rely upon ; as,
 ممکن تکیه بر ملک دنیا و پشت : که بسیار کسی چون تو پرورد و گشت
5. To recline ; as, عابد را دید سرخ و سفید بر آمده و بر : تکیه زدن
 بالش دید تکیه زده

6. ✓ *تا* ! Let us see. Know that; take care (used in poetry); as, *نادوست* کرا خواهد و میلش به که باشد ای که شخص منت حقیر نمود. *نادرشتی* بنورنپنداری
- 6a. *برادر بیا که* : The arrival of the fixed hour; as, *تنگ شدن وقت* برویم که وقت مکتب تنگ شد
7. ✓ *تنگ دل شدن* : To be distressed; as, *سیاه اندرون باشد و سنگ دل* : که خواهد که موری شود تنگ دل
8. ✓ *تاب آوردن* : To bear; to endure; as, *چه تاب آرد* *خانم پروردی* *غم چندین غریب*
9. ✓ *تدارک سپاه را دیدن* : To prepare an army; as, *چون از جانب* دولت ایران جواب شافی نرسید پطر حکم کرد که تدارک سپاه را به بینند

ج

There is but one verb beginning with ج, that has got an idiomatic meaning: — *جستن*.

1. ✓ *جستن* : To expect; as, *زنیگان گربدی جوئی نیاید*
2. ✓ *جان در خطر نهادن* : *جان در خطر افکندن* : *جان در خطر انداختن* : *تا جان در خطر نهی بردشمن ظفر نیابی* — *تا کار بزر برمی آید*, *جان در خطر افکندن نشاید*
3. ✓ *آورده اند که سپاه* : *جامه زنان پوشیدن* : *دشمن بسیار بود و اینان اندک و جماعتی آهنگ گریز کرد پسر نعره بزد که ای مردان بکوشید تا جامه زنان نپوشید*
4. ✓ *فی الفور* : *جان بردن از دست کسی* : *To save oneself from*; as, *بخت النصر به بیت المقدس تاختم شهر را مستخر ساخت و قتل و غارت نمود* *آلانیرا که از شمشیر جان بردند به اسیری برد*
5. *جان بردن بجائی* : *To arrive safe and sound*; as, *ای بسا اسپ نیز رو که بماند* : که خزلنگ جان بمنزل برد
6. ✓ *مرد مان حضور* : *To be deceitful*; as, *جو فروش گندم نمائی بودن* *هرچند گندم نمائی جو فروش هستند باید برفق و مدارا کار گرفت*
7. *نرسی پسر گودرز* : *To reign*; as, *جهان راندن* : *جهانداری کردن* *بیست سال جهان راند* — *اردوان پسر نرسی سی سال جهانداری کرد*

اگر این صورت بچشم خود به : To decide a case; as, حکم کردن . 3.
 بینم حکمی کنم که از راستی در نگذرد

خ

There is but one verb beginning with خ, that has got idiomatic meanings:— خوردن .

1. خوردن : To spend, to use : To enjoy: To reach: To receive; as,
 درویش آن نقد و جنس را به اندک مدت بخورد و پریشان کرد و باز آمد —
 علم از بهر دین پروردن است نه از بهر دنیا خوردن — نهیب آن افغان به این
 درجه بگوش میخورده که اگر بجای یک روپیه یک روپیه بیارد منظور نیست —
 اسکپوس پهلوان تورانی از رستم تیری به سینۀ خورده به اسلافی خود پیوست
 روزی تا بشب : To perspire. 2. ^{انواع} خوی کردن : To be accustomed ; as,
 رفتم بودیم و از گرمی تمام اندام ما خوی کرده شبانگه به پای حصاری
 خفتیم — دلا خو کن به تنهائی که از تنها بلا خیزد

3. خاکی در دهان انداختن : To show humility ; as,
 ز شرم آنکه بروی تو نسبتش کردند . : سمن بدمت صبا خاکی در دهان انداخت

4. خار از پا بر آوردن : To remove difficulties ; as,
 گوم باز آمدی محبوب سیم اندام و سنگین دل
 گل از خارم بر آوردی و خار از پا و پا از گل

5. خشم هر چند تلخ می نماید : To suppress anger; as,
 چون آنرا بخوری شیرینتر از همه شیرینیا است

6. خورده گرفتن : To criticise adversely; as, ^{مستند} خداوندان بدش :
 بر مستی سخنهای این نامه خورده خورده بگیرند

7. خالی کردن تفنگ : To fire a gun or rifle; as,
 پلنگ سه چار مرتبه تفنگ خالی کرده اما همه اش خطا شد و پلنگ بگریخت

8. خواب خرگوش دادن : To put one off his guard; as,
 نمیتوانستند که پلنگ وار و بروی زاهد گوسفند را بچنگ آرند لا جرم
 روباه بازی اختیار کرده خواستند که زاهد را خواب خرگوش دهند

- ✓ 10. در نوریدن (در نوشتن): To travel over; as,
گرد جهان بگردی و آفاق در نوردی. صورت بدین شگرفی در کفر و دین نباشد
excellence
- ✓ 11. دوست داشتن (گرفتن): To hold dear, to like; as, صاحب دلی را گفتند بدین خوبی که آفتاب است نشینده ایم که کسی hate;
او را دوست گرفته است گفت از برای آنکه هر روز میتوان دید مگردر زمستان
که معجب است و معجوب — جوانان را لازم که پندیکه دانایان پیر میدانند
بگوش جان بشنوند و از جان خود دوست ندرارند — من سبیل دوستان کردم نصیب
عرض خویش. دشمن آنکس در جهان دارم که دارد دشمنش
- ✓ 12. دچار شدن: To come upon, to meet; as, شامگاه چون نوله راز
باز با صیاد دچار شد گفت ای رفیق آخر چو زگان مرا زدی
13. دیر کشیدن: To be prolonged; as, چون مدت سفر دیر کشید و
منزلتانی دور طی کردند اثر ضعف بر روی ایشان ظاهر شد
- ✓ 14. دم زدن: To live. To speak. To boast; as,
بدین چشمه چو ما بسی دم زدند. برفتند چون چشم بوم زدند
بدقان نادان چه خوشی گفت زن. بدانش سخن گوی یا دم مزن
تور و بگاستی داری و دم از راستی میزنی
15. آب جوشان در قهوه: To prepare (as coffee or tea); as, جوش انداخته قهوه را دم کن
- ✓ 16. دستگیر نمودن (دستگیر کردن): To take or capture; as a prisoner;
as, بهام گورز پس ازان بدژ رخت رفت و آنجا را ویوان کرد و جهودان را
کشته زنان و فرزندان ایشانرا دستگیر نموده به ایران آورد — کاوس با چند تن
از سران سپاه بهمانی پادشاه بهاموران رفت اما میزبان او را دستگیر کرد
- ✓ 17. دست یافتن بر: To get the mastery over. To prevail over; To
Standard of Honour
overpower; as, چون حضرت عمر بر پارس دست یافت درفش کاروانی را به جنگ
آورده گوهرهای آنرا به سپاهیان بخش نمود — پس از اینکه کیکاوس بر تخت
بادشاهی پای نهاد اندیشه کشورستانی بر دل او دست یافت — شاپور از
بهاموران پیروزه مند برگشت و بروم لشکر کشید و چندین ثوبت کارزار روی
داد اگر چه در آغاز شکست با پادشاه ایران بود سرانجام ایرانیان بر رومیان
دست یافتند

18. *To take a liking to; to become fond of; as,* جهان ای برادر نهانده بکس .: دل اندر جهان آفرین بنده و بی
دلادر جهان دل منه زینهار .: که کسی بر سر پل نگیرد قرار
19. *To give up all hopes of; To grow weary of; as,* آن بیچاره عرضی دارد که درما پذیر نیست باید دست از حیات دنیا بشوید—
گفته اند که هر که دست از جان بشوید هرچه در دل دارد بگوید
20. *To make a beginning of; as,* چون منافع سخنان او .: دست زدن به
نیک بشااختند هر یک کاری اختیار نموده دست به آن زدند
21. *To destroy; as,* بر که خلق را بیا زارد تادل خلقی .: دمار بر آوردن از
بدست آورد خداوند تعالی همان خلق را بر او بر گمارد تا دمار از روزگارش بر آرد
22. *To divest one of his authority; as,* سپاه و زیر دستان به ستوه آمدند و خواستند که دست او را از پادشاهی کوتاه
کنند—فیروز در میستان قزمانروائی داشت به بدخشان نزد پادشاه آنجا رفته
گفت که پدرم فرزند کهتر را جای نشین خود ساخت و دست مرا از کشورداری
کوتاه نمود
23. *To be anxious; as,* بی میردت عیسی از لاغری .: در بنده چیزی بودن
نو در بنده آنی که خر پروری — برادر که در بنده خویش است نه برادر است
و نه خویش
24. *To struggle; as,* تعجیل تو را بچنان آفت خواهد .: دست و پا زدن
آورد که تا عمر خود اگر دست و پا بونی از آن نمیتوانی که سلامت بر آئی
25. *To possess the knowledge of some-thing; as,* یکی در نجوم اندکی دست داشت .: و لیک از تکبر سرعست داشت
26. *To marry one to another.* در رشته ازدواج کشیدن
زاهد گفت ای جان بزرگ شدی باید که .: is the passive form of it; as,
ترا با جوانی از خانواده نیک در رشته ازدواج کشم—کیکوس دختر یکی از
خویشان افراسیاب را در رشته ازدواج داشت
27. *To get the better of; to have the power over; as,* چون دست تو بر دشمن نمیرسد با او آشتی کن
بجان او که گرم دسترس بجان بودی .: کینه پیشکش بنده گانش آن بودی

28. دست دراز کردن : To take possession of a thing by force; as,
یکی را از ملوک عجم حکایت کنند که دست بر مال رعیت دراز کرده بود
29. دست داشتن از : To let go; to pardon. To
give back; To forego; as, گفت که جهان بر تو
تنگ آمده بود که دزدی نکردی الا از خانه چنین یاری — لقمان را گفتند
که اینانرا نصیحتی کن باشد که از برخی از مال ما دست به دارند — طهماسب
بپادشاه این خدمت نادر دست از نیمه مملکت برداشت
30. دست دادن : To be obtained : To be feasible; as, رفت
سال قحط مردم را روزگار خوشی دست داد — آنها که بجای ما بدبها کردند :
گرد دست دهد بجز نکوئی نکنیم
31. درکار کسی کردن (در سرکار کسی کردن) : To lose or sacrifice
something in favour of one; as,
نقد روان خویش نثار تو می کنم : جانی که هست در سرکار تو میکنم
پیرزن گود سر دختر میگشت و میگفت خدا یا بر دختر جوان من به بخشای
و مرا که پدر فریاد ام درکار او کن
32. در بر کردن : To wear, as a coat; as,
پارما بین که خرقه در بر کرد : جامه کعبه را جل خرق کرد
33. دل تنگ کردن : To disappoint; as,
شنیدم که مردان راه خدا : دل دشمنان هم نکردند تنگ
34. دل تنگ شدن (دل تنگ داشتن) : To be grieved. To be disap-
pointed; as, بزودی بخانه پارسائی در آمد چندانکه طلب کرد چیزی نیافت
دل تنگ شد یکی از آن میان گفت ازین سخن که شنیدی دل تنگ مدار
35. دریغ داشتن : To withhold; as,
قدم دریغ مدار از جنازه حافظ : که گرچه غرق گناه است میرود به بهشت
36. دست به تیغ بردن : دست به شمشیر کردن : To use the sword. To
fly to arms; to fight; as,
چو دست از همه حیلتی در گسست : حلال است بردن به شمشیر دست
مردمان از بیدادی حاکم بجان رسیده دست به شمشیر کردند و حاکم را
دستگیر نمودند

37. بارباد دلدلم : To occur to one; as, آمد که به اقلیمی دیگر نقل کنم—چون بادشاه شده در خاطر من رسید که نام خود را تغییر باید داد که این اسم عمل اشتباه است بنام قیصره روم
38. دست دست کسی بودن : To be in sole authority; as, چو دور دور تو باشد مراد خلق بده : چو دست دست تو باشد درون : کس مشراش
39. بدست آوردن دنیا هنر : To please one; as, نیست : یکی را گر توانی دل بدست آر—تا توانم دلت بدست آرم : در نیازیم نیازم
40. در گرفتن : To produce an effect. To leave impression; as, دیدم که نفسم در نمیگیرد—هر آدمی که مهر مهرت : در وی نگرفت سنگ خارا است
41. دست گرفتن : To help; as, دوست آن دادم که گیرد دست دوست : در پریشان حالی و در ماندگی
42. سلطان : To leave off; to discontinue; as, یکبارگی دست از امور مملکت باز گرفت—گفت ای شاه سبب چیست که دست از کار مظلومان باز داشته
43. ملکزاده گنج : To do justice to a thing; as, فراوان از پدر میراث یافت و دست گرم بکشد و داد مشاورت بدهد—اگر عنصافی بود از راستان : که اندیشه کردی درین راستان—بگفتی که من در نهاد مشن : بدها دستم از طبع داد مشن
44. خضرت سلیمان بر آب حیات خوردن با بوتیمار در میان نهاد : To disclose, to reveal, as a secret; as, بگفتا نیارم شد ایدر عقیم : که در پیش دارم مهمی عظیم—بگفت ار نبی با من اندر میان : چو باران یکدل بکوشم بجان
45. تن به بیچارگی و گرمسنگی بند : To beg; as, دست پیش مقله مدار
46. فی الجمله : To deceive with kind words; as, از بسکه سنگبشت دم گرم برکار کرد بوزینه رام شد و عنان اختیار به و داد

47. دل برداشتن (دل برکندن): To break with. To give up the thought of; as,

نباید بستن اندر چیز و کسی دل. : که دل برداشتن کاریست مشکل

48. To intend; to wish; چون مرا دشنام داد نفیس من متغیر شد و در صدد انتقام آمد — شترسوار, گفت ای مار ازین پس در مقام آزار انسان مباش

49. To entertain foolish thoughts; as, هر آنکه تخم بدی کشت و چشم نیکی داشت. : دماغ بیهوده پختن

50. To backbite; as, چون سقلم بهنر با کسی بر نیاید, در پوستین افتادن به خبت در پوستین او می افتد

51. To have a mind to do; as, هرگاه دل, علم آموختن نداری هنر آموز که هنر چشمه زاینده است و دولت پاینده

52. To keep courage; as, اگر از بهر دل زاهد خود بین بستند. : دل قوی دار که از بهر خدا بگشایند

53. To be sad; to be sick of; as, دلم ز صومعه بگرفت و خرقه سالوس. : کجا است دیرمغان و شراب ناپ کجا

ر

There are four verbs beginning with ر, that have got idiomatic uses besides their own ordinary meanings:—راندن, رمیدن, رفتن, رسیدن.

1. رسیدن: To understand. To behove or befit. To come up to. To ripen. To have effect. To terminate, to be exhausted; as,

خرابی و بدنامی آید ز جور. : بزرگان رسند این سخن را بغور
بسخن خلق و وفا کسی بیار ما نرسد. : نوا درین سخن انکار کار ما نرسد
تابستان موسمی است که دران گندم و جو و میوهای گوناگون میروند

تا خود کجا رسد بقیامت نه از من. : من روی در تو و هم را روی در حقیقت
جهد بسیار بکردم که نگویم غم دل. : عاقبت جان بدان آمد و طاقت برسید

2. رفتن: To happen; to befall. To be destroyed; as, جوان برخی از آنچه بر سر خود رفتن بود عادت کرد

شرانگ سرشهر. : چو بگذردم که در خانه کمتر رود

3. برم دادن: To shy; to fly away; as, رمیدن (رم کردن or خوردن).
 To give a start; as, نظر جوان واپان بر شیر افتاد: رمیدند — در آنای این حال،
 گراز عریض شایست و از ترس آنکه سرفان به موجب آن صدا رم کنند میاد از کمینگاه
 بیرون آمد و قشوع گنان گفت که فریاد بکنید تا این مرغان رم نشوند — میاد
 سست رم داد: رمی در کشید لیکن آن فلانم دام را دیده راه خود را چپ کرد و پیوید
4. راندن بر: To pass, as time. To carry on, as government; as,
 خوش برالیم جهان در نظر راه روان، کسی: To attack; as,
 بوجل و کوم سالها ملک راند. : دولت و نیکو نامی از وی بماند
 وقتی طایفه دزدان بر سر قوسی رانده بودند و مقام ایشان خالی مانده
5. راه بودن: To be feasible; as,
 بازار حسن جمله خوبان شکست. : راه نیست کز نو بیج خریدار بگذرد
6. روزگار شمردن: To live; as,
 پسر بعد از آن روزگاری شمرد. : بتان آفرین جان شیرین سپرد
7. بندویان منزل: To lead to. To find out one's way; as,
 گرفته اند در چمن به بهادی — دخیایم راه میبود به خرابهای صومعه قدیم —
 درویشی راه گم کرده بود و قوت و قوتش نمانده در می چند داشت بسیار بگردید
 راه بتائی نبرد پی بهشتی پلای شد
8. چورخت از حملات بر بست خوابی: To pack up kits to march; as,
 گدائی بهتراست از پادشاهی
9. روی داشتن: To expect; as,
 روی آن دارم که بهرایی کنی. : می توانی کرد اگر خوابی کنی
10. To spring up. To make one's appearance; as,
 تا چه بازی رخ نماید بیدتی خواهیم راند — شورشهای در پی —
 درین سالها روی داد — شنیدم که ملک را دشمنی صعب روی نمود
11. To turn one's back upon; to renounce; to give up; as,
 کفتم این از کرم اخلاق بزرگان، روی گردانیدن از چیزی: روی برگاشتن از کاری —
 بدیعت روی از مصاحبت درویشان برگردانیدن و نایده دریغ داشتن — چو افکنده
 شد شاه ازین گونه خوار. : سپهر روی برگاشت از کارزار

12. ملک را کشیدن : To be vexed ; to be annoyed at ; as, پند و زیرناصح موافق طبع نیامد و روی از سخنش درهم کشید
13. روا داشتن : To allow ; as, پادشاهی کو روا داردستم بوزیر دست : دوستدارش روز سختی دشمن زور آوراست
14. روا بودن : To be proper ; as, مرا که حسن ظن خلایق در حق من بکمال است و من در عین نقصان روا باشد اندیشه کردن و تیمار خوردن

ز

There are two verbs beginning with ز, that have got idiomatic uses besides their own ordinary meanings: — زادن — زدن.

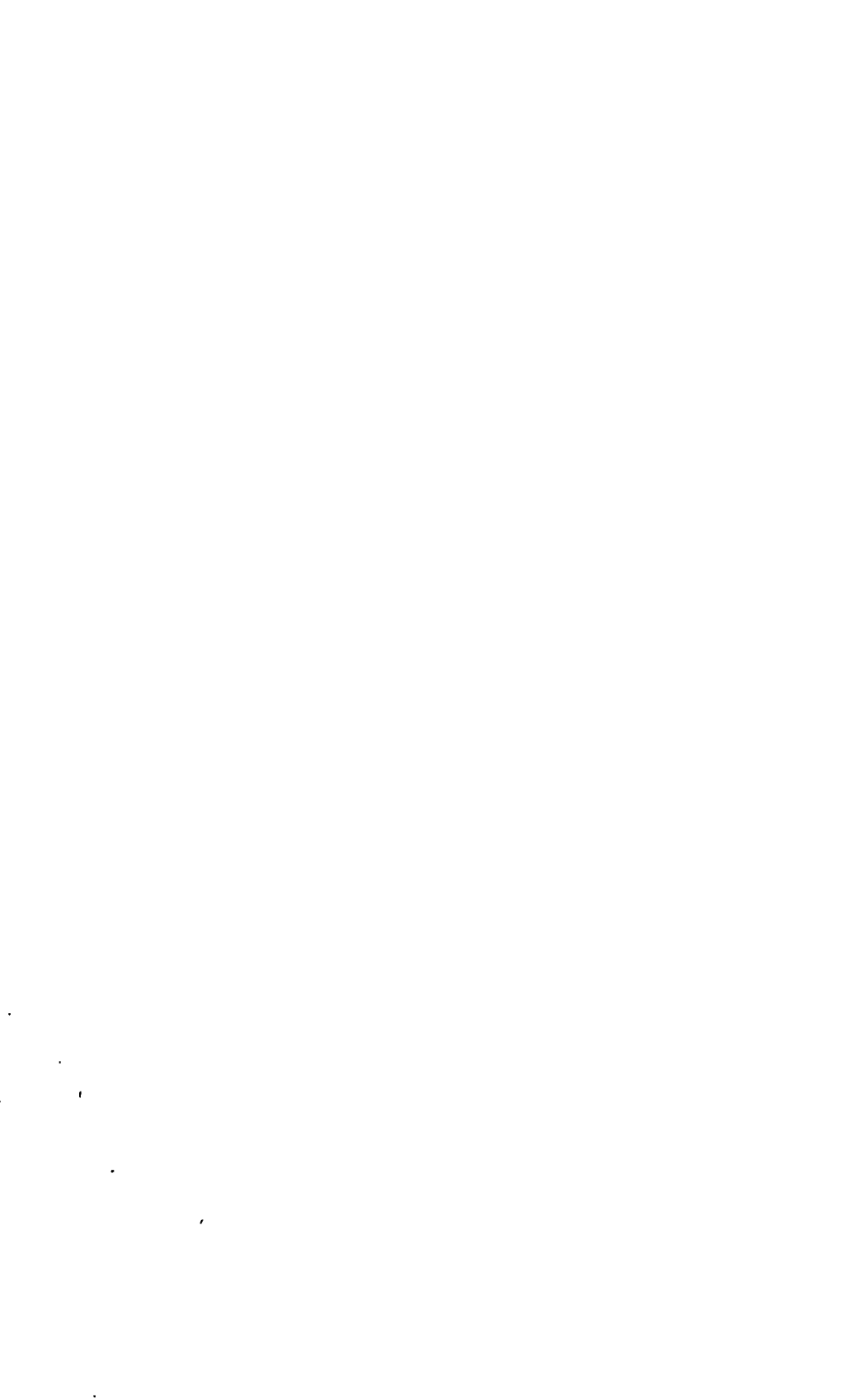
1. زدن : To plunder, to shoot. کاروانی را در زمین یونان بزدند و نعمت بیقیاس بردند — نولدراز به صیاد گفت ای رفیق آخر چوزگان مرا زدی
2. زدن : To attack ; as, بر کسی : To compete with : آنکه استعانت بدرویش برد : اگر با فریدون زد از پیش برد — درین صورت که منم با پیل دمان میزنم و با شیر زیان پنجه افکنم — این بگفت و بر سپاه دشمن زد تنی چند از مردان گاری را بکشت
3. زادن : To arise ; as, نوشیروان گفت نمک بقیمت بستان تا رسم می نگردد و ده خراب نشود گفت ازین قدر چه خلل زاید
4. زدن : To subdue ; to conquer ; as, نوشیروان لشکر بکا بل و آنسوی رود آمویه کشید و گروه پناقم را در زیر فرمان آورد — بهرام گور مهرنوسی را بروم فرستاد این سردار تا استمبول پیش رفت و پادشاه آن کشور را زیر دست کرد که همه سال با جی به پایتخت میفرستاد
5. زدن : To bring under one's jurisdiction ; as, در آورد ملک ب زیر قلم : کزو بروجودی نیامد الم
6. زدن : To mix poison in ; as, برادرانش حسد بودند و زهر در طعامش کردند
7. زدن : To take upon oneself the duty or responsibility of ; as, آخر بزرگان کشور با گفتگوی بشیار نوشیروانرا ناچار کردند تا زیر بار پادشاهی رفت

8. ظاهر در سواری خیالی جاد و تندرست: To die; as, زندگی را جواب دادن
میروند چنانچه سید سائبان برادر ایشان از پا در افتاد و زندگی را جواب داد
9. زرد روئی کشیدن: To come to grief; as,
هر که در مزرع دل تشنگ و قافه نکرده: زرد روئی کشد از حاصل خود گاه درو
10. زبیر لب گفتن: To speak in a whisper; as,
چون نزدیک شد روز عمرش بشب: شنیدند و میگفت در زیر لب

س

There is but one verb beginning with س, that has got idiomatic uses besides its own ordinary meaning: ساختن

- این شکم بهنرو: To be satisfied: To be reconciled to; as,
بیچ پیچ: صبر ندارد که بسازد بهیچ — زمانه با تون سازد تو با زمانه بساز
چنین است رسم جهان جهان: بهی راز خویش از تو دارد نهان
ن سازد تو ناچار با او بساز: که روزی نشیب است و روزی فراز
2. شنیدم که آن گدا سر از فرمان ملک: To refuse; as,
باز زد و حجت آوردن گرفت
3. ای ملک: To be inclined to; to have a mind to; as,
چون گرد آوردن خلقی موجب پادشاهی است تو خلق را برای چه پریشان
میکنی مگر سر پادشاهی نداری
4. سر آمدن: To excel. To end; as,
سر آمد به تائید ملک از سران: نهادند سر بر خطش سروران
ز صفاکی شد تخت شاهی نهی: سر آمد بر روزگار مهی
5. سر بر خط فرمان کسی نهادن: To acknowledge the authority of; as,
شما یل اخلاق و قواید نیکو رقبه نام را در رقبه اطاعت وی آورد و حکام ایران و توزان سر بر خط فرمان او نهادند
6. زود بارش بهاری خواهد شد تا: To grow, as seeds; as,
زمین را آب به ده و تخم را سبز کند
7. مرا بهمت عالی نمیگذارد که به: To condescend; as,
پاره پوست بیمزه سرفرو آرم

18. To grow weary of, as, : «سیر آید» : «سیر شد» (سیر شدن)

دام سیر شد زن سیرای سیر : «خدا مرا زود ببرد» زواج

تو با خود زحل کرد که اعراب بیک من تاس سیر شود

19. To go one's way, as, : «سیر کن» : «To go one's way, as, : «سیر کن»

20. : «سیر کن» (سیر کردن) : «سیر کن» (سیر کردن)

21. To submit : «سیر کن» : «سیر کن»

There is but one verb beginning with ی, that has got idiomatic uses besides its own ordinary meaning : «سیر کن»

1. To trace out by diagnosis, as a disease, as, : «سیر کن»

2. To hold superiority over, as, : «سیر کن»

3. To try to get virtue from wickedness, as, : «سیر کن»

4. To be feasible, as, : «سیر کن»

5. To do away with, as, : «سیر کن»

6. To grow weary of, as, : «سیر کن»

7. To go one's way, as, : «سیر کن»

8. To submit : «سیر کن» : «سیر کن»

9. To trace out by diagnosis, as a disease, as, : «سیر کن»

10. To hold superiority over, as, : «سیر کن»

11. To try to get virtue from wickedness, as, : «سیر کن»

12. To be feasible, as, : «سیر کن»

13. To do away with, as, : «سیر کن»

14. To grow weary of, as, : «سیر کن»

15. To go one's way, as, : «سیر کن»

16. To submit : «سیر کن» : «سیر کن»

17. To trace out by diagnosis, as a disease, as, : «سیر کن»

3. مصتبت کردن : To behave with; as,

حافظم در مصتبتی دردی کشم در مجلسی
بنگر این شوخی که چون با خلق مصتبت میکنم

ض

بر فرصتی : ضایع ساختن (ضایع کردن or ضایع گردانیدن)

که امروز میکند غنیمتی ببعوض است آنرا ضایع ندوان ساخت
زمین شوره سنبل بر نیارد . دران تخم میل ضایع مگردان
نام نیک رفتگان ضایع مکن . تا بماند نام نیکت برقرار

ط

1. طرح افکندن : To commence; as,

پادشاهی که طرح ظلم فکند . پای دیوار ملک خویش بکند

2. طاق شدن : To be exhausted; as,

طاقتم طاق شد از هجرت سنگین دل . هستم آزردۀ دل از مصتبت هجران که میپرس

3. طاعت افکندن : To submit to one's authority;

آلروز که تاج سلطنت بر فرق همت او نهاده و عجم طوق فرمان در گردن
اطاعت افکند بهرام قبیصه را طلبید و تربیت کرد

4. طاق اندک دارم و میال بسیار : To bear; to endure; as,

و طاقت بار فاقه نمی آرم — طاقت جور زبانها نیاورد و شکایت پیش پیر طریقت برد

5. طاری شدن : To set in; as,

چنانچه بجهت طعمه حرکت نمیتوانست نمود

6. طمع بریدن : To give up the hope of; as,

از جان طمع بریدن آسان بود ولیکن . از دوستان چانی مشکل بود بریدن

ع

1. عذر نهادن : To forgive; as

آنرا که بجای نیت مردم کردمی . عذرش بده او کند بعمری ستمی

2. عذر خواستن : To ask pardon; as,

که ترا بیاجرم و خطا بیازردم

لہذا کہہ دیجئے کہ : لکھو، اپنے دل سے جو کچھ چاہو

مذہب کے لئے جو کچھ ہے :۔

وَقَدْ كَانَ حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنَ بَعْدَ كُلِّ حِلٍّ مِّنَ الْمَسْكُونِ فِيهِ بِسَبْعِينَ مَرَّةً فَلَمْ يَجِبْ لَهُ حِلٌّ وَأَخْرَجَهُ الرَّبُّ بِمَا كُنَّ تَعْمَلُونَ

کتابخانه عمومی مسجد جامع کربلا

3

2. مراقبت: To care for; as,

[illegible][illegible]

خبري کي اتي وڌائي، ۽

لہذا یہاں سے تھوڑے عرصے کے بعد ۱۹۷۸ء میں جاکر سرکاری

[illegible]

ה'תש"ח

use besides its own ordinary meaning: *ibid.*

1. فروختن : To make a display. To brag of ; as,
چو عندلیب فصاحت فروش شد حافظ : تو رونقش به سخن گفتن دری بشکن
2. جز علم یا هنری فراگیر که در زندگی محتاج : To acquire ; as,
کسی نباشی و بهرگز گناه کار نروی
3. آوازه جوانمردی حاتم جزیره عرب را : To spread over ; as,
تا دارالملک یمن فرو گرفت
4. دشمن چو از بهم چلانی : To fail ; to be helpless ; as,
فروماند سلسله دوستی بجنباند
5. چون فرومانی بگل حاجت ببر پیش کسی : To be involved in difficulty ; as,
کز کرم برهاندت از مفلسی و بیکیسی
6. فرورفتن : To sink ; to die ; as,
فرورفت جم را یکی نازنین : کفن کرد چون کومش ابریشمین
7. شهنشاه اردشیر در آبادی : To omit ; to neglect ; as,
کشور خود و آسودگی زیردستان هیچ فرو گذار نمیکرد
8. پادشاهرا باید لشکریانرا خوراکی بدهد و : To obey ; as,
لشکریانرا باید که فرمان پادشاه ببرند و در برابر دشمن یاریش کنند —
چون بندهگان حق به فرمان برتواند : توفیر بندگی کن و فرمان حق ببر

ق

1. قدر عافیت کسی داند که بمصیبتی : To appreciate ; as,
گرفتار آید — یکی از ملوک نواحی در خفیه پیغامش فرستاد که ملوک آن
طوف قدر چنان بزرگوار ندانستند و بیعزتی کردند
2. هر که به اخلاص قدم : To act ; to put into practice ; as,
میزند : عیدتی وقت است که دم میزند
3. برخیز تا بعهده امانت وفا کنیم : To make up for ; to make amends for ; to read what
is neglected or omitted, as prayers ; as,
تقصیرهای رفتم بخدمت قضا کنیم — پسر گفت ای پدر نماز را هم قضا کن
که چیزی نگیری که بکار آید

4. To dismiss from service; as, *امید ازین خدمت بردارم* — I dismiss from service the one who is dismissed. *ای کار را از خدمت بردارم* — I dismiss from service the one who is dismissed.

5. To take the trouble to go; as, *جواب بگو* — I take the trouble to answer you.

6. To score off. *از او حساب بردارم* — I score off the one who is dismissed.

There is but one verb beginning with ک, that has got idiomatic uses besides its own ordinary meaning: *گشتن*.

1. To endure. To drink, as wine; as, *بهر تحمل بردارم* — I endure.
2. To act up to; to follow. *از او پیروی کن* — Follow him.
3. To give a warning or signal; as, *از او خبر بده* — Give him warning.
4. To attach no importance; as, *از او بی اهمیت* — Attach no importance to him.
5. To become ready; to be prepared; as, *آماده باش* — Be ready.
6. To have to do with; to have an interest in; as, *با او درگیر باش* — Have to do with him.
7. To be successful; to gain the object; as, *از او سود ببر* — Gain the object from him.

4. To dismiss from service; as, *امید ازین خدمت بردارم* — I dismiss from service the one who is dismissed. *ای کار را از خدمت بردارم* — I dismiss from service the one who is dismissed.

5. To take the trouble to go; as, *جواب بگو* — I take the trouble to answer you.

6. To score off. *از او حساب بردارم* — I score off the one who is dismissed.

8. * کشتی در آب افکندن (انداختن) : To take a leap in the dark; as,
خبر شد بنزدیک افراسیاب : که سهراب افگند کشتی در آب

9. کار بخدا گذاشتن : To resign oneself to God; as,
توبای خدای خود انداز کار و دل خوش دار : که رحم اگر نکند مدعی خدا بکند

گ

There are about six verbs beginning with گ, that have got more or less idiomatic uses besides their own ordinary meanings : گسستن — گشادن and گذاشتن — گریستن — گذاشتن — گرفتن

1. آخر الامر آن وزیر از اعیان حضرت : گسستن از : گسستم با پادشاه پیوست

2. گرفتن : To conquer. To begin. To concede. To suppose or grant.
با وجود تاکیدات حضور : To be grieved; as,

شما هنوز قندهار را نگرفته ئید تا به این مهم چه رسد — رفیق چون این سخن بشنید بهم برآمد و سخنهای رنجش آمیز گفتن گرفت — ای آنکه به اقبال تو در عالم نیست : گیرم که غمت نیست فهم ما هم نیست — زین زهد و پارسائی بگرفت خاطر من : مساقی پدال ده تا دل شود گشاده

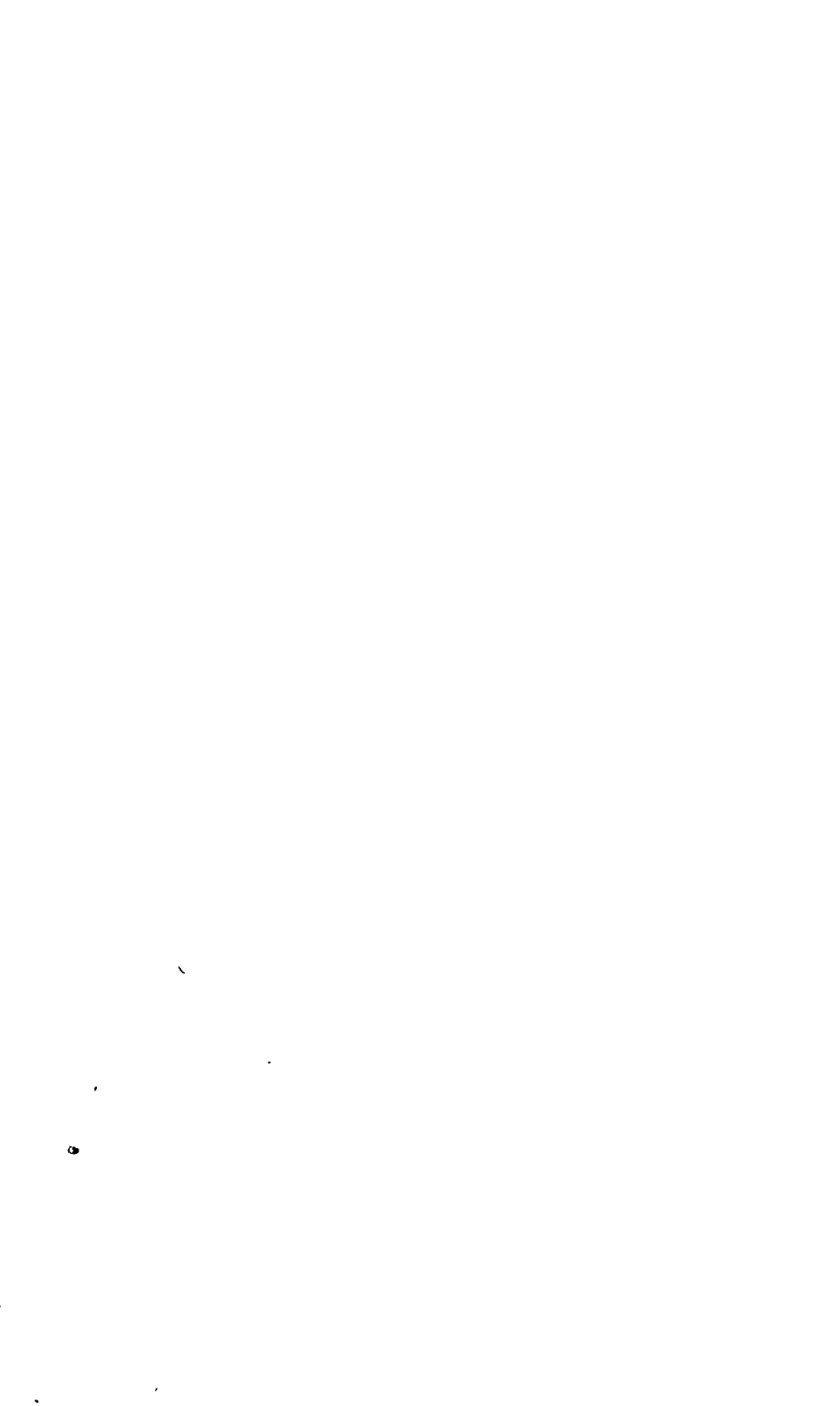
3. گذاشتن بر : To excel : گذاشتن بر : To befall; as,
درخت کرم هر کجا بدیخ کرد : گذاشت از فلک شاخ بالایی او
بصنعا درم طفلی اندر گذشت : چه گویم کز انم چه بر سر گذشت

4. گریستن (گریه کردن) : To rain. To flow in drops, as the wax-candle;
ز بهر آنکه همیگریه ابر بی سببی : همی بخندد برابر لاله و گلزار
برخود چون شمع گریه کنان خنده میزنم : تا با تو سنگ دل چه کند سوز و ساز من

5. گذاشتن : To let go. To leave alone; To allow; as,
ببند سزای خویش — اگر بگذاری خدمت به خانه رود

6. گشادن : To conquer. To be gained. بشارت : داد که فلان : لت خداوندیم بگشادیم : نان اسیر آمدند — در

7. کسی را توبیخ کردن : To punish, to take one to task ; as,
کسی که گناه کرده کسی را توبیخ کرد : He punished the offender.
8. شادمانه شدن : To be cheerful ; as, خاطر گرفت : He was cheerful.
9. توبیخ کردن : To be remonstrated ; as, خاطر گرفت : He was remonstrated.
10. فراتر رفتن : To surpass ; as, فراتر از چاه رفت : He surpassed the ditch.
11. انتظار داشتن : To expect ; as, انتظار داشتن : He expected.
12. دور شدن : To come off victorious ; to bear away the palm ; as,
دور شدن : He came off victorious.
13. توبیخ کردن : To pay attention ; as,
توبیخ کردن : He paid attention.
14. توبیخ کردن : To punish.
15. توبیخ کردن : To destroy ; to ruin ; as, توبیخ کرد : He destroyed.
16. توبیخ کردن : To wait anxiously ; as, توبیخ کرد : He waited anxiously.
17. توبیخ کردن : To revolt ; as, توبیخ کرد : He revolted.
18. توبیخ کردن : To be dispensable ; as,
توبیخ کردن : He was dispensable.

19. To cease to frown : گره از ابرو (جبین) گشادن : گره برابر و زدن : درویشی بخانه گریبی در آمد یکی را دید لب فرو بسته و گره برابر و frown ; as, زده نشسته — بعد از ساعتی دیدند که پطر کبیر گره از جبین گشاده

20. To submit; as, سرکشان پارس بفرمان بهرام گردن نهادند : گردن نهادن کسی که از داد و دهش وی آگاه شد به بندگی گردن نهاد و از سرکشی چشم پوشید

21. Apart from that; as, نام نیک بهتر چیز است که پایدار, گذشته ازان ماند و من در اندیشه اندوختن آن نامم و ازینها گذشته کسیکه پیوسته بر مردان زبردستی کرده باشد چه باید زبردست زنان شود

22. To remove difficulties; as, گره از کار فرو بسته گشادن : بود آیا که در میکند بگشایند : گره از کار فرو بسته ما بگشایند

ل

1. To regret. To admire; as, لب گزیدن : توبه کردم که نه نوشم می رنگین و کنون : میگزیم لب که چرا گوش بنادان کردم چنین داستانها شنیدم ز تو : بسی لب گزیدم بدندان ز تو

2. To say "Here, Sir;" to show willingness; as, لبیک زدن (گفتن) : با اینهمه اگر دانستمی که جان شیرین را عوض است لبیک زنان احرام حرم خدمت گرفتمی — بهتر آنست که از سوگ بیم نکنی و داعی حق را لبیک گوئی

3. To be proud of one's strength; as, لاف از بروت زدن : دشمن چو بینی ناتوان لاف از بروت خود مزن — مغزیست در هر استخوان مردیست در هر پیرهن

م

1. To have the power to do; as, محال داشتن : مردم آزاری را حکایت کنند که سنگی بر سر صالحی زد درویش را محال انتقام نبود سنگ را نگاه میداشت

2. To command the view of; as, بیرون شهر بر بام هرائیکه به دریا مشرف بود نشسته بودم

6. دوستانرا کجا کنی : To show favour; as, نظر داشتن : نظر کردن
مهرورم : تو که با دشمنان نظرداری — پدر سروچشمش بدوسید و در کنار گرفت
و هر روز نظر بیش کرد تا ولی عهد خویش کرد

7. سعدیا نامه سیاه کردن سودا تا : To write; as, نامه سیاه کردن
چند : که قلم را بسر از دست تو سودا برخاست

8. To live. To utter; as, نفس زدن

غم موجود و پیریشانی معدوم ندارم : نفسی میزنم آسوده و عمری بسر آرم
نفس می نیارم زد از شکر دوست : که شکری ندانم که در خورد اوست

9. To criticise adversely; as, نکته گرفتن

حافظ چو آب لطف ز نظم تو میچکد : فیری چه گونه نکته تواند بر آن گرفت

و

1. ارد شیربر آشفت و : To make known; to declare; as, وا نمود کردن
بدستور خود گفت که این دختر را زنده بگور کن وی خواست فرمان اردشیر
را بجای آرد دخترزاری کرد و آبستنی خود را وا نمود کرد — فیروز در
بدخشان بنزد پادشاه پیانله رفت و ستمگاری پدر را وا نمود کرد که فرزند
گهتر را جای نشین خویش ساخت و دست مرا از کشور داری کوتاه نمود

2. To fulfil, as a promise; as, وفا کردن

برخیو تا به عهد امانت وفا کنیم : تقصیرهای رفته بخدمت قضا کنیم

3. To leave. To quit as a claim; as, وا گذار کردن

تازه تصرف کرده بود پطر کبیر بعده مانزیکوی وا گذار کرد — حق بر میراث
پدر دارم نمیتوانم وا گذارش کنم

4. To conceal from; to withhold; as, وا گرفتن از

چو مادر سایه الطاف او تدم : چرا او سایه از ما وا گرفته است

8

1. To cherish false hopes; as, هوس پختن

هر که آمد عمارت نو ساخت : رفت و منزل بدیگر پرداخت

وان دگر پخت همچنن هوسی : وین عمارت بسر نبرد کسی

